صبح صادق

هفته‌نامه | سیاسی، فرهنگی و اجتماعی | سال بیست و یکم | شماره ۱۰۷۷ | دوشنبه ۱۹ دی ۱۴۰۱ | ۱۶ جمادی‌الثانی ۱۴۴۴ | ۹ ژانویه ۲۰۲۳ | ۱۶ صفحه

حراست از امنیت

انتصاب سردار رادان به فرماندهی کل انتظامی جمهوری اسلامی ایران

«سردار سرتیپ احمدرضا رادان؛ با پایان یافتن دوران مأموریت سردار اشتری و با ابراز قدردانی و رضایتمندی از خدمات ایشان، شما را به فرماندهی کل انتظامی جمهوری اسلامی ایران منصوب می‌کنم. توصیه اکید اینجانب، جلب رضایت خداوند متعال و در امتداد آن، جلب رضایت مردم عزیز در حراست از امنیت و تأمین آسایش عمومی است. ارتقای توانایی‌های سازمان و صیانت از شأن کارکنان و پرورش پلیس تخصصی برای بخش‌های گوناگون امنیت توصیه مهم دیگر است.»

میلاد با سعادت
حضرت فاطمه زهرا(س) مبارک باد

سرمقاله ۲ — دکتر یدالله جوانی — چه کسی صدای مردم است؟

نگاه ۲ — مهدی سعیدی — قهرمان ملی فراتر از تحریف و مصادره

جهان ۵ — ثمانه اکوان — تغییر جهان

دیدگاه ۳

امام خامنه‌ای در دیدار جمعی از زنان فرهیخته و فعال ایران جایگاه زن را تبیین کردند

مظهر عشق و آرامش

دین ۷

آیات عظیم خداوند در خلقت

گفتاری از استاد شیخ حسین انصاریان به مناسبت میلاد حضرت فاطمه زهرا(س)

سپاه ۱۵

در همایش «مکتب شهید سلیمانی و نظم جدید جهانی» مطرح شد

حاج قاسم نفر سوم انقلاب

شماره ۱۰۷۷ | دوشنبه ۱۹ دی ۱۴۰۱
صبح صادق

سرمقاله

چه کسی صدای مردم است؟

دکتر یدالله جوانی
مدیر مسئول

در دنیایی زندگی می‌کنیم که نه تنها هیچ‌کس خود را مخالف مردم، آزادی، قانون، امنیت و صلح معرفی نمی‌کند؛ بلکه مستبدترین افراد، ظالم‌ترین نظام‌های سیاسی و مستکبری عالم هم، خود را طرفدار حقوق بشر، آزادی، صلح و امنیت معرفی می‌کنند. «مردم» کلیدواژه‌ای است که هر کسی برای پیشبرد مقاصد و اهدافش، هر چند این اهداف و مقاصد ضد مردمی هم باشد؛ به آن دستبرد زده و مرتب از مردم دم می‌زند.

به گواهی تاریخ و اسناد معتبر، انقلاب اسلامی که در ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ با رهبری حضرت امام خمینی(قدس سره) به پیروزی رسید، انقلابی صد درصد مردمی با حضور تمامی اقشار جامعه بود. هیچ کس نمی‌تواند انقلاب اسلامی را، انقلاب یک طبقه، یک قشر یا یک گروه خاص معرفی کند. انقلاب اسلامی اگر به معنای واقعی کلمه یک انقلاب مردمی نبود، هرگز به پیروزی نمی‌رسید. رژیم شاه از تمامی ابزارهای سرکوب برخوردار بود و مورد حمایت‌های گسترده قدرت‌های جهانی هم بود. اگر رژیم پهلوی فرو ریخت، دلیلش یکپارچگی ملت ایران در مقابله با آن بود؛ اما در این میان، در حالی که ملت ایران با تکیه بر اسلام و پیروی از رهبری حضرت امام(ره) و برخورداری از «وحدت کلمه» انقلاب اسلامی را به پیروزی رساند، از همان روزهای نخست بعد از پیروزی انقلاب، افراد و گروه‌هایی با دم زدن از خلق و مردم، مقابله با انقلاب اسلامی و در ادامه مبارزه با جمهوری اسلامی را در دستور کار خود قرار دادند. منافقین که حتی در زمان جنگ تحمیلی هشت ساله، در کنار صدام و ارتش متجاوز بعث عراق قرار گرفتند و با ملت ایران جنگیدند، عنوان سازمان خود را «سازمان مجاهدین خلق» گذاشتند. حزب توده، چریک‌های فدایی خلق و حزب خلق مسلمان و امثالهم، هر یک برای رسیدن به اهداف خود، هر چند هم ضد خلقی و ضد مردمی باشد، به کاربردن این کلمات را در نام‌گذاری‌های خود و ادبیات خود لازم می‌دانند. بسیار روشن است که این جماعت‌های فریب‌کار، برای مردمی نشان دادن خود و اینکه دلسوز مردم بوده و می‌خواهند برای مردم کاری انجام دهند، نظام اسلامی و نهادهای انقلابی و رهبران انقلاب را، ضد مردمی یا ضد خلق معرفی کرده و با بیان اتهامات واهی سعی در فریب افکار عمومی دارند. در طول ۴۳ سال گذشته، داستان این گونه ادامه پیدا کرده و اکنون نیز این چنین است. در حوادث، اغتشاشات و جنگ ترکیبی ماه‌های گذشته علیه ملت ایران، نقش آمریکایی‌ها، اروپایی‌ها، صهیونیست‌ها و دولت‌های مرتجع منطقه، کاملاً آشکارا مشاهده شد. دشمنان در این جنگ ترکیبی به دنبال براندازی، تبدیل ایران به سوریه‌ای دیگر و در نهایت تجزیه ایران بودند؛ اما آنچه در این میان قابل توجه بود، اینکه برخی افراد و گروه‌های داخلی که بعضاً به خارج پناه بردند و در کنار دشمنان آشکار این ملت قرار گرفتند، خود را صدای ملت ایران معرفی کردند! بعضی از این افراد برای به نتیجه رساندن نقشه دشمنان، به دروغ مسائلی را به نظام اسلامی نسبت داده، در عین حال اعلام کردند که می‌خواهند صدای مردم خود باشند! به راستی چه کسی صدای مردم است؟ آیا آن هنرپیشه یا به اصطلاح چهره ورزشی که با پول این ملت بالا آمده و اکنون برای تأمین دنیای خود، به مردمش پشت کرده و با دشمنان آشکار این ملت دست می‌دهد، می‌تواند صدای مردم باشد؟ صدای مردم، کسی است که با مردم صادق باشد. صدای مردم کسی است که خادم مردم باشد. صدای مردم کسی است که در سختی‌ها کنار مردم باشد. صدای مردم کسی است که برای حفظ استقلال و تأمین امنیت ملی و حفظ یکپارچگی و تمامیت ارضی، حاضر باشد جانش را فدا کند. صدای مردم حاج قاسم و رهروان مکتبش هستند. مردم هم آن کسانی هستند که ده‌ها میلیون نفر آنان در سالروز شهادت حضرت زهرا(س)، ۴۰۰ شهید را در سراسر کشور تشییع کردند و در یک کلمه، صدای این مردم، رهبری حکیم انقلاب اسلامی است که در سه دهه گذشته با تمام توان از استقلال، عزت و منافع ملت ایران دفاع کرده و کشور را به پیش می‌برند.

قهرمان ملی فراتر از تحریف و مصادره

مهدی سعیدی
جریان‌شناس سیاسی

مرور برگ‌های کتاب زرین پرافتخار تاریخ و ایران زمین، ما را به سمت نام‌هایی هدایت می‌کند که یادشان هیچ گاه از ذهن و قلب ایرانیان پاک نخواهد شد. بزرگمردانی که نام‌شان به نیکی در خاطر خواهد ماند و تأسی به مرام‌شان برای تربیت فرزندان فردای این سرزمین به کار خواهد آمد. در این میان، نام «حاج قاسم سلیمانی» نام ممتازی است که از او می‌توان به منزله «قهرمان وطن» یاد کرد.

در مواجهه با قهرمان وطن باید به چند نکته توجه کرد:

۱ پرهیز از مصادره

قهرمانان ملی متعلق به همه وطن‌پرستان این سرزمین هستند و هیچ کس حق ندارد آن را برای خود بردارد و به انحصار درآورد! «حاج قاسم» نیز از جمله این قهرمانان است که به جناحی خاص تعلق ندارد و کسی نمی‌تواند مدعی نام سلیمانی شود و او را در حد یک چهره قومی، قبیلگی، جناحی و سیاسی تقلیل دهد!

۲ پرهیز از تفرق

قهرمانان ملی، عوامل و مؤلفه‌هایی انسجام‌بخش در جامعه به شمار می‌آیند که در همگرایی و همدلی یک ملت نقش مؤثری دارند. این اسطوره‌ها آنگاه بیشتر به کار می‌آیند که مسائلی چالش‌زا، جامعه را دستخوش چندپارچگی کرده باشد. با توجه به همین ملاحظات است که بزرگداشت حاج قاسم می‌تواند فرصتی برای همدلی جامعه در این روزهای فتنه باشد. در این میان، هر جریان و هر اقدامی که فرصت‌سوزی کرده و آن را به عاملی اختلاف‌افکن بدل کند، راه به خطا برده است. امروز، برخی از مدعیان سیاسی در آستانه سالگرد حاج قاسم، این‌گونه القا می‌کنند: «عده‌ای سعی کردند شهید سلیمانی را برای خودشان مصادره کنند» یا «برخی از کسانی که هم‌لباس شهید سلیمانی هستند و در نهادهای مهمی حضور دارند، انگار مکتب و راه شهید سلیمانی را فراموش کرده‌اند»، «بخشی از ترویج‌دهندگان ظاهری این تبلیغات، خود قائل به این مکتب ارزشمند نیستند» و... . این ادعاها خود اتهاماتی جناحی ـ سیاسی است که به تقویت محبوبیت حاج قاسم و قرار دادن او به منزله محور انسجام ملی کمکی نمی‌کند، بلکه بر کدورت‌ها می‌افزاید و فرصت‌ها را از بین می‌برد! به نظر می‌رسد، راه مبنایی به جای اتهام‌زنی آن باشد که جناح‌های سیاسی نسبت خود را با حاج قاسم مشخص کرده و برای شناخت او در جامعه نقش‌آفرین باشند؛ اما متأسفانه در زمانه‌ای هستیم که رسانه‌های منسوب به همین مدعیان از اختصاص یک تیتر به قهرمان وطن در روز شهادتش دریغ می‌ورزند!

۳ پرهیز از تحریف

نکته دیگر در داستان پرداختن به قصه قهرمانان وطن، روایت صحیح و مطابق با واقع و پرهیز از تحریف این شخصیت‌هاست. ملاحظه‌ای مهم که کم توجهی به آن می‌تواند عملاً اسطوره‌ای، چون حاج قاسم را در طول زمان بی‌اعتبار کند. نباید فراموش کرد که تأکید بر «حاج قاسم»، تأکید صرف بر یک نام نیست؛ بلکه پیوند با یک مرام و مکتب و اندیشه است! به واقع تجلیل از نام و یاد حاج قاسم و بی‌توجهی به مرام و کلام او، مواجهه حداقلی و به نوعی تحریف شخصیت «قهرمان وطن» به شمار می‌آید که باید از افتادن در دام این فرمالیسم پرهیز کرد. برای این کار باید تعریفی صحیح و شاخصی بی‌بدیل و چشم‌اندازی جامع از شخصیت او ارائه کرد تا بدون توجه به آن مدعیان نتوانند از حاج قاسم دم بزنند. به همین دلیل است که تعریف مکتب حاج قاسم ضرورت می‌یابد.

در این مسیر تا قبل از آنکه مختصات این مکتب از جانب صاحب‌نظران ترسیم شود، بازخوانی و مرور وصیت‌نامه حاج قاسم می‌تواند معیار و مبانی برای شناخت قرار گیرد و همه آنها که حاج قاسم را قبول دارند برای تحقق باورها و آرمان‌هایش پیشگام شوند و تلاش کنند تا عمل بر مبنای توصیه‌هایش عامل همدلی اجتماعی در این زمانه قرار گیرد.

سخن آخر اینکه حاج قاسم در بخشی از وصیت‌نامه خود خطاب به سیاسیون کشور اصولی را برای فعالیت سیاسی برمی‌شمارد و می‌فرماید: «نکته‌ای کوتاه خطاب به سیاسیون کشور دارم: چه آنهایی [که] اصلاح‌طلب خود را می‌نامند و چه آنهایی که اصولگرا... اگر می‌خواهید با هم باشید، شرط با هم بودن، توافق و بیان صریح حول اصول است. اصول، مطوّل و مفصّل نیست. اصول عبارت از چند اصل مهم است: اول آنها، اعتقاد عملی به ولایت‌فقیه است؛ یعنی اینکه نصیحت او را بشنوید، با جان و دل به توصیه و تذکرات او به‌عنوان طبیب حقیقی شرعی و علمی عمل کنید. کسی که در جمهوری اسلامی می‌خواهد مسئولیتی را احراز کند، شرط اساسی آن [این است که] اعتقاد حقیقی و عمل به ولایت فقیه داشته باشد.»

به نظر می‌رسد، عمل به همین بند از وصیت‌نامه فصل‌الخطابی برای مواجهه با قهرمان ملی باشد!

حاج قاسم متعلق به همه جناح‌های سیاسی و فراتر از آن همه ملت ایران است؛ همه آنهایی که به مکتب حاج قاسم سلیمانی ـ که برخاسته از مکتب امام خمینی(ره) است ـ تعلق دارند و آن را بنیان و اساس فعالیت و تصمیم‌گیری‌های سیاسی خود قرار داده‌اند.

سیدمصطفی خوش‌چشم سیاست برجامی آمریکایی‌ها را تبیین می‌کند

تقابل برای تحمیل اراده نامشروع

کارشناس سیاست خارجی و مسائل بین‌الملل گفت: «قطع‌به‌یقین جمهوری اسلامی ایران در تأمین منافع برجامی خود، حتی یک قدم به عقب برنمی‌دارد و از مواضع بحق خود که منافع ملی در آن مطرح است، عقب‌نشینی نمی‌کند.»

«سیدمصطفی خوش‌چشم» کارشناس سیاست خارجی و مسائل برجام در گفت‌وگو با «بصیرت» در زمینه موضع ایران و آمریکا بر سر مسئله برجام و بازگشت به میز مذاکره برای نهایی‌شدن توافقات مورد نظر گفت: «آمریکا در طول ماه‌های گذشته که مسئولان جمهوری اسلامی ایران برای از سرگرفتن مذاکرات و نتیجه‌بخشی آن سر میز مذاکره نشستند، بارها و بارها نشان داده است تا لحظات آخر باقی می‌ماند؛ اما به یکباره زیر میز مذاکره می‌زند و آنچه را که حق ایران است، نادیده می‌گیرد و خواسته‌های ایران را رد می‌کند تا به نوعی روند رسیدن به توافق را به تأخیر بیندازد.»

وی در این باره خاطرنشان کرد: «آمریکایی‌ها در مذاکراتی که در دولت آقای روحانی با طرف ایرانی داشتند، به دلیل نرسیدن به نتیجه دلخواه، جنگ‌های ترکیبی علیه ایران را در دستور کار قرار دادند و این جنگ ترکیبی تا به امروز یکی از اصلی‌ترین راهبردهای آمریکا برای به نتیجه رسیدن در موضوع برجام است؛ چراکه احساس می‌کنند از این طریق می‌توانند ایران را تحت فشار قرار دهند.»

خوش‌چشم افزود: «با توجه به اینکه آمریکا تاکنون موفق به تحقق خواسته‌های خود درباره ایران نشده و نتوانسته است طرف ایرانی را به پذیرش مواضع و اراده خود وادار کند، این قصه از نظر آمریکایی‌ها در حال حاضر پایانی ندارد؛ بلکه آنها مایل هستند گام‌های بعدی را بردارند تا در گام بعدی، دور سوم جنگ ترکیبی را علیه ایران شروع کنند.»

کارشناس و تحلیلگر اقتصادی ادامه داد: «بین ایران و آمریکا سه موضوع لاینحل باقی مانده است که از نظر ما در دل این سه موضوع، هزاران مسئله وجود دارد که غفلت از یکی از آنها، پیامدهای بسیاری برای ایران و اقتصاد کشور به دنبال دارد. به همین دلیل، چون آمریکایی‌ها نتوانستند خواسته‌های خود را محقق کنند و چون طرف ایرانی در این موضوع عقب‌نشینی نکرد، به دنبال جنگ‌های ترکیبی بیشتری علیه ایران هستند.» وی خاطرنشان کرد: «قطع به یقین جمهوری اسلامی ایران در تأمین منافع برجامی خود حتی یک قدم به عقب برنمی‌دارد و از مواضع بحق خود، که منافع ملی در آن مطرح است، عقب‌نشینی نمی‌کند. شرایطی که جزئی از همان شرایط قبلی ماست و کمترین تغییری در آن نمی‌دهیم؛ چراکه اگر چیزی جز این موضوع محقق شود، به معنای این است که منافع ملی خود را نادیده گرفته‌ایم.»

سیدمصطفی خوش‌چشم توضیح داد: «آمریکا در تقابل با ایران تلاش می‌کند مواضع مورد نظر خود را بر ما تحمیل کند؛ به همین دلیل دائم در حال تهدید ما برای صدور قطعنامه‌هایی است که به زعم خود، فشارهای بیشتری برای عقب‌نشینی کردن بر ما تحمیل می‌کند، ضمن اینکه ما نیز در حین دنبال کردن فعالیت‌های دیپلماتیک در این حوزه، هیچ‌گاه از خواسته‌های بحق خود دست برنمی‌داریم و منافع ملی خود را در دستور کار قرار داده‌ایم؛ هرچند آمریکا تلاش می‌کند برای تحمیل اراده خود بر ما، تقابل را در دستور کارش قرار دهد.»

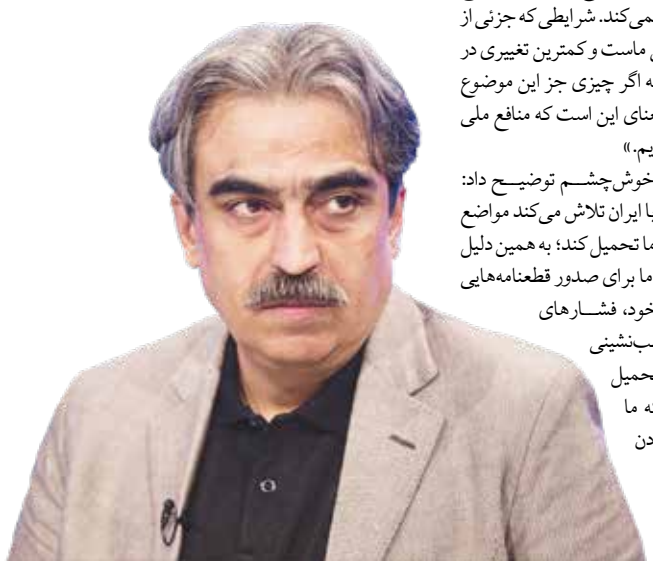

نیم‌نگاه

سایه رقابت بر هم‌افزایی

محمد پناهی
کارشناس سیاسی

فضای سیاسی ایجادشده در ماجرای اغتشاشات اخیر برخی را به سکوت و عده‌ای را به سخن واداشته است. در این میان، رئیس‌جمهور پیشین کشور پس از مدت‌ها لب به سخن گشود و درباره مسائل و مشکلات کشور اظهارنظر کرد. آقای روحانی که در جمع استانداران دولت‌های یازدهم و دوازدهم سخن می‌گفت، از آنها خواست پیشنهادها و تجارب خود را درباره طرح‌های عمرانی نیمه‌تمام استانی و ملی در اختیار مسئولان قرار دهند. آقای روحانی تلاش کرد ضمن دفاع از عملکرد دولت خود، پایان کار خود را پایانی خوب به تصویر بکشد که در شرایطی مناسب دولت را به آقای رئیسی و همکارانش تحویل داده است.

او اظهار می‌دارد: «خزانه را پُر تحویل دادیم. موجودی ارزی را چندصد میلیون دلار تحویل گرفتیم؛ ولی با چند میلیارد دلار تحویل دادیم. در دولت دوازدهم، برجام را در مقابل حملات فراوان نگه داشتیم؛ لازم بود فریز شود تا زنده بماند. دولت سیزدهم اگر می‌خواست، می‌توانست از اجرایی‌شدن برجام به خوبی استفاده کند.» درباره این اظهارات باید به ملاحظات زیر توجه کرد:

۱ـ تلاش برای کمک به حل مشکلات کشور، بهترین تصمیمی است که می‌تواند از سوی کارگزاران پیشین کشور در مواجهه با دولتمردان امروز به کار گرفته شود. چنین وقایع و انسجامی، جامعه را به سمت همدلی و وفاق سوق می‌دهد و در تقویت آرامش جامعه مؤثر خواهد بود.

۲ـ پرهیز از تلخ‌زبانی در نقد و داشتن نگاه منصفانه به واقعیت‌های موجود نیز یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌هایی است که می‌تواند مواجهه دولت‌ها با یکدیگر را منطقی و اخلاقی کند. متأسفانه، دولت های گذشته تلاش دارند نقاط قوت خود را برجسته و ضعف‌ها و ناکامی‌هایشان را کمرنگ کنند و در مواجهه با رقیب بالعکس عمل کرده و قوت‌ها را نادیده و ضعف‌ها را برجسته انگارند! این در حالی است که چنین نگرشی در نگاه شخص ثالث و آنهایی که نظاره‌گر این مواجهه هستند، غیرمنصفانه و غیرواقعی ارزیابی می‌شود.

۳ـ نکته قابل ملاحظه‌ای که نباید از آن غافل شد، آن است که نقد دولت‌ها و دولتمردان گذشته و حال هرچند امری طبیعی است؛ اما این روند، نباید به گونه‌ای باشد که نتیجه آن سیاه‌نمایی و القای ناامیدی به جامعه شود. رویه ناصوابی که متأسفانه در رقابت‌های جناحی و منازعات سیاسی در طول سال‌های اخیر به‌کار گرفته شده است و پیامی جز القای بن‌بست در مدیریت نداشته است!

۴ـ دولت‌ها در مواجهه با افکار عمومی باید صادق بوده و از ارائه گزارش‌هایی خلاف واقع پرهیز کنند؛ چراکه این جعل حقیقت شاید برای زمانی کوتاه افکار عمومی را فریب داده باشد؛ اما خیلی‌زود طبل رسوایی بر زمین خواهد خورد و حقیقت آشکار خواهد شد. آنگاه با بی‌اعتباری ایجادشده، حتی اقدامات مثبت نیز باورپذیر نمی‌شود. آقای روحانی نمی‌تواند اوضاع کشور در پایان دولت خود را آنچنان نشان دهد که گویا همه مشکلات کشور مرتفع شده بود و ضعف های امروز همگی نتیجه عملکرد دولت رئیسی است که بیش از یک‌ونیم سال از عمرش نمی‌گذرد. جامعه هوشمند است و حتی اگر حافظه تاریخی ضعیفی هم داشته باشد؛ زمان آنقدر نگذشته است که اوضاع کشور در مرداد سال ۱۴۰۰ را فراموش کند.

حجت‌الاسلام والمسلمین حاجی‌صادقی تاکید کرد

اقدام شبکه‌ای در برابر تهاجم شبکه‌ای دشمن

نماینده ولی فقیه در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی گفت: «دشمن اقدامات خود را به‌صورت شبکه‌ای انجام می‌دهد، پس ما هم باید شبکه‌ای کار کنیم.»

حجت‌الاسلام والمسلمین عبدالله حاجی صادقی در نشست تخصصی تعلیم‌وتربیت بسیج فرهنگیان، اظهار داشت: «بزرگ‌ترین نعمت دفاع مقدس، ۲۰۰ هزار نفر شهید بود. ۲۰۰ هزار انسان به مقصد رسیدند و دفاع مقدس، مهم‌ترین عامل ماندگاری انقلاب اسلامی است.»

وی با بیان اینکه انقلاب فراز و نشیب داشته، اما توقف نداشته و رو به جلو حرکت می‌کند، ادامه داد: «از دشواری‌ها باید برای قوی شدن و پخته شدن استفاده شود و این قوی شدن، فرآیند سقوط و نابودی دشمن را سرعت می‌بخشد.»

حجت‌الاسلام والمسلمین حاجی‌صادقی گفت: «تفسیرها را نگاه کنید و ببینید خداوند در قرآن به مسلمانان هشدار داده که مراقب ارتجاع و ارتداد باشند. اکنون در خطر ارتجاع هستیم و باید از آیات قرآنی به خوبی بهره ببریم. اگر از قرآن استفاده نکنیم، بی‌عرضه هستیم، قرآن «تبیان لکل شئ» است.»

وی مطرح کرد: «قبول داریم که مهم‌ترین مشکل امروز کشور، مشکل اقتصاد و معیشت است و مهم‌ترین حمله دشمن هم حمله اقتصادی است که در این حمله، از جنگ ترکیبی و فکری استفاده می‌کند.»

حجت‌الاسلام والمسلمین حاجی‌صادقی ادامه داد: «بنده نگرانی دارم و باید مواظب باشیم دشمن با جنگ گسترده اقتصادی، ما را غافل نکند. بیایید در جامعه، به فکر حمله دیگر دشمن هم باشیم. حمله اصلی دشمن، حمله به مبانی انقلاب، هویت‌زدایی و شکستن ارکان انقلاب است.»

نماینده ولی‌فقیه در سپاه گفت: «حمله نظامی، اقتصادی و سیاسی همگی بهانه است و حمله اصلی به مبانی دینی جوانان ما صورت گرفته است.»

حاجی‌صادقی با بیان اینکه اگر دین باقی بماند، اقتصاد و سیاست درست می‌شود، گفت: «آن چیزی که در این چهل و چهار سال نگذاشته که تیشه‌ای به ریشه انقلاب برسد، دین است. باید مواظب باشیم، چون در زمان حمله به اقتصاد، حمله به دین هم شکل می‌گیرد.»

وی با بیان اینکه باید به حال کسی گریه کرد که تیر دشمن به دین او برخورد کرده است، گفت: «باید مراقب باشیم تا در جامعه، دینداری ضد دین یا غیر انقلابی به وجود نیاید. نقشه دشمنان این است که دین را با دین سَر ببُرند. دشمنان می‌گویند اگر می‌خواهید آینده کشوری را صاحب شوید، به سراغ جوانان و نوجوانان آن کشور بروید و دین آنها را نشانه بگیرید.»

حجت‌الاسلام والمسلمین حاجی‌صادقی نقطه تمرکز حمله دشمنان را حمله به دین نوجوانان و آموزش و پرورش دانست و گفت: «در تلاش جهادی باید دوندگی علمی داشته باشیم و جهت‌دار و دشمن‌شکن باشیم. اگر بناست حلقه صالحین در بسیج فرهنگیان تشکیل شود، باید جهادی عمل کنیم.»

نماینده ولی فقیه در سپاه گفت: «باید شبکه صالحین فرهنگیان به معنای واقعی، محکم و استوار شکل بگیرد و هر یک از سرمربیان شبکه صالحین باید به طور مداوم نشست داشته باشند.»

مظهر عشق و آرامش

گزارشی از دیدار جمعی از زنان فرهیخته و فعال ایران با رهبر معظم انقلاب

نفیسه محمدی
نویسنده

«رهبر معظم انقلاب اسلامی، صبح چهارشنبه ۱۷ دی‌ماه، در دیدار صدها تن از زنان فرهیخته و فعال در عرصه‌های فرهنگی، اجتماعی و علمی، نکات مهمی را بیان فرمودند...»

خبر به همین سادگی مخابره شد و نقدها، توصیفات و گزارش‌های گوناگونی از آن منتشر شد و در رأس برخی از خبرگزاری‌ها قرار گرفت؛ اما بررسی این نشست جذاب و پر شور از دیدگاه یک زن که خود را نه کمتر از مردان و نه فارغ از خانه و خانه‌داری می‌داند و بارها و بارها این جلسه را از نگاه یک دختر به نصیحت‌ها و التفات پدرش دیده و شنیده، شاید خالی از لطف نباشد.

جمعی از بانوان به این دیدار راه یافتند که اگر خانه‌دار بودند، یا در بهترین پست و مقام؛ اما دغدغه‌شان یکی بود: «عزت و شأن خانواده و مقام زن!» و این دغدغه را با زبانی زنانه و لطیف، پیش از صحبت‌های پدرانه رهبری بیان کردند. از نگرانی برای خانه‌های کوچک و فضاهای نامناسب تا حقوق زنان و...! نکاتی که همه ما به آن آگاهیم و نگرانی همه مردم دلسوز ایران، اعم از زن و مرد است.

بعد از آن، رهبر عزیز، با نگاه تیزبینانه و دقت بسیار صحبت‌های خود را پیرامون زن و زندگی زنان در غرب شروع کردند. این چند صد نفر بانوی مشتاق در نگاه تک‌تک شان شور و محبتی دخترانه نسبت به پدر موج می‌زد. نیامده بودند تا دستور و نصیحت بشنوند و خاطره شیرینی داشته باشند از دیدار با رهبر و بعد بروند مثل همیشه به کار و زندگی‌شان مشغول شوند. آمده بودند تا بنشینند و پدر بگوید: خب دخترم اینهایی را که من می‌گویم به گوش جان نیوش کن که هیچ پدری جز از در صلاح و رستگاری با دخترش صحبت نمی‌کند. آمده بودند که بشنوند و بعد سراپا شوق از این دیدار ناب، افق‌ها را روشن‌تر و زیباتر ببینند. برنامه بریزند، بیندیشند، اصلاح کنند و بعد به کار ببندند و محکم‌تر از پیش ادامه بدهند... .

صحبت‌ها را همه شنیده‌ایم و شاید بارها دل‌نوشته خانم خبرنگار و یکی دوتا از مدعوین را خوانده باشیم؛ اما نکاتی را که در این چند خط می‌خوانید، نکاتی است که یک دختر، وقتی برای دیدار با پدر فرهیخته‌اش به خانه پدری می‌رود، بیشتر به چشمش می‌آید.

۱ـ همان ابتدا فرمودند: «سال گذشته، خانم‌ها یک نامه‌ای نوشتند، اعتراض کردند که چرا روز زن را شما به [دیدار] مدّاح‌ها اختصاص دادید؛ درست است؛ اشکال واردی است و خب، [برای تشکیل این جلسه] روز زن خصوصیّتی ندارد، همین حول و حوش ولادت حضرت زهرا(س) [خوب است]؛ حالا اگر زنده بودیم، در آینده هم ان‌شاءالله این جلسه را تشکیل می‌دهیم.» من مطمئنم همه دختران او، از اعماق قلب‌شان طول عمرش را خواستار شدند و این دقت و یادآوری، یعنی فرزندانم می‌دانم و در خاطرم هست که چه خواسته‌اید؛ یعنی از سال پیش دغدغه‌ام این بوده که ببینم‌تان و این را رودررو بگویم تا از محبتم باخبر باشید.

۲ـ فرمودند: «صحبت‌های اول جلسه را شنیدم و این کافی نیست. نوشته‌ها را به دستم برسانید» و حتی اشاره کردند به خانمی که بدون نوشته حرف‌هایش را زد و گفتند: «حتماً این نوشته‌ها را به من بدهید ـ آن خانمی هم که بدون نوشته صحبت کردند، ایشان هم همان حرف‌ها را بنویسند؛ هم دقّتش بیشتر خواهد بود، هم فرصت تأمّل و تدبّر به ما خواهد داد ـ تا من این مطالب را بدهم یک جمعی روی آن فکر کنند، مطالعه کنند...» این یعنی از کنار حرف‌های‌تان به آسانی نمی‌گذرم و برای حل مشکلات‌تان مصرانه قدم برمی‌دارم.

۳ـ اشاره کردند به شعری که اول برنامه خوانده شد. چه اشاره زیبایی و چه نگاه جامعی: «هم شعرش بسیار خوب بود، هم آهنگش آهنگِ بسیار خوبی بود، هم خیلی خوب اجرا شد. من از همه اینها تشکّر می‌کنم...» این را گفتند، اما بانوان مهمان چیز دیگری شنیدند: من می‌دانم برای انتخاب و تمرین و ارائه این سرود چند دقیقه‌ای، چقدر وقت گذاشتید و چه زحمت‌ها کشیدید و من به عنوان پدر شما این زحمت‌ها را می‌بینم و قدردانم.

۴ـ درباره زنان در غرب گفتند. زنانی که از دید نگاه منحط غربی مورد آزار و اذیت روحی و جسمی هستند و ارزش و اعتبارشان با میزان لذت مردان سنجیده می‌شود. از اینکه روح زنان غربی با خانواده پیوند محکمی ندارد و مدام خود را با مردان مقایسه می‌کنند تا چیزی کم نداشته باشند و این رقابت ناسالم زنان را فرهیخته نمی‌کند، بلکه به قهقرا می‌برد. چه هشدار بجایی! یعنی دختر ایرانی من! حواست را بده به خودت! به قرآنی که دو زن را الگوی همه انسان‌ها قرار می‌دهد، نه فقط الگوی زنان! یعنی تو ارزشی داری که به وسیله آن خواهی توانست بر مسند راهنما و راهبر بنشینی... و معنای دیگر این سخنان آن است که ما در جامعه اسلامی خودمان فقط دغدغه‌مند زن مسلمان نیستیم، که زنان در هر جای دنیا، باید در اوج عزت بدرخشند، که دین اسلام و رسول مکرمش این را خواسته و تبیین کرده است.

۵ـ و بعد اشاره کردند: «شما مشت نمونه خروارید...» یعنی حواسم به دختران دیگرم هست، که دوست داشتند اینجا باشند و نیستند. می‌دانم نمونه‌های شما زیاد است...! اشاره‌های پدرانه رهبر نازنین‌مان بسیار بود؛ از جمله اشاره به خواندن کتاب «کلبه عمو تام» برای آشنایی با فرهنگ ظالمانه در مورد سیاه‌پوستان و مطالعه کتاب‌های زندگی شهدا برای آشنایی با جهاد زنان در این خانواده‌های ایثارگر و ورود به فضای مجازی و تلاش برای تبلیغ ارزش زن و نگاه اسلام به زن و آنچه لایق آن است. اشاره به آیات مبارک قرآن درباره برابری زن و مرد، بررسی نظرات مارکس و هگل و... که این اِشراف بی‌بدیل حسی از غرور و عزت، ارمغان دارد.

نوشتن از این جلسه، وقت و مجال بسیار می‌خواهد تا بتوان آن‌طور که شایسته است، از آن حرف زد و آن را تحلیل کرد... اما از نگاه یک زن، زنی که بسیار دلتنگ پدر دلسوز و مهربانش شده است، این دیدار همانی است که بعد از اتمامش، آرزوی تکرار مداومش را داری و سایه پدری این چنین دقیق، دلسوز و فرهیخته را تا همیشه از خدا خواستاری. این دیدار پدرانه همان است که در دل زنان دلسوز ایرانی قوتی دوچندان می‌آفریند تا ارزش و منزلت خود را بازیابی کنند.

نفسی فداه...

عکس و مکث

یک دیدار صمیمی/ تصویری که در حاشیه دیدار جمعی از بانوان فرهیخته، مادران برگزیده و فعالان عرصه‌های فرهنگی، اجتماعی و علمی در آستانه ایام سالروز ولادت حضرت زهرا(س)، با حضرت آیت‌الله خامنه‌ای منتشر شده است.

۴۰ سال اسارت/ «کریم یونس» قدیمی‌ترین اسیر فلسطینی، پس از ۴۰ سال اسارت در زندان‌های رژیم صهیونیستی آزاد شد. صهیونیست‌های اشغالگر، مردم فلسطین را سال‌ها به بهانه‌های واهی در زندان‌های خود اسیر کرده‌اند تا به خیال خود انتفاضه فلسطینیان را با شکست مواجه کنند!

از آب تا خاک در تسخیر رزمندگان/ عملیات تاخت آب خاکی و بیچینگ در رزمایش مشترک ذوالفقار ۱۴۰۱ ارتش با حضور تکاوران نیروی دریایی و یگان زرهی نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران در سواحل مکران برگزار شد.

نقش شهادت بر دل شهر/ در سالگرد شهادت شهید بزرگوار حاج قاسم سلیمانی، چهره ایران و شهرهایش رنگ و بوی شهادت و ایثار گرفت و نقل قول معروف ایشان «مردم پرافتخار و سربلند ایران، جان من هزاران بار فدای شما» در همه جا نمایان بود.

اگر حاج قاسم نبود.../ داعشی‌ها دختر سه ساله را با زنجیر بستند و جلوی چشمانش پدر و مادرش را سر بُریدند! حاج قاسم با چنین وحوشی جنگید تا پای‌شان به ایران نرسد و افسوس که هستند برخی وطن‌فروشانی که فهم این حقیقت برای‌شان سخت است، شاید البته سودشان در نفهمی است!

عاقبت یک اسطوره!/ «پل جیمز» فوتبالیست مطرح کانادایی که سابقه حضور در جام جهانی و المپیک را دارد، این روزها بی‌خانمان شده است و با اینکه بارها به گفته خود با نخست‌وزیر کانادا مکاتبه داشته، اما جوابی نگرفته است. گویا جاستین ترودو مشغول اسطوره‌نماهای کشورهای دیگر است!

روزنه

حاج‌قاسم و گفتمان انقلاب اسلامی

فرهاد کوچک‌زاده
کارشناس سیاسی

ساعت ۱:۲۰ بامداد ۱۳ دی ماه ۱۳۹۸، تروریست‌های آمریکایی با بزدلی و شقاوت، دزدانه در تاریکی شب، خودروی حامل حاج‌قاسم را هدف قرار دادند و این سردار بزرگ و یارانش را به شهادت رساندند. موضوعی که در خصوص سردار سلیمانی و شهادت ایشان باید بیشتر مورد توجه قرار گیرد، این است که چه عاملی باعث شد تا یک کشاورززاده از روستای قنات ملک کرمان، به جایگاهی با عنوان شهید سردار سلیمانی دست یابد؟

گفتمان انقلاب اسلامی

گفتمان به چارچوب و استخوان‌بندی نظری و فکری هر مکتب گفته می‌شود که نگرش، بینش و رفتار پیروان آن مکتب را سازماندهی می‌کند. گفتمان انقلاب اسلامی در مفاهیمی، چون استقلال‌خواهی، آزادی، مردم‌پایگی و اسلام‌مداری، جهانی بودن و... تعریف می‌شود. پیوند دین و سیاست و احیای مفاهیمی، همچون جهاد، مقاومت، مبارزه با طاغوت و ظالم، شهادت و شهادت‌طلبی از اصول حاکم بر گفتمان انقلاب اسلامی است. حق‌مداری و خدامحوری، تکلیف‌گرایی و کمال‌جویی، حفظ حرمت و کرامت انسانی و حمایت از مظلومان و مستضعفان جهان از دیگر اصول بنیادین گفتمان انقلاب اسلامی هستند. گفتمان انقلاب اسلامی در عرصه تمدن و در جهان اسلام، ظرفیت‌سازی‌های کم‌نظیری از خود نشان داد. شکل‌گیری جریان‌های اسلام‌گرا، مانند جهاد اسلامی و حماس، حشدالشعبی، فاطمیون و... نمادی از این ظرفیت‌هاست.

چگونه سردار سلیمانی را بهتر بشناسیم؟

به‌منظور شناخت سردار سلیمانی، باید گفتمان و مکتبی را که در آن رشد و تعالی یافت، بشناسیم؛ زیرا حاج‌قاسم محصول یک گفتمان است؛ گفتمانی که توانست حاج‌قاسم را برای غرب‌آسیا پرورش دهد. در گذشته و حال، هزاران و حتی میلیون‌ها نفر را هم‌سطح قاسم سلیمانی تربیت و به جامعه‌اسلامی معرفی کرد. حاج‌قاسم از گفتمان انقلاب اسلامی بیرون آمده و محصول آن است. در این گفتمان، از یک‌سو حاج‌قاسم‌های زیادی رشد یافته‌اند؛ اما نتوانستیم به درستی آنها را به جامعه معرفی کنیم. به عنوان مثال، شهید مصطفی صدرزاده که برای دفاع از حرم، افغانستانی شد یا جوان دهه هفتادی شهید در صحرای تنف در مرز عراق و سوریه؛ یعنی محسن حججی، را نمی‌توان در کنار رشادت‌های حاج‌قاسم قرار داد؟ ازسوی‌دیگر، این گفتمان ظرفیت‌های بی‌شماری برای آفرینش حاج‌قاسم‌هایی در کشور و منطقه دارد. رهبر معظم انقلاب در این خصوص می‌فرمایند: «الان هم زنده‌هایی هست که کسی نمی‌داند که اینها چه هستند. اگر یک وقتی توفیقی نصیب‌شان شد، شهید شدند، شاید بخشی از آنچه هستند، آشکار بشود، دانسته بشود، فهمیده بشود. به این نکته توجه کنید.»

نکته پایانی

ترامپ تروریست فکر می‌کرد با شهادت سردار سلیمانی، راه آن شهید با چالش اساسی روبه‌رو خواهد شد؛ اما به‌درستی که «شهید سلیمانی برای دشمنانش خطرناک‌تر از سردار سلیمانی است»؛ زیرا امروزه که بیش از سه سال از زمان شهادت سردار سلیمانی سپری شده است، وضعیت آمریکا نه‌تنها بهتر نشد؛ بلکه از افغانستان فرار کرد. در عراق، تظاهر به خروج می‌کند و در سوریه، یمن و لبنان هم زمین‌گیرتر شده است. علت آن نیز رشد و بالندگی آن مکتب و گفتمانی است که حاج‌قاسم در آن رشد و تعالی یافت و امروزه نیز در حال تربیت حاج‌قاسم‌های دیگر است.

چشم‌انتظار اجرای قانون

حسین چخماقی
خبرنگار

در فصل سرد، اگر در تهران و برخی کلان‌شهرهای کشور به مدت ۵ تا ۶ ساعت باد نوزد یا باران نبارد، هوا آلوده می‌شود؛ اتفاقی که طی هفته‌های گذشته به کرات رخ داده است. طبق اعلام «شاهسونی» رئیس گروه سلامت هوا و تغییر اقلیم وزارت بهداشت، طی سال گذشته به‌طور میانگین ۳هزار و ۷۵۱ مرگ منتسب به مواجهه با ذرات معلق در کشور گزارش شده است. همچنین، برای توجه به عمق فاجعه وضعیت هوا در پایتخت نیز کافی است به آمار ارائه‌شده از سوی شهرداری تهران نگاهی بیندازیم؛ آنجا که اعلام شد از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰، مردم تهران تنها در ۳۶ روز هوای پاک تنفس کرده‌اند.

اجرای ۱۰ درصدی

یکی از پرسش‌های اساسی در حوزه مدیریت آلودگی هوا، شناسایی متخلفان این امر و تعقیب و مجازات آنهاست. در حالی که سال ۱۳۹۶ قانون هوای پاک با بیش از ۱۰۰ حکم در مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید و طبق آن ۲۳ دستگاه به صورت مستقیم و غیرمستقیم وظیفه کاهش آلودگی هوا را عهده‌دار شدند؛ اما امروز و پس از گذشت پنج سال از وضع این قانون، بر حسب گزارش نهادهای ذی‌ربط، نه‌تنها در شدت غلظت آلاینده‌ها کاهشی به وجود نیامده، بلکه غلظت این آلاینده‌ها افزایش نیز یافته است. از سوی دیگر، طبق گزارش سال گذشته دیوان محاسبات، تنها ۱۰ درصد از قوانین و احکام صادرشده هوای پاک اجرا شده و سازمان حفاظت محیط‌زیست نیز به‌طور کامل به احکام این قانون عمل نکرده است. در جلسه هفته گذشته هیئت دولت، رئیس‌جمهور به وزیر کشور دستور داد، به‌عنوان مسئول اجرای قانون هوای پاک، با پیگیری دقیق عملکرد دستگاه‌های مسئول در این قانون، نسبت به اقدامات انجام‌شده اطلاع‌رسانی مقتضی را انجام دهد. موضوع مهم در اجرانشدن قانون هوای پاک، نبود اراده لازم برای حل مسئله و اولویت‌ندادن به هوای پاک در سطح ملی است و با توجه به تأکیدات قانون هوای پاک پیرامون تعیین‌تکالیف دستگاه‌های مختلف در اجرای این قانون، تا همین اواخر هیچ‌یک از نهادهای متولی، از جمله سازمان حفاظت محیط‌زیست، در هیچ محکمه‌ای پاسخگوی ترک‌فعل‌ها و اقدامات انجام‌نداده خود در این زمینه نبوده‌اند.

احضار متهمان

هفته گذشته، «ترکی» معاون قضایی دادستان کل در حقوق عامه با اعلام این خبر که پرونده آلودگی هوای پایتخت در دادسرای تهران در دست رسیدگی است و از باب حقوق عامه بررسی می‌شود، عنوان کرد: «در حال حاضر نام چهار دستگاه از سازمان‌ها و نهادها که موظف به اجرای قانون هوای پاک بودند، تحت عنوان ترک فعل گزارش شده و متهمان پرونده آلودگی هوا احضار شده‌اند و تحقیقاتی صورت گرفته و هم‌اکنون این پرونده در مرحله تکمیل تحقیقات است.» البته در سال‌های ۱۳۹۴ و ۱۳۹۸ نیز «ناصر سراج» و «حسن درویشیان»، رؤسای وقت سازمان بازرسی، وعده شناسایی دستگاه‌های ترک فعل‌کننده و متخلف در موضوع آلودگی هوا را داده بودند؛ اقدامی که اگر به خوبی انجام شده بود، قطعاً وضعیت کنونی هوای کلانشهرهای ایران را شاهد نبودیم.

اختیارات گسترده

چند ماه پیش، «خداییان» رئیس سازمان بازرسی ضمن انتقاد جدی از عملکرد سازمان حفاظت محیط‌زیست در اجرای قانون هوای پاک، گفت: «سازمان حفاظت محیط‌زیست ناظر اصلی اجرای قانون هوای پاک است و کارکنان آموزش‌دیده آن، ضابط محسوب می‌شوند. این ضابط بودن به معنای آن است که نیروهای سازمان حفاظت محیط‌زیست در اجرای قانون هوای پاک اختیار ضابطین را دارند و نیازی نیست از نیروی انتظامی به‌عنوان ضابط کمک بگیرند و خودشان قادر خواهند بود اقدام به جلب و بازجویی کنند و موارد را به دستگاه قضایی گزارش دهند. علاوه بر تعیین کارکنان دوره‌دیده سازمان حفاظت محیط‌زیست به عنوان ضابط دادگستری، این سازمان در اجرای قانون هوای پاک اختیاراتی، همچون تهیه آیین‌نامه اجرایی مدیریت شرایط اضطرار، اعلام رعایت حدود مجاز انتشار آلاینده‌ها و جلوگیری از فعالیت واحدهای آلاینده را نیز دارد و موظف است با همکاری سایر دستگاه‌ها و بخش‌های مربوطه، آنها را اجرایی کند. با توجه به تمام این اختیارات، هیچ توجیه و دلیلی برای عدم‌اجرای تکالیف سازمان حفاظت محیط‌زیست در اجرای این قانون‌پذیرفتنی نیست.»

توجیه می‌کنند

در همین راستا، «حجت‌الاسلام آزادی‌خواه» عضو کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس شورای اسلامی به صبح‌صادق گفت: «کم‌کاری برخی از دستگاه‌های اجرایی در اجرای قانون هوای پاک مشهود است.» وی در ادامه، بهانه برخی دستگاه‌های مسئول در اجرای قانون هوای پاک را کمبود بودجه آنها دانست و گفت: «این بهانه و توجیه در حالی مطرح می‌شود که وظایف برخی از دستگاه‌ها در اجرای این قانون، در حد تدوین یک آیین‌نامه است.» آزادی‌خواه با بیان اینکه مجلس شورای اسلامی فهرست تمام تخلفات به همراه نام اشخاص متخلف در اجرای قانون هوای پاک را در اختیار دارد، عنوان کرد: «دستگاه قضا نیز به صورت مستقل موظف است متخلفان در حوزه اجرای قانون هوای پاک را شناسایی کند و آنها را به مجازات برساند.» وی در بخش دیگری از صحبت‌های خود با بیان اینکه خسارت مالی آلاینده‌ها برای کشور حداقل ۷ میلیارد دلار است، تصریح کرد: «در قانون هوای پاک به صراحت نقش و وظیفه همه دستگاه‌ها در پیشگیری از بروز آلودگی هوا تعیین شده و به‌همین‌دلیل، قراردادن نوک پیکان حملات به سمت مدیریت شهری و شهرداری‌های کلان‌شهرها در ایجاد و پایداری این آلودگی‌ها، قطعاً نمی‌تواند نظری صحیح و بر پایه استدلال و قانون باشد.» کلام پایانی آنکه با توجه به مخاطرات و آسیب‌های گسترده آلودگی هوا برای اقشار گوناگون جامعه، کوتاهی در اجرای قانون هوای پاک از سوی هیچ دستگاهی پذیرفتنی نیست و دستگاه‌ها باید در این زمینه پاسخگو باشند. چنانچه هر بخش یا مسئولی به این نتیجه رسید که بخشی از قانون به هر دلیل قابل اجرا نیست، باید ضمن اعلام جمع‌بندی خود به قانون‌گذار، موضوع را برای مردم تشریح کند.

سرمایه‌گذاری و اصلاح مصرف

بررسی صنعت گاز کشور و راهکارهای مدیریت مصرف در گفت و گو با کارشناسان

به گزارش صبح صادق، «محمدعلی خطیبی» کارشناس انرژی و نماینده اسبق ایران در اوپک در گفت‌وگو با ما درباره اهمیت موضوع صرفه‌جویی در مصرف حامل‌های انرژی گفت: «در این موضوع تردیدی نیست که ایران در میان کشورهای دنیا دارنده بالاترین سرانه مصرف انرژی است. این موضوع نشان می‌دهد، دولت‌های قبلی و حاکمیت برای کاهش صرفه‌جویی و فرهنگ‌سازی در این موضوع مهم که به نفع کشور تمام می‌شود، کار چندانی صورت نداده‌اند که جای تأسف دارد.»

وی در این باره توضیح داد: «در حالی که مصرف سوخت‌های مختلف و انرژی در ایران بسیار بالاست، برخی بر این موضوع تأکید می‌کنند که برای صرفه‌جویی مردم باید دست به کار شد و با استفاده از راهکارهایی مانع مصرف بیشتر شد. قطع به یقین برای صرفه‌جویی در مصرف انرژی دو نوع راهکار وجود دارد که انجام هر یک از آنها به بررسی نیاز دارد.»

محمدعلی خطیبی در زمینه سرمایه‌گذاری در بخش گاز و نفت کشور گفت: «برای توسعه زیرساخت‌های گازی کشور وجود سرمایه‌گذاری خارجی بسیار مهم است؛ اما متأسفانه به دلیل وجود تحریم‌ها سرمایه‌گذاران خارجی رغبتی به سرمایه‌گذاری نشان نمی‌دهند. بنابراین، دولت عمدتاً از منابع داخلی استفاده می‌کند؛ البته تا جایی که دولت بتواند در توسعه میادین گازی کشور سرمایه‌گذاری می‌کند، اما به دلیل محدود بودن منابع داخلی متأسفانه برنامه‌های توسعه در این بخش‌ها رو به عقب است.» وی در این باره خاطرنشان کرد: «با سرمایه‌گذاری مناسب و اجرای برنامه‌های توسعه‌ای میزان تولید گاز ایران افزایش می‌یابد. بی‌تردید، در بخش گازی هر چه قدر سرمایه‌گذاری کنیم و تولید خوبی داشته باشیم، با مصرف بالای داخلی به سختی می‌توان امیدوار بود که بتوانیم گاز صادر کنیم.» وی در این باره توضیح داد: «با اینکه پالایشگاهی مثل خلیج‌فارس ساخته شد و میزان تولید بنزین افزایش یافت؛ اما با مصرف بالا به خانه اول برگشتیم. در این موضوع، شکی وجود ندارد که اگر مصرف بالای داخلی مهار نشود، با افزایش تولید شانسی برای صادرات گاز نخواهیم داشت. پس مهار مصرف بحث بسیار جدی است و تولید با این مصرف بالا چاره‌ساز نیست.»

محمدعلی خطیبی در پایان گفت‌وگو تأکید کرد: « باید روی بهره‌وری کار کنیم و نسبت به تولیدی که داریم و کم هم نیست، باید تمرکز کنیم؛ چرا که ایران جزء بزرگ‌ترین تولیدکنندگان گاز دنیا به شمار می‌رود، اما این مسئله مهم است که اگر این میزان مصرف اصلاح نشود، دوباره مصرف بر تولید پیشی می‌گیرد و واردات ضروری می‌شود؛ بنابراین، می‌توان به صورت همزمان که تولید انجام می‌شود، بر روی افزایش بهره‌وری نیز کار کرد.»

«مرتضی افقه» کارشناس و تحلیلگر مسائل اقتصادی در گفت‌وگو با «صبح صادق» درباره احتمال نیاز به واردات گاز به کشور در سال‌های آینده بر اثر صرفه‌جویی نکردن و توسعه نیافتن زیرساخت‌های گازی کشور گفت: «یکی از مهم‌ترین مسائلی که به کاهش استفاده از حامل‌های انرژی در کشورهای مختلف منجر شده، فرهنگ‌سازی از بدو تولد و دوران کودکی است؛ به گونه‌ای که خانواده‌ها و مدارس به فرزندان و دانش‌آموزان خود یاد می‌دهند مصرف درست و داشتن الگوی بهینه مصرف راهکار بسیار مناسبی برای مصرف درست و اسراف نکردن است.» وی در این باره خاطر نشان کرد: «در کنار صرفه‌جویی و فرهنگ‌سازی برای صرفه‌جویی باید به این نکته مهم اشاره شود که سرمایه‌گذاری در بخش گاز و نفت ایران بسیار مهم و ضروری است. توسعه میادین نفت و گاز نیازمند سرمایه‌گذاری‌های کلانی است که هم به واسطه ورود سرمایه‌های خارجی اتفاق می‌افتد و هم از طریق زمینه‌سازی‌های لازم برای استفاده از نقدینگی‌های داخلی و سرمایه‌هایی که از این بازار وارد آن بازار می‌شوند.»

وی در زمینه اهمیت وجود نیروی انسانی برای توسعه میادین نفت و گاز گفت: «در کنار شرط مهم داشتن منابع مادی و نیاز مبرم به سرمایه‌گذاری خارجی و داخلی در توسعه میادین نفتی و گازی، انتظار می‌رود دولت به موضوع گرامی داشتن و استفاده بجا از نیروی انسانی توجه کند. شایسته‌سالاری و استفاده از مدیران نخبه برای جذب نخبگان و مهاجرت نکردن به کشورهای توسعه یافته شرط ضروری برای این موضوع مهم است.»

عضو هیئت علمی دانشگاه اهواز خاطرنشان کرد: «خوشبختانه، در ایران جوانان نخبه، اهل فن و دانش‌پژوهی وجود دارند که به منزله نیروی انسانی ماهر و متخصص باید از آنها حمایت‌های جدی صورت بگیرد. در صورت بی‌توجهی به این موضوع مهم و نبود بستر مناسب برای استفاده از نیروهای انسانی نخبه و باز شدن زمینه برای مهاجرت آنها قطعاً در کنار از دست دادن سرمایه‌گذاری مالی خارجی، سرمایه‌های تخصصی و فنی خود را از دست داده‌ایم که به شدت برای کشور خطرناک است.»

مرتضی افقه، استاد اقتصاد دانشگاه چمران اهواز معتقد است: «در کنار ضرورت اهمیت فرهنگ‌سازی برای کاهش مصرف سرانه ایران که متأسفانه نسبت به آمارهای مصرف جهانی بسیار بالاست، باید با هر گونه سوءتدبیری در خصوص مدیریت منابع مالی و حمایتی از نخبگان به شدت برخورد شود. در صورتی که نخبگان وارد فعالیت‌های توسعه‌ای برای توسعه میادین نفت و گاز نشوند، قطعاً از توسعه گازی عقب می‌مانیم؛ چرا که در صورت توسعه افزون بر تأمین نیازهای داخل، می‌توانیم به صادرکننده گاز نیز تبدیل شویم.»

مصاحبه و تنظیم: ساحل عباسی

مهم‌تر از تیک آبی!

فرهاد مهدوی
کارشناس رسانه

در سال‌های اخیر، با گسترش شبکه‌های اجتماعی و حمله به آرمان‌ها و ارزش‌های اسلامی، مردم از دولتمردان انتظار داشته‌اند شبکه‌های خارجی که بستر ناامنی‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی هستند، محدود یا مسدود شوند و در عوض از بسترهای داخلی حمایت به عمل آید؛ اما همواره با مواضع و عملکرد متناقض مواجه بوده‌اند.

توئیتر در سال ۱۳۸۸ فیلتر شد، تلگرام در سال ۱۳۹۶ به مدت بیش از یک هفته از دسترس کاربران ایرانی خارج شد و بالاخره در تاریخ ۲۳ دی ماه ۱۳۹۶ بار دیگر در دسترس قرار گرفت. تلگرام در ۱۰ اردیبهشت ۱۳۹۷ بار دیگر در ایران به دستور قضایی از دسترس کاربران خارج شد، در اعتراضات ۱۴۰۱ هم واتساپ و اینستاگرام از دسترس خارج شدند.

اما کماکان شاهد رفتارهای مدیران گذشته درباره این شبکه‌ها هستیم که به برخی از آنها اشاره می‌کنیم:

مردم و جریان انقلابی می‌کوشند نحوه نصب و استفاده گسترده از شبکه‌های اجتماعی داخلی را به سایرین آموزش دهند تا هم از لحاظ اخلاقی مصون بمانند و هم آسیب‌پذیری انقلاب کمتر شود، اما برخی افراد که واقعاً نسبت آنها با نظام و انقلاب مشخص نیست، به نحو مشکوکی از مسدود شدن این شبکه‌های ضد ایرانی کسب درآمد می‌کنند و با فروش وی‌پی‌ان یا فیلترشکن وارد یک تجارت کثیف به قیمت از دست رفتن ارزش‌ها می‌شوند.

مسئولان نظام مقدس جمهوری اسلامی توجه داشته باشند که در جبهه اینترنت و شبکه‌های اجتماعی یک جنگ به تمام معنای واقعی رخ داده است و دشمن از این ابزارها به تسلیحات شبکه‌های اجتماعی یاد می‌کند.

حتماً خبر دارید که گروهی از نمایندگان کنگره آمریکا در نامه‌ای به رؤسای شرکت‌های گوگل، متا، آمازون، مایکروسافت، اپل و دیجیتال اوشن از آنها خواستند که از معافیت‌های تحریمی بایدن استفاده کرده و از اغتشاشگران حمایت‌کنند.

این ۱۳ نفر عضو کنگره با اشاره به اغتشاشات اخیر نوشته‌اند: «حفظ ارتباط ایرانی‌ها با جهان بیرون، دسترسی آنها به اطلاعات مستقل و مرتبط بودن آنها به یکدیگر حائز اهمیت اساسی است. ما از شرکت‌های شما می‌خواهیم به سرعت و به صورت قانونی، ابزارهای لازم برای دور زدن ممنوعیت‌های دولت را در اختیار ایرانی‌ها قرار دهند.»

مسئولان محترم بدانند وادادگی و عقب‌گرد از مواضع انقلابی و بازی در زمین اغتشاشگران و حامیان آنها در باره فضای مجازی است.

مطمئن باشید اگر به جای پلتفرم‌های خارجی به فکر اقتصاد دانش‌بنیان داخلی باشیم، خدمات دولت برای مردم باورپذیرتر می‌شود و بساط تسلیحات شبکه‌های اجتماعی از زندگی مردم برای همیشه جمع می‌شود؛ در این صورت مردم قدرشناس ایران در تمام لحظات با شما هستند. آنها را قدر دانسته و بدانید حمایت الهی و رضایت مردم را نداشته باشید، در این دنیا و در پیشگاه امام، شهدا و خداوند عادل باید پاسخگو باشید.

تغییر جهان

مهم‌ترین وقایع در سال ۲۰۲۳ چه خواهد بود؟

ثمانه اکوان
دبیر گروه بین‌الملل

با آغاز سال ۲۰۲۳ میلادی، تحلیلگران امور بین‌الملل، هر یک پیش‌بینی‌های جدیدی از اوضاع جهان در سال جدید داشته‌اند. با توجه به اتفاقات رخ داده در سال ۲۰۲۲ و درگیری‌هایی که کشورهای گوناگون را تا آستانه شکل گرفتن جنگ جهانی سوم کشاند، پیش‌بینی‌ها در خصوص سال ۲۰۲۳ نیز تا حد بسیاری به سمت ادامه یافتن درگیری‌ها و جنگ‌ها در جهان است. ادامه یافتن جنگ اوکراین، احتمال درگیری در تایوان، اتفاق افتادن جنگ دیگری در منطقه شرق اروپا (درگیری نظامی بین صربستان و کوزوو) یا درگیری جدید بین ارمنستان و آذربایجان، از مهم‌ترین پیش‌بینی‌ها برای سال ۲۰۲۳ است. در این گزارش به بخشی از این تحولات که به اعتقاد رسانه‌ها و تحلیلگران بین‌المللی، احتمال رخ دادن‌شان بالاست، اشاره شده است. اولین پیش‌بینی و آینده‌نگری درباره ماجرای درگیری نظامی در اوکراین است. بسیاری از تحلیلگران بین‌المللی با تحلیل رفتار آمریکا و اتحادیه اروپا در طول یک سال گذشته، به این نتیجه رسیده‌اند که احتمالاً درگیری‌های نظامی در اوکراین همچنان ادامه خواهد یافت. ادامه یافتن درگیری‌ها به معنای هزینه‌کرد بیشتر کشورهای غربی در این جنگ است که می‌تواند اقتصاد جهانی را نیز به‌شدت تحت تأثیر قرار داده و حتی به رکودی عظیم در دنیا منجر شود. در اوکراین نیز پیش‌بینی می‌شود ادامه درگیری‌ها که به هدف قرار گرفتن زیرساخت‌های این کشور منجر می‌شود، موج جدیدی از پناه‌جویان اوکراینی را به‌کل جهان، از جمله کشورهای اروپایی سرازیر کند.

دومین مسئله‌ای که به‌شدت موردتوجه رسانه‌ها و تحلیلگران غربی درباره سال ۲۰۲۳ قرار گرفته است، موضوع احتمال درگیری چین و تایوان است. درگیری نظامی‌ای که ایالات‌متحده نیز چندان از رخ دادن آن ناراحت نشده و احساس نگرانی نمی‌کند؛ زیرا آمریکایی‌ها معتقدند، درگیر شدن چین در تایوان می‌تواند اقتصاد این کشور را تحت تأثیر قرار داده و رشد اقتصادی پکن را با اخلال مواجه کند. در همین راستا، پیش‌بینی می‌شود درگیری‌های تجاری آمریکا با چین نیز وارد مرحله جدیدی شود و به جز محصولات بازار فناوری، در سایر بازارهای مهم نیز نمود پیدا کند. اتحادیه اروپا اعلام کرده است، سیاست‌های آمریکا در قبال چین، نه‌تنها اقتصاد این کشور، بلکه اقتصاد اتحادیه اروپا را هدف قرار داده است و بر همین اساس پیش‌بینی می‌شود، جنگ تجاری آمریکا با چین، درنهایت به جنگ تجاری آمریکا با اروپا بینجامد.

سومین اتفاق قابل پیش‌بینی برای آینده دنیا در سال ۲۰۲۳، کمبود شدید انرژی و افزایش یافتن دوباره تورم در بسیاری از کشورهاست. اگر جنگ در اوکراین ادامه داشته باشد و روسیه همچنان هدف اصلی تحریم‌های آمریکا قرار گیرد و مذاکره با ایران بر سر پرونده هسته‌ای نیز به نتیجه خاصی نرسد، جهان همچنان در سال ۲۰۲۳ باید شاهد افزایش قیمت انرژی و به‌تبع آن، افزایش تورم در بسیاری از کشورها باشد.

چهارمین مسئله، احتمال درگیری نظامی جدید در حوزه شرق اروپاست. درگیری‌های نظامی محدود بین صربستان و کوزوو و حمایت روسیه و غرب از هر یک از طرف‌های درگیر در این مناقشه، به نظر می‌رسد سرانجام جنگ در اوکراین را به این منطقه نیز بکشاند و صربستان و کوزوو را به زمین درگیری و جنگ نیابتی دیگری بین دو قدرت شرق و غرب شود.

پنجمین مسئله که به نظر کارشناسان روابط بین‌الملل باید توجه ویژه‌ای به آن شود، شکل‌گیری نظم جدید جهانی در جهان است؛ نظمی که مؤلفه‌های آن شکل‌گیری دوباره دو بلوک شرق و غرب است. دنیایی چندقطبی که در یک‌قطب آن آمریکا و اتحادیه اروپا قرار دارند و در طرف مقابل، چین و روسیه و کشورهای دیگری، مانند ایران، ترکیه و عربستان در منطقه غرب آسیا حضور دارند. این دنیای جدید چندقطبی، رقابت‌های جدیدی را در عرصه‌های سیاسی و اقتصادی ایجاد می‌کند و می‌تواند نظم فعلی جهان را به هم ریخته و نظم جدیدی را ایجاد کند که عواقب آن تا سال‌ها در حوزه مسائل اقتصادی، نظامی و سیاسی به‌روشنی قابل ملاحظه خواهد بود.

تحلیل

تانک نداریم!

شکایت کی‌یف از کشورهای غربی

با وجود تداوم حمایت‌های غرب از اوکراین و تشدید فشارهای آنها علیه روسیه، «ولودیمیر زلنسکی» با انتشار یک پیام تلگرامی از مواضع غرب انتقاد کرده و از آنها بابت تحویل ندادن تانک گله کرده است.

منابع رسانه‌ای از کی‌یف، پایتخت اوکراین خبر دادند که رئیس‌جمهور این کشور از حامیان غربی اوکراین خواسته است به این کشور برای جنگ با روسیه، تانک تحویل بدهند. زلنسکی هفته گذشته با انتشار یک پیام ویدئویی در صفحه تلگرام خود از اقدام فرانسه برای تحویل خودروهای زرهی خبر داد و همزمان دلخوری خود را از کشورهای غربی به دلیل ندادن تانک به اوکراین ابراز داشت.

رئیس‌جمهور اوکراین گفت: «ما خودروهای زرهی بیشتری، از جمله تانک‌های چرخدار ساخت فرانسه دریافت خواهیم کرد. این یک سیگنال واضح به همه شرکای ما ارسال می‌کند: هیچ دلیل منطقی برای توضیح اینکه چرا تانک‌های غربی هنوز به اوکراین داده نشده‌اند، وجود ندارد.» زلنسکی هفته گذشته با «امانوئل مکرون» رئیس‌جمهور فرانسه گفت‌وگوی تلفنی داشت و پس از آن اعلام شد، پاریس تانک‌های سبک فرانسوی در اختیار اوکراین قرار می‌دهد؛ اما دبیر شورای دفاعی و امنیت ملی اوکراین از بی میلی «اولاف شولتز» صدراعظم آلمان برای ارسال تانک‌های این کشور به اوکراین به شدت انتقاد کرد و در اظهاراتی تند گفت، او اگر می‌خواهد آلمانی‌ها با تانک‌های آلمانی در نزدیکی برلین و اشتوتگارت بجنگند، می‌تواند به «بازی کردن ادامه دهد.» مقامات اوکراینی طی ماه‌های اخیر بارها از آلمان درخواست ارسال تانک‌های «لئوپارد» را داشته‌اند، اما اولاف شولتز، صدراعظم این کشور اعلام کرده است، برلین تنها در هماهنگی با دیگر متحدانش درباره این موضوع اقدام خواهد کرد. صدراعظم آلمان پیشتر گفته بود: «هیچ کشوری تانک‌های غربی در اختیار کی‌یف قرار نداده است.»

پنجره

اختلاف بی‌پایان

جمهوری‌خواهان و ناتوانی انتخاب رئیس

هفته گذشته یکی از جالب توجه‌ترین رأی‌گیری‌ها برای انتخاب رئیس مجلس نمایندگان آمریکا در این کشور صورت گرفت. در این رأی‌گیری، جمهوری‌خواهان با شش بار رأی‌گیری جداگانه، باز هم نتوانستند رئیس جدید مجلس نمایندگان را انتخاب کنند و افتراق و دودستگی در نمایندگان جمهوری‌خواه سبب شد دموکرات‌ها آنها را به باد انتقاد بگیرند.

شش بار شکست متوالی «کوین مک‌کارتی» رهبر اکثریت جمهوری‌خواه مجلس نمایندگان آمریکا در رسیدن به کرسی ریاست این نهاد، با واکنش طعنه‌آمیز «جو بایدن» رئیس‌جمهور این کشور همراه‌شد. رئیس‌جمهور آمریکا گفت، اگر جنگ داخلی بین جمهوری‌خواهان در مجلس نمایندگان ادامه یابد، ممکن است غیرمنتظره‌ترین نامزد و حتی فردی تازه‌کار به ریاست این نهاد انتخاب شود. بایدن ضمن درخواست از اعضای جمهوری‌خواه مجلس نمایندگان برای پایان دادن به تفرقه خود، گفت، این درگیری آشفته بر سر ریاست فقط چهره آمریکا را مخدوش می‌کند.

به نوشته خبرگزاری «رویترز»، وی در این‌باره توضیح داد، تأخیر در انتخاب رئیس مجلس نمایندگان سبب می‌شود متحدان و دشمنان آمریکا اینگونه فکر کنند که واشنگتن هنوز از آشوب حمله هواداران «دونالد ترامپ» رئیس‌جمهور سابق این کشور به ساختمان کنگره رها نشده است.

در آخرین دور رأی‌گیری در هفته گذشته، «حکیم جفریز» رهبر اقلیت دموکرات ۲۱۲ رأی و مک‌کارتی ۲۰۱ رأی کسب کردند. دلیل ششمین شکست مک‌کارتی، رأی ۲۰ نماینده جمهوری‌خواه به «بایرون دونالدز» عضو راستگرای افراطی این حزب در مجلس نمایندگان است. این در حالی است که «دونالد ترامپ» رئیس‌جمهور سابق آمریکا برای باز کردن بن‌بست انتخاب رئیس مجلس نمایندگان این کشور، از مک‌کارتی حمایت کرد و خواستار رأی دادن تمام جمهوری‌خواهان به او شد. این درخواست ترامپ در آستانه چهارمین دور رأی‌گیری بیان شد؛ اما در پنجمین و ششمین دور، باز هم از تعداد آرای مک کارتی کم شد و توصیه ترامپ هم به کمک او نیامد!

برکناری وزیر دفاع

کریستین لامبرشت در پیامی ویدئویی که در حساب رسمی اینستاگرام خود به مناسبت سال نو میلادی منتشر کرد و طی این ویدئو همچنان که در یکی از خیابان‌های برلین ایستاده و صدای آتش‌بازی شنیده می‌شود، گفت: «جنگی در وسط اروپا در حال شدت گرفتن است. طی سال اخیر، من با افراد جالبی آشنا شدم و در رابطه با حمله روسیه به اوکراین تحت تأثیر قرار گرفتم. می‌خواهم بابت این موضوع تشکر کنم.» سخنگوی وزارت دفاع در نشست مطبوعاتی فدرال سعی کرد این ویدئو را کم اهمیت جلوه دهد و آن را اقدامی خصوصی که از طریق اینستاگرام منتشر شده است، اعلام کند.

سامانه بی‌نظیر

رئیس جمهور روسیه اعلام کرد، سامانه موشکی مافوق صوت «زیرکن» در جهان مشابهی ندارد. «ولادیمیر پوتین» رئیس جمهور روسیه در مراسم آغاز به کار ناوچه آدمیرال گورشکوف گفت: «همانطور که گفتم، این سامانه، مشابهی در هیچ کشوری در جهان ندارد. من مطمئن هستم که چنین سلاح‌های قدرتمندی به طور قابل اعتماد، از روسیه در برابر تهدیدهای خارجی احتمالی محافظت می‌کند.» پوتین عنوان داشت: «دوست دارم تأکید کنم که ما به توسعه توانایی‌های رزمی نیروهای مسلح و تولید نمونه‌های امیدوارکننده از سلاح‌ها و تجهیزاتی که از امنیت روسیه در دهه‌های آینده محافظت می‌کند، ادامه خواهیم داد.»

توئیتر به درد نمی‌خورد

دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور سابق آمریکا در گفت‌وگو با نویسنده متن سخنرانی‌هایش گفت: «بعضی‌ها می‌گویند تا وقتی من به توئیتر برنگردم، این شبکه اجتماعی مثل قبل نخواهد شد؛ من از این تعریف خوشحالم.» ترامپ در سال ۲۰۲۱ از پذیرش نتیجه انتخابات ۲۰۲۰ سر باز زد و هوادارانش را به کنگره سرازیر کرد تا جلوی تأیید نتیجه انتخابات را بگیرد. در آن زمان توئیتر حساب کاربری او را به اتهام دعوت به خشونت تعلیق کرد. به تازگی پس از آنکه ایلان ماسک توئیتر را خرید، اعلام کرد که ترامپ می‌تواند به این شبکه اجتماعی برگردد، اما او این درخواست را قبول نکرد.

پیشخوان

جریمه سنگین متا

شرکت متا در اروپا دوباره متحمل پرداخت جریمه‌ای سنگین شد. کمیسیون حفاظت از داده‌های ایرلند (DPC) متا را به پرداخت جریمه ۳۹۰ میلیون یورویی محکوم کرد. این کمیسیون می‌گوید: «روشی که متا برای استفاده از داده‌های افراد به منظور نشان دادن تبلیغات هدفمند در فیس‌بوک و اینستاگرام به کار گرفته، غیرقانونی است.» متا که مالک هر دوی این پلتفرم‌هاست، سه ماه فرصت دارد نحوه دریافت و استفاده از داده‌ها برای تبلیغات را تغییر دهد. این شرکت می‌گوید، ناامید است و قصد دارد درخواست تجدید نظر کند.

به گزارش روزنامه «وال‌استریت ژورنال»، رگولاتور ایرلندی گفت، فیس‌بوک و اینستاگرام نمی‌توانند با گفتن اینکه مصرف‌کنندگان باید نحوه استفاده از داده‌های‌شان را بپذیرند یا این پلتفرم‌ها را ترک کنند، آنها را مجبور کنند رضایت استفاده از داده‌های‌شان را بدهند.

این تصمیم به معنای آن است که متا باید روش کسب‌وکار خود را تغییر دهد. بخش عمده‌ای از درآمد این شرکت، یعنی بیش از ۱۱۸ میلیارد دلار (۹۷/۸ میلیارد پوند) در سال ۲۰۲۱ از تبلیغات بوده است.

جریمه ۳۹۰ میلیون یورویی، دومین جریمه قابل توجهی است که کمیسیون حفاظت از داده‌های ایرلند در ماه‌های اخیر اعمال کرده است. در ماه نوامبر، این کمیسیون فیس‌بوک را به دلیل نقض اطلاعات شخصی صدها میلیون کاربر به صورت برخط، ۲۶۵ میلیون یورو (۲۲۸ میلیون پوند) جریمه کرد.

زایمان اجباری

اداره زندان‌های ایالت آریزونا، برخی از زنان باردار در زندان‌های این ایالت را مجبور به زایمان اجباری کرده است. برخی از زنان باردار در زندان این ایالت اعلام کرده‌اند برخلاف خواسته خودشان که وضع حمل در روز و موعد مقرر بوده است، مسئولان زندان در آریزونا آنها را مجبور به زایمان دلخواه زندان کرده‌اند. برخی از این زنان به‌جای وضع حمل در هفته سی‌ونهم بارداری، مجبور شده‌اند در هفته سی‌وهفتم بچه خود را به دنیا بیاورند. به دنیا آوردن کودک در کمتر از ۳۹ هفته، تنها در شرایطی قانونی و بی‌خطر است که مسائل پزشکی در میان باشد و جان مادر یا کودک درخطر باشد. با این حال، هر سه زنی که نوزادان خود را زودتر از موعد به دنیا آورده‌اند، اعلام کرده‌اند این کار به دلیل قوانین زندان صورت گرفته و هیچ توجیه پزشکی در میان نبوده است.

ساسان شاه‌ویسی، کارشناس مسائل اقتصادی در گفت‌وگو با صبح صادق مطرح کرد

تحقق سیاست‌های کلان نیازمند همراهی نظام بانکی

کارشناس و تحلیلگر مسائل اقتصادی گفت: «اگر می‌خواهیم بانک مرکزی تاب‌آوری داشته باشیم که مسئولیت‌پذیر باشد و از آسیب‌پذیری‌های پولی و بانکی در سطح ملی جلوگیری کند، قطعاً باید سطح تاب‌آوری اقتصاد ملی را در شکل‌ها و وضعیت‌های مختلف، چه رویکردهای پژوهشی، سیاست‌گذاری و چه نظام قوانین و مقرراتی که در اختیار دارند، ارتقا دهیم.»

به گزارش صبح صادق، «ساسان شاه‌ویسی» کارشناس و تحلیلگر مسائل اقتصادی در گفت‌وگو با صبح صادق درباره مهم‌ترین مأموریت‌های بانک مرکزی با مدیریت رئیس کل جدید گفت: «قطع به یقین نمی‌توان تنش‌هایی را که در محیط سیاسی جامعه رخ داد و به افزایش فعالیت جریان سوداگری بعد از شرایط اغتشاشات منجر شد، در افزایش قیمت ارز طی هفته‌های گذشته نادیده گرفت. به هر حال، اقتصاد ایران در ماه‌های گذشته با روند دیگری از عملیات روانی و جنگ چند لایه‌ای مواجه بود که می‌توان از آن به عنوان تهدید منافع ملیِ فرهنگیِ اجتماعی شده یاد کرد که تلاش می‌کرد از مسیرهای گوناگون با تشدید عملیات روانی در بازار ارز به عنوان عامل تشدیدکننده بی‌ثباتی اقتصادی در ایران به اهداف مدنظر خود برسد، اما مسئله حائز اهمیت این است که مدیر پیشین بانک مرکزی باید از این موضوع آگاه بود و قدرت تاب‌آوری برای مواجهه درست با تهدیدات فرضی را داشت و در برابر چنین تهدیداتی پدافند غیر عامل بانکی و پولی را به اجرا می‌گذاشت.»

وی در این باره خاطرنشان کرد: «به نظر می‌رسد، با همه تلاش‌های صورت گرفته فضا آن‌گونه که انتظار می‌رفت، مدیریت نشد و انتظار مورد اتفاق در ستاد اقتصادی دولت رخ نداد و در نهایت هم به کنار رفتن آقای صالح‌آبادی و جایگزینی دکتر فرزین منجر شد.»

ساسان شاه‌ویسی اظهار کرد: «برای ریاست بانک مرکزی، انتخاب اقتصاددانی که در سطح سیاست‌گذاری اقتصادی سابقه دارد، خوشنام و مورد اعتماد بوده و عنایت بدنه کارشناسی اقتصادی و دانشگاهی کشور را پشت سر دارد، بسیار خوب است. به نظر می‌رسد مدیریت آقای فرزین با رویکرد متفاوت‌تری نسبت به گذشته صورت بگیرد، در عین حال که جنس صحبت‌های آقای فرزین در نشست خبری خود نشان می‌دهد، انتخاب تکنیک‌ها برای مواجهه با بازی جدید پولی که برای اقتصاد کشور اتفاق افتاده، ضرورتاً یک دامنه دانشی و دامنه حرفه‌ای را می‌طلبیده است. هرچند ابتدا به ساکن خواسته یا ناخواسته در این مواقع چه سرکوب پولی مداخلات ساختاری نهادی و چه تغییر دادن کارکردهای معیوب در کوتاه‌مدت قطعاً می‌تواند بخشی از مشکلات را برطرف کند؛ اما به نظر می‌رسد در درازمدت آنچه از آن به عنوان نقشه راه رشد تولید غیر تورمی یاد کردیم و ستاد اقتصادی دولت نیز آن را به تیم اقتصادی دولت ابلاغ کرده و از طرف دیگر سند بودجه‌ای که باید تا جای ممکن بتواند احکام مأموریت‌ها و مسئولیت‌های خود در پایان سال ۱۴۰۱ متعهد بوده باشد، کمترین انحراف را در کسری تأمین توزیع و مصارف داشته باشیم.»

شاه‌ویسی در ادامه بحث خاطرنشان کرد: «در بحث تأمین و توزیع، یکی از مهم‌ترین نقش‌ها را بانک مرکزی بر عهده دارد. چارچوب داشتن عملکرد آقای فرزین، واضح و روشن صحبت کردن و بردن فضا به طرف حرفه‌ای‌گری از مهم‌ترین الزاماتی است که هم سابقه وی این موضوع را تأیید می‌کند و هم ضرورت‌های تاریخی و زمانی بانک مرکزی به شدت اصرار دارد که این رویکردها مورد نظر قرار بگیرد.»

این کارشناس و تحلیلگر اقتصادی افزود: «اگر بخواهیم بانک مرکزی تاب‌آوری داشته باشیم که مسئولیت‌پذیر باشد و از آسیب‌پذیری‌های پولی و بانکی در سطح ملی جلوگیری کند، قطعاً باید سطح تاب‌آوری اقتصاد ملی را در شکل‌ها و وضعیت‌های مختلف، چه رویکردهای پژوهشی، سیاست‌گذاری و چه نظام قوانین و مقرراتی که در اختیار دارند، ارتقا دهیم. در نهایت شاید مؤلفه‌های گوناگونی را به ما پیشنهاد کرده از این جهت که بتوان براساس مدل‌سازی‌های ساختارمند و قابلیت ارزیابی و انتخاب‌های مدلی که همراستا و همراه با جریان‌سازها و پیشران‌های اقتصادی باشد، عمل کند.»

شاه‌ویسی معتقد است: «وقتی می‌گوییم می‌خواهیم دیپلماسی فعال با اولویت همسایگان را به عنوان راهبرد کلان در کشور پیاده‌سازی کنیم، در این راستا باید نظام پولی و بانکی کشور نیز همراهی کند تا این روند و چرخش بین ما و کشورهای مقصد برقرار شود. نقشه تجاری کشور باید با این سیاست‌ها خود را وفق دهد و در نهایت نقشه ارزی کشور باید بتواند ظرفیت‌ها و قابلیت‌ها را در قالب منابع پولی از بخش خصوصی گرفته تا دامنه حکمرانی جذب کند.»

کارشناس و تحلیلگر اقتصادی گفت: «تغییرات نرخ رشد درآمدی نفتی، نوسانات نرخ رشد نقدینگی در شاخص‌ها، نسبت بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی، نسبت بدهی دولت به شبکه بانکی با توجه به نقدینگی، تغییرات کمی نسبت به رشد نقدینگی، تغییرات درآمد نفتی نسبت به کل درآمد دولت، نسبت کسری بودجه به بودجه دولت، تفاضل رشد نقدینگی از رشد تولید، نسبت ذخیره اضافی بانک‌ها به نقدینگی، نسبت خالص بدهی دولت به بانک مرکزی به پایه پولی، نسبت سپرده‌های دیداری و غیر دیداری، نسبت رشد بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی، نسبت مانده تسهیلات به تولید، نسبت تسهیلات به سپرده و... مجموعه شاخصه‌هایی هستند که بانک مرکزی باید بتواند در نهایت تعادل و توازن و نرمال‌سازی را در آنها محقق کند.»

شاه‌ویسی خاطرنشان کرد: «وقتی شاخصه‌های متعدد کنار هم قرار داده می‌شود، عملکرد صرفاً این نیست که اهمیت بخش پولی، مالی و بانکی در مواجهه با یک شوک باشد؛ چرا که خیلی از اتفاقات در دامنه مدیریت فعال نهاد پولی و بانکی کشور باید به وجود بیایند تا بتوان شوک تحریم تکانه محیط بیرون به داخل را مدیریت کرد؛ در عین حال که باید بر استقلال بانک مرکزی و ارتباط بین بخشی بانک مرکزی و سایر بخش‌ها پافشاری کرد، ساختار بانک‌ها اعم از داخلی با محیط بیرون بازار سرمایه و سیاست‌ها بسیار مهم است. آنجایی که درباره استفاده بانک مرکزی صحبت می‌کنیم، بخش‌های اعتباری سیاست‌گذاری پولی، بخش نقدینگی، تزریق پول نفت، کیفیت رابطه با بانک‌ها و مؤسسات، کیفیت رابطه‌ای که با دولت برقرار می‌شود می‌تواند آن چیزی را که از آن به عنوان استقلال بانک مرکزی در نظر داریم، لحاظ کند.»

کارشناس و تحلیلگر مسائل اقتصادی گفت: «در اقتصاد مبتنی بر نظامات اسلام همیشه «عقلانیت» و «اخلاق» را به منزله دو اصل مهم و اساسی بیان می‌کنیم. اگر بانک مرکزی بتواند به وظایف، تکالیف و مسئولیت‌های خود با شاخصه‌هایی که به عنوان استقلال بانک مرکزی مطرح می‌شود، عمل کند، نباید حتماً لایحه استقلال بانک مرکزی را تصویب کنیم تا بگوییم بانک مرکزی مستقل است؛ بلکه این بانک مرکزی مقتدر است که می‌تواند مستقل باشد. این بانک مرکزی سالم و شفاف است که می‌تواند مستقل باشد. این بانک مرکزی کارا، فعال، پویا و چابک است که می‌تواند به کشورداری، حکمرانی و دولت کمک کند. چنین بانک مرکزی است که می‌تواند استقلال ملی را در محیط به ویژه پولی حفظ کند. مهم این است که در پایان دوره خدمت پیش مردم، وجدان و عاملیتی که به ما حکم داده، بدون چشم‌داشت به منافعی که از آن مسئولیت می‌توان به دست آورد، پاسخگو باشیم.»

یادداشت

دو مأموریت رئیس کل جدید

میثم مهرپور
دبیر گروه اقتصاد

اگرچه مجموعه اقدامات و وظایف بانک مرکزی به عنوان سیاست‌گذار پولی را نمی‌توان تنها در قیمت ارز و حواشی و مسائل مربوط به آن خلاصه کرد؛ اما واقعیت این است که قیمت ارز و نوسانات آن به مثابه ویترینی از عملکرد بانک مرکزی و رئیس این بانک سنجیده می‌شود؛ به گونه‌ای که درست یا غلط رئیس کل موفق در میان مردم و کارشناسان کسی است که بیشترین ثبات و آرامش را در بازار ارز ایجاد کرده و رئیس کل مغضوب کسی است که نتواند از پس این مأموریت بربیاید؛ اما سؤال اینجاست که آیا واقعاً تغییر نکردن نرخ ارز در اقتصادی که حداقل در چند سال اخیر نقدینگی و تورم آن به طور سالانه بیش از ۳۰ درصد رشد داشته، شدنی و منطقی است؟ پس اگر ثبات نرخ ارز ـ به معنای افزایش نیافتن آن ـ نه شدنی و نه منطقی است، وظیفه سیاست‌گذار پولی چیست؟

به نظر می‌رسد، بانک مرکزی در قامت سیاست‌گذار پولی و رئیس کل جدید آن در کسوت یک اقتصاددان باید دو مأموریت اصلی را در برنامه خود داشته باشند:

پیش‌بینی‌پذیر کردن قیمت ارز: اگرچه ثبات قیمت ارز در اقتصادی که هر ساله با افزایش میزان تورم و نقدینگی مواجه است ـ حتی در صورت امکان ـ منطقی و علمی نیست؛ اما می‌توان با پیش‌بینی‌پذیر کردن قیمت ارز و همخوان و متناسب کردن میزان رشد آن با تورم و دیگر مؤلفه‌های اقتصادی از هجوم سفته‌بازان به این بازار و ایجاد شوک‌های قیمتی ناشی از این هجوم جلوگیری کرد. پیش‌بینی‌پذیر کردن قیمت ارز قطعاً به معنای تغییر نکردن آن نیست، بلکه اگر قیمت ارز با قاعده و متناسب رشد کرده و محل جولان سفته‌بازان نباشد، آرامش نیز در این بازار حاکم خواهد شد.

تک‌نرخی کردن ارز: شکی نیست که وجود هر کالایی با کیفیت یکسان، اما قیمت متفاوت محل ایجاد فساد و رانت خواهد بود. دلار نیز از این قاعده مستثنی نیست. در ماجرای ارز شاید بتوان گفت در دهه‌های گذشته به جز مقاطع کوتاهی ارز در ایران همواره با پدیده چند نرخی بودن مواجه بوده است. پدیده‌ای که ریشه بسیاری از مشکلات اقتصادی امروز اقتصاد ایران، چون خروج سرمایه، اتلاف منابع ارزی، فعالیت‌های صوری و... بوده است. شاید بزرگ‌ترین اقدام هر دولت و هر بانک مرکزی را بتوان حرکت به سمت تک نرخی کردن ارز دانست. اقدامی که اگر چه در وضعیت فعلی اقتصاد ایران بسیار سخت بوده و نیازمند انجام برخی اقدامات در حوزه اقتصاد کلان است؛ اما به نظر شدنی است و اقدام اصلی در حل بسیاری از مشکلات اقتصادی را می‌توان در همین موضوع جست‌وجو کرد.

بدون شک، رئیس کل جدید مأموریتی بسیار سخت پیش‌رو دارد. موضوعی که اگر بتواند در آن موفق شده و بازار ارز را از دست سفته‌بازان و رانت‌خواهان نجات دهد، کمک بزرگی به حرکت اقتصاد ایران در مسیر درست و ریل صحیح پیشرفت کرده است.

منهای نفت

تشویق صادرکنندگان

درباره جایگزینی درآمد صادرات غیر نفتی به جای درآمدهای حاصل از صادرات نفت، باید به این نکته توجه داشت که قرار نیست فقط به مدت یک یا چند سال محدود و مشخص درآمد غیرنفتی را جایگزین درآمد نفتی کنیم؛ بلکه باید این مسیر ادامه پیدا کند تا در یک برنامه میان‌مدت اقتصاد از وابستگی به نفت رها شود. در نتیجه تمرکز بر صادرات غیرنفتی می‌تواند یکی از منابع اصلی درآمدهای غیرنفتی باشد. به همین دلیل جایگزین شدن صادرات غیرنفتی به جای صادرات نفتی و دو برابر کردن این بخش امر، چندان سخت و پیچیده‌ای نیست؛ فقط باید انگیزه بیشتری برای صادرکنندگان ایجاد کرد.

شاخص

تورم در غرب

میزان تورم در آمریکا طی سال ۲۰۲۲ به ۷ درصد رسیده است که بالاترین میزان تورم ثبت شده در این کشور طی چهار دهه گذشته است. در آلمان، میزان تورم نزدیک به ۱۰ درصد را شاهد بوده‌ایم که برای نخستین بار از سال ۱۹۵۱ تورم در این کشور دو رقمی شده است. «سوخت» و «مواد غذایی» دو عامل اصلی رشد تورم در همه جهان بوده است. قیمت بسیاری از کالاهای مصرفی مردم با شروع سال ۲۰۲۲ و به دلیل مختل شدن زنجیره‌های عرضه در اثر شیوع کرونا رو به افزایش گذاشت. در حالی که کشورهای غربی تحریم‌هایی را علیه روسیه وضع کردند، قیمت نفت تا یک‌سوم بالا رفت.

افزوده

تحلیل بنیادی چیست؟

«تحلیل بنیادی» یا «فاندامنتال» رویکردی برای پیش‌بینی وضعیت آتی بازارهای مالی بر اساس اخبار و اطلاعات دریافتی از اقتصاد ملی و جهانی و صورت‌های مالی شرکت‌ها و... است. افرادی که از رویکرد بنیادی استفاده می‌کنند، به دنبال آن هستند تا ارزش واقعی (ذاتی) سهم را براساس عوامل مختلف تعیین کنند. در تحلیل بنیادی، عوامل مختلفی که بر قیمت سهام شرکت‌ها تأثیر می‌گذارد، تحلیل و ارزیابی می‌شود. از جمله این عوامل می‌توان به وضعیت نرخ تورم تولیدکننده و مصرف‌کننده، نرخ‌های بهره بانکی، و... اشاره کرد. افرادی که با دیدگاه سرمایه‌گذاری بلندمدت در بازار سرمایه فعالیت دارند، بیشتر از تحلیل بنیادی استفاده می‌کنند.

منبر

آیات عظیم خداوند در خلقت

گفتاری از استاد شیخ حسین انصاریان به مناسبت میلاد حضرت فاطمه زهرا(س)

خداوند متعال موجودات و مخلوقات هستی را به مثابه علامت قرار داد تا انسان به‌واسطه آن علامات توحید را دریابد و درک کند. در آیات و روایات نیز به کبری و عظمی بودن این آیات اشاره و تسریع شده است که در میان این آیات، دو آیه و نشانه بسیار ویژه وجود دارد که یکی از آن آیت‌الله کبری و آیت‌الله عظمی حضرت امیرمؤمنان علی(ع) و دیگری حضرت فاطمه زهرا(س) است. آن دو بزرگوار از نشانه‌های بزرگ پروردگار هستند که وجودشان سراسر ایمان، اخلاق و یقین و همه سخنان و رفتارشان بر توحید دلالت دارد.

بر اساس آیات قرآن کریم، انسان نباید تنها به اسم علی یا فاطمه اکتفا کند. در این‌صورت چیزی نصیب آدمی نمی‌شود. انسان باید بداند آن بزرگواران کارهای عظیمی می‌توانند انجام دهند که از مهم‌ترین آنان هدایت و رساندن بشر به سرمنزل مقصود، یعنی خداوند متعال است. این درست نیست که انسان تنها از آنان خانه، پول، شفای بیماری یا... بخواهد؛ بلکه مهم‌ترین خواسته باید «درک و شهود قلبی پروردگار» باشد. انسان که خود موجودی محدود است، تنها با چشم دل می‌تواند خدای نامحدود را مشاهده کند و اگر این خواسته جدی او باشد، قطعاً به واسطه این دو بزرگوار که خود مسافر به سوی توحید، جلال، جمال و کمال الهی هستند، تحقق پیدا می‌کند.

مبدأ و مقصد سفر این دو بزرگوار توحید بوده؛ یعنی سفر توحید در توحید چیزی غیر از سفر خارجی است که دیگر انسان‌ها و موجودات دارند. انسان چون خداوند متعال را نمی‌شناسد، بر اساس نشانه‌هایی که انبیا و اولیای الهی ارائه می‌دهند، حقیقت توحید را درک کرده و سفر خود را به‌سوی پروردگار آغاز می‌کند. در حالی که حضرت امیرمؤمنان علی(ع) و حضرت فاطمه زهرا(س) دو هزار سال پیش از خلقت عالم با توحید آشنا بودند و به تسبیح و تمجید پروردگار اشتغال داشتند. ما تنها می‌توانیم گوشه‌ای از عظمت و بزرگی این خورشید ملکوتی را درک کنیم و درک واقعی در عالم آخرت صورت می‌پذیرد؛ زیرا دوربین ضعیف و محدود دنیا نمی‌تواند بزرگی این دو بزرگوار را نشان دهد. حضرت علی(ع) و حضرت فاطمه کبری(س) از ابتدا با این سفر آشنا بودند، آنان حرکت‌شان از حق به سوی حق بود تا در حین مسیر هادی بشر به سوی ملکوت باشند. عظیم‌ترین علامات برای رسیدن به توحید حضرت فاطمه(س) و حضرت علی(ع) هستند؛ آنان نشانه‌های الهی در مسیر توحید به‌شمار می‌روند. کسی همانند ایشان زبان الهی را نمی‌فهمد و تا زمانی که انسان با زبان الهی بیگانه باشد، نمی‌تواند آیات قرآن کریم را درک کند و بفهمد مگر اینکه به‌واسطه این دو بزرگوار به خودسازی و طهارت نفس نائل شود.

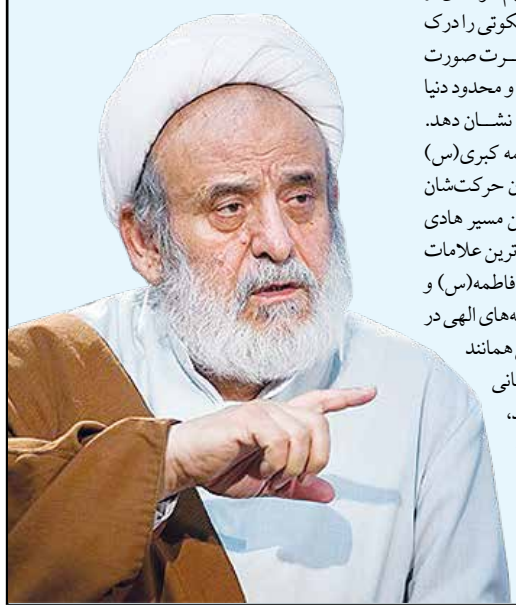

مکتب

مؤمنان حقایق را با نور الهی می‌بینند

سیدحسین خاتمی خوانساری
دبیر گروه معارف

آیات و روایات فراوانی درباره کمک خداوند به مؤمنان داریم که هر یک در جای خود قابل توجه است و از اینکه خداوند به صراحت از کمک فراوان خود می‌گوید، احساس قدرت می‌کنیم و قلب‌مان آرامش می‌گیرد که همان «أَلاَ بِذِكْرِ اللّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ» است. در آموزه‌های دینی و مکتبی ما، آمده است که علم حقیقی و راه‌گشا، در «تقوای الهی» نهفته است که ثمره تقوا، فرقان و حکمت است؛ «يا أَيُّهَا الَّذينَ آمَنوا إِن تَتَّقُوا اللَّهَ يَجعَل لَكُم فُرقانًا وَ يُكَفِّر عَنكُم سَيِّئاتِكُم وَ يَغفِر لَكُم وَاللَّهُ ذُو الفَضلِ العَظيمِ.»(انفال/ ۲۹) خداوند به بندگان خاصش، علم و فهم خاص می‌دهد که در اصطلاح به آن «بصیرت» می‌گوییم. پیامبر خدا(ص) بصیرت را یک موهبت‌الهی به بندگان خاص معرفی می‌فرمایند.(کنزالعمال، ج۱۱، ص۹۶) یعنی، خداوند به مؤمن توانی مضاعف بر توان دیگر بندگان برای دیدن حقایق عالم می‌دهد؛ اما این توفیق شامل حال چه کسانی می‌شود؟ مسلماً به اهل ایمان، به‌وسیله نوری که خداوند در دل آنان قرار می‌دهد. وقتی علم و عمل با یکدیگر جمع می‌شوند، خداوند راه رسیدن به حق را خودش روشن می‌کند. امام صادق(ع) می‌فرمایند: «اِنَّ الْمُؤْمِنَ يَنْظُرُ بِنُورِ الله»؛ مؤمن با نور خداوند می‌نگرد و حقایق را می‌بیند.(بحارالانوار، ج۶۴، ص۷۴) این توانی است که خداوند به مؤمنان برای هوشیاری و مراقبت از ایمان خود و مؤمنان دیگر می‌دهد؛ یعنی قدرتی که به فهم بیشتر حقایق عالم منتهی می‌شود و این قدرت او را از آسیب‌ها و آسیب‌زنندگان حفظ می‌کند. در این میان، کفار و منافقان هم باید مراقب رفتار خود در مقابل مؤمنان باشند. پیامبر گرامی اسلام(ص) می‌فرمایند: «اِتَّقُوا فِراسَةَ الْمُؤمِنِ فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللهِ»؛ از هوشیاری مؤمن بپرهیزید که او، به کمک نور خدا می‌بیند. (اصول کافی، ج۱، ص۲۱۸) این هشدار رسول گرامی اسلام(ص) به فاصله گرفتن مردم از مؤمنان حقیقی اشاره ندارد؛ بلکه خطاب به کسانی است که می‌خواهند با نیرنگ به سراغ مؤمنی بروند و او را در مسیر تاریک قرار دهند و دقت نمی‌کنند که خداوند، نور باطنی به مؤمنان داده است که با آن، می‌توانند حقایق را ببینند و دسیسه منافقان و کفار را برملا کنند. از مضمون روایات می‌توان فهمید که این نور و عدم‌اشتباه، به‌معنای عصمت نیست که مؤمن، مانند معصومین(ع) لحظه‌ای هم به گناه فکر نکند؛ بلکه به‌معنای مصون‌بودن از خطا در عمل است؛ یعنی فکر گناه می‌تواند به ذهن او بیاید؛ ولی آن نور، از ارتکاب گناه جلوگیری می‌کند و در عمل، با نور الهی پیش می‌رود. در مقابل دشمنان خدا نیز حصاری محکم ایجاد می‌کند تا نتوانند او را فریب دهند. با این توصیه آیات و روایات، باید با مؤمن همراه شد؛ یعنی می‌توان از این روایت فهمید که باید به‌دنبال مؤمن حرکت و از او پیروی کرد؛ زیرا او از نعمت نور الهی و فراست دینی برخوردار است و می‌تواند ما را از تاریکی و جهل به سمت روشنایی و علم هدایت کند. اینکه می‌گوییم باید همراه با مؤمنان در موضوعات گوناگون حرکت کنیم را با بیان شریفی از امیرمؤمنان علی(ع) توضیح می‌دهیم که می‌فرمایند: «از حدس و گمان افراد باایمان برحذر باشید؛ چراکه خداوند حق را بر زبان آنها قرار داده است.»(نهج‌البلاغه، جملات قصار، ش ۳۰۹) پیامبر اسلام(ص) در حدیث دیگری به نکته‌ای اشاره می‌فرمایند: «مراقب تیزهوشی و فراست مؤمن باشید (آگاهانه و حکیمانه با او برخورد کنید)؛ چون شخص مؤمن با نور خداوند (که بر درون او پرتوافشانی کرده) به مسائل نگاه می‌کند و با عنایت و حمایت خداوند، لب به سخن می‌گشاید.»(کنزالعمال/۳۰۷۳۱) یکی از محبان امام صادق(ع) هنگامی که این حدیث را شنید، از ایشان توضیح خواست. امام(ع) فرمودند: «این به‌خاطر آن است که خداوند مؤمن را از نور خود آفریده و با رحمتش رنگ‌آمیزی کرده است.» ایمان راه‌گشای علم و معرفت است و بدون ایمان، علم کارایی درست خود را ندارد. چه آنکه هستند اهل علمی که عملی در آنها دیده نمی‌شود یا نوری در چشم خود برای دیدن حقایق ندارند. اکتفا کردن به علم بدون عمل، می‌تواند ما را به جهلی مرکب دچار کند و به قهقرا بکشاند، تاجایی‌که هیچ راه نجاتی باقی نماند؛ اما آن کسی که با ابزار تقوا و ایمان حرکت می‌کند، ازسوی خداوند برای توسعه و رشد دین خدا در زمین و یاری مردمی که دنبال‌کننده معرفت و علم حقیقی هستند، محافظت می‌شود. امیرالمؤمنین(ع) می‌فرمایند: «به‌وسیله اعمال صالح می‌توان به وجود ایمان پی‌برد و به‌وسیله ایمان، کاخ علم و معرفت آباد می‌گردد.»(نهج‌البلاغه، خ۱۵۶) این قدرت، یعنی حرکت با کمترین اشتباه و خطا که تأکید می‌کنیم مقام عصمت اهل‌بیت(ع) نیست؛ همچنین این نور می‌تواند به میزان ایمان افراد هم وجود داشته باشد؛ همان‌طور که گاهی افراد حس می‌کنند مطلبی یا نکته‌ای به قلب آنها الهام شده است و حقیقتی برای‌شان روشن می‌شود. امام باقر(ع) می‌فرمایند: «هیچ مؤمنی نیست، مگر اینکه هوشیاری و هوشمندی ویژه‌ای دارد و به مقدار ایمانش، با نور خدا می‌نگرد.»(عیون‌الاخبار، ج۲، ص۲۰۰) نمونه این کمک‌های الهی را در سوره انفال می‌بینیم؛ آنجایی‌که خداوند در آیه ۱۹ این سوره می‌فرماید: «... وَأَنَّ اللّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ» و همچنین در سوره شمس آیات ۷ و ۸ که خداوند می‌فرماید: «وَ نَفْسٍ وَ ما سَوّاها فَأَلْهَمَها فُجُورَها وَ تَقْواها».

سلوک

محو پیامبر(ص) بودن

آیت‌الله علی فروغی: زندگی توحیدی سرّ و محتوا دارد. دنیای مدرن، محتوا، باطن و سرّ ندارد؛ چون به غیب وصل نیست و بنابراین در انسان عشق و محبت ایجاد نمی‌کند، بلکه انسان را دچار حسرت و حیرت می‌کند. در سایه زندگی توحیدی، عشق، شعور، احساس و عاطفه به‌وجود می‌آیند. محتوای اسلام انسان را رشد می‌دهد و این محتوا، کوثر است. محتوای پیامبر(ص) کوثر است. به عبارت دیگر، کوثر ظهور محتوای زندگی پیامبر(ص) است.امام خمینی(ره) می‌فرمایند: «فاطمه(س) از نظر کمالات عین پیغمبر(ص) است و فقط از نظر زمانی تفاوت دارند.» فاطمه(س) در سبک زندگی خود محو پیغمبر(ص) است.

احکام

ماهی حرام‌گوشت

پرسش:

الف- ماهی فلس‌دار که داخل تور بمیرد، چه حکمی دارد؟

ب- خرید و فروش حیوانات آبزی حرام‌گوشت، چه حکمی دارد؟ آیا فروش آنها به کسی که آنها را حلال می‌داند، جایز است؟ آیا خرید و فروش آنها برای تغذیه غیر انسان، مانند تغذیه پرندگان و حیوانات و همچنین برای استفاده‌های صنعتی جایز است؟

پاسخ:

الف- ماهی فلس‌دار که داخل تور صیاد بمیرد، حلال است.

ب- فروش و در اختیار قرار دادن خوراکی‌های حرام به کسی که طبق مذهبش آن را حرام نمی‌داند، اشکال ندارد و در غیر این صورت جایز نیست؛ ولی اگر به جز خوردن، منافع عقلایی حلال، مانند استفاده‌های پزشکی یا صنعتی و تغذیه پرندگان و چارپایان و مانند آن داشته باشد، خرید و فروش آن به قصد مزبور اشکال ندارد.

اجوبه‌الاستفتائات، سؤال ۱۰۹۳

راهنما

چارچوب فقه

حجت‌الاسلام‌والمسلمین مهدی مهریزی: با در نظر گرفتن فقه حداقلی، روشن می‌شود که بسیاری از این مسائل، مسائل عقلایی است؛ چون لازم نیست آنها را از منظر یک فقیه و با مبانی خاص در نظر بگیریم. اینها مسائلی است که عقلای عالم هر چه به آن رسیدند، ما هم می‌توانیم آن را مبنای عمل قرار دهیم. لذا اگر ما به فقه حداقلی معتقد باشیم، بحث حقوق شهروندی ما به حداقل می‌رسد؛ ولی می‌توانیم باور داشته باشیم که فقه حداقلی، ایده‌های دینی است که خطوط قرمز را تعیین می‌کند تا عقلا از آنها عبور نکنند.

آیه

مقابله با مکر دشمن

حجت‌الاسلام امیدواریان
کارشناس علوم دینی

دشمنان خدا و انسان از راه فریب، خدعه و مکر که شاید مهم‌ترین شیوه جنگ آنان است، انسان‌ها را به سمت خود جذب کرده، به سمت مرگ کشانده یا مسیرش را منحرف می‌کنند. اختلاط حق و باطل، صدق و کذب، اخبار دروغ، ایجاد ذهنیت غلط، تفرقه‌افکنی، تضعیف روحیه، غلبه بر شجاعت و بسیاری از روش‌ها و عملکردها از طریق فریب و خدعه صورت می‌پذیرد. مکر در لغت به‌معنای ایجاد شرایطی برای ضرر رساندن یا حیله‌گری در نهان آمده است؛ همچنین یعنی منصرف کردن غیر، از تصمیم خودش با وسایل مختلف مادی و معنوی. معادل مکر در زبان فارسی فریب، نیرنگ و... است.

مکر در اصطلاح علم اخلاق، به‌معنای جستن راه‌های پنهان برای اذیت‌رساندن به مردمان است؛ لذا رذیله‌ای از رذایل بوده و جزء زشت‌ترین اعمال است که گناه شدید و بزرگی به شمار می‌رود. (جامع‌السعادات، ص۲۴۶) در علم لغت، واژه مکر مترادف با کلماتی، مانند کید و خدعه است که در معنای پنهان‌کاری مشترک هستند؛ اما کید را شدیدتر از مکر دانسته‌اند. کلمه مکر ۴۳ بار و کلمه کید ۳۵ بار در قرآن آمده است. مکر، اگرچه یکی از رذایل اخلاقی دانسته شده است؛ اما خداوند آن را درباره خودش هم به‌کار برده و فرموده است: «أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلا يأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلاَّ الْقَوْمُ الْخاسِرُونَ»؛ و آیا (آنان) از ترفند خدا ایمن شده‌اند و (حال آنکه) جز گروه زیان‌کاران از ترفند خدا ایمن نیستند؟(اعراف/۹۹) برخی این مکر را به اولیه و ثانویه تقسیم کرده و مکر ثانویه را مجاز دانسته‌اند تا از صورت مذموم خود خارج شود؛ اما با توجه به‌معنای مکر، به این تقسیمات نیازی نیست. وقتی گفتیم مکر در اصل به‌معنای «غافلگیر» کردن شخصی و «ضرررساندن» به اوست؛ بنابراین مکری که خدا به خود نسبت داده است، افشای این غافل‌گیری و آشکار کردن نقشه دشمنان برای فریب انسان‌ها، به‌خصوص اهل ایمان است. این کار، یعنی باطل‌کردن مکر که خودش می‌تواند یک نیرنگ به دشمنان و بدلی علیه فنون آنها باشد.

در آیه ۶۲ سوره انفال آمده است: «و اگر (دشمنان) بخواهند تو را فریب دهند، خدا برای تو کافی است. او همان کسی است که تو را با یاری خود و مؤمنان تقویت کرد.» یاری خداوند در افشای راز دشمنان و نقشه‌ای که در سر دارند، تضعیف آنان است و تقویت مسلمانان. مؤمنان برای باطل‌کردن نقشه دشمنان و ایجاد آگاهی در جامعه، باید به افشای نقشه دشمنان دین و انسان اقدام کنند. این کار موجب می‌شود با کمترین هزینه، بیشترین خسارت به دشمنان وارد شود. خداوند در قرآن با توجه به این نکته مهم، اقدام به بی‌اثرکردن نقشه شیطان، کفار و منافقان می‌کند؛ برای نمونه در آیه ۹۱ سوره انعام فرموده است: «شیطان می‌خواهد در میان شما به‌وسیله شراب و قمار، عداوت ایجاد کند و شما را از ذکر خدا و نماز باز دارد.» «کسانی که می‌خواهند از شر دشمنان در امان باشند، باید فنون او را بشناسند و از آن فاصله بگیرند.»(تغابن/۱۴) «همچنین کفار و منافقانی را که روش‌هایی برای فریب و گرفتن توان مسلمانان و مؤمنان دارند، باید با افشاکردن نقشه‌های‌شان، زمین‌گیر کرد که این کار، با استقامت و پرهیزکاری صورت می‌گیرد.»(آل‌عمران/۱۲۰)

عطش

نگاهی به کاهش بارش‌ها
پیامدها و راه‌کارهای عبور از آن

رئیس مرکز ملی اقلیم و مدیریت بحران خشکسالی در گفت‌وگو با صبح صادق نقش ساخت و سازهای بی رویه در کم آبی تهران را بررسی کرد

تاراج آب تهران در بالا دست

بر اســاس آخرین اظهارات مدیرکل اداره هواشناسی اســتان تهران درباره میزان بارش‌های آذرماه، حدود ۱۳/۶ میلی‌متر باران به‌صورت پهنه‌ای در اســتان تهران اتفاق افتاده است که نشان‌دهنده کاهش ۷۱ درصدی بارش نسبت به دوره آماری بلندمدت و سال قبل است. این موضوع در حالی است که اکثر استان‌های کشور تحت تأثیر کم‌بارشــی قرار دارند؛ به‌گونه‌ای که کل کشور از ابتدای سال زراعی تا پایان آذرماه با کاهش ۴۰ درصدی بارش روبه‌رو بوده است. در توضیح بیشتر این مطلب، «احد وظیفه» رئیس مرکز ملی اقلیم و مدیریت بحران خشک‌ســالی در گفت‌وگو با خبرنگار صبح‌صادق، با بیان اینکه در حال حاضر ســطح بارندگی‌ها به‌شــدت پایین‌تر از حد نرمال است و پاییز نسبتاً خشکی را پشت سر گذاشته‌ایم، اظهار داشت: «منظور از نرمال، میانگین بارش در ۳۰ سال گذشته در دوره مربوطه خود اســت؛ از ابتدای سال آبی جاری (اول مهر تا آخر شهریور سال بعد) کشور ۴۶/۵ میلی‌متر بارندگی داشت که این رقم در بلندمدت ۶۷ میلی‌متر بوده است؛ بنابراین ۳۰ درصد از بارش بلندمدت را در سال آبی جاری به دست نیاوردیم.»

بارندگی در پایتخت، ۶۳ درصد کمتر از حد نرمال

وی در توضیح این مطلب که در دو سال گذشته کشور با خشکسالی شدیدی همراه بوده اســت؛ حتی سال گذشته کم‌سابقه‌ترین دوره‌های خشک را سپری کرده‌ایم، اذعان کرد: «کم‌بارشی امسال در بســتری رخ‌داده که در دو سال گذشته بارندگی بسیار کمتر از حد نرمال بوده و این ۳۰ درصد کمتر از حد نرمال، وضعیت متوســط بارش در کل کشــور است؛ در این میان برخی استان‌ها مثل تهران حدود ۶۳ درصد کمتر از حد نرمال بارش داشته‌اند. تا به امروز پایتخت کشورمان، ۳۰ میلی‌متر بارندگی دریافت کرده که این رقم باید به ۸۰ میلی‌متر می‌رسیده است.»

وظیفه در ادامه گفت: «آذربایجان شــرقی و غربی، اردبیل، البرز، ســمنان، خراسان جنوبی و رضوی یا استان‌هایی که مرکزی هستند، مثل قم، استان مرکزی، ایلام، کرمانشاه و استان همدان در حال حاضر ۶۶ درصد کمتر از نرمال، بارندگی داشته‌اند که به‌مراتب ایــن بارش‌های کم، اثــر خود را در حوزه تأمین آب و کشــاورزی ایــن مناطق خواهد گذاشت.»

وضعیت بارندگی مطلوب نیست

رئیس مرکز ملی اقلیم و مدیریت بحران خشک‌سالی با بیان اینکه وضعیت بارندگی فعلی در کشور مطلوب نیست، عنوان کرد: «در برخی استان‌ها مثل همدان با کمبود آب شرب مواجه هستیم، تا جایی‌که در استانی، مثل همدان با تانکر آب‌رسانی صورت گرفته است. به‌طورمتوسط، بارش امسال مشابه سال گذشته است؛ چراکه هر دو سال، شرایطی حاکم بود که در اصطلاح به آن سال لانینایی یا فاز سرد اقیانوس آرام می‌گویند.»

وی در ادامه توضیح داد: «بر اســاس آمار، در این سال متوسط بارندگی در کشور ما ناخوشایند است و به حد مطلوب نمی‌رسد و چون امسال هم دمای اقیانوس آرام سرد بود، گذر سامانه‌های جوی به نسبت ضعیف‌تر بود و به دلیل نداشتن رطوبت کافی، بارندگی‌ها نسبت به شرایط نرمال کمتر شد.»

فاکتورهای متعدد در شرایط اقلیمی، مانع پیش‌بینی دقیق می‌شود

وظیفه در پاسخ به این سؤال که با توجه به شرایط موجود، چه وضعیتی را برای سال آبی آینده در کشور پیش‌بینی می‌کنید، اذعان کرد: «در شرایط اقلیمی و پیش‌بینی‌های ماهانه و فصلی، تغییرپذیری زیادی می‌تواند رخ دهد. به دلیل اینکه فاکتورهای متعددی در این موضوع دخیل هســتند که به‌هیچ‌عنوان قابل پیش‌بینی نیستند. به‌عبارت‌دیگر، علم بشر به‌اندازه‌ای نیست که بتواند همه این عوامل را به‌صورت فرمول‌بندی شده ارائه کند و نتیجه قطعی بگیرد.»

وی در ادامه گفت: «با توجــه به متغیرهای موجود، پیش‌بینی‌ها برمبنای احتمالات مطرح می‌شوند که در این صورت، اغلب آمارها و شرایط دورپیوندی (پدیده‌هایی مثل النینو و لانینا در ادبیات هواشناســی اصطلاحاً به‌عنوان شــاخص‌های بزرگ‌مقیاس یا دورپیوند شناخته می‌شوند) مورد بررسی قرار می‌گیرند. ازاین‌رو، بیش از ۳۰ دورپیوند در دنیا وجود دارد که هرکدام گذر ســامانه‌های جــوی در یک منطقه را تحت‌تأثیر قرار می‌دهند؛ بنابراین با توجه به تنوع این شاخصه‌ها و اثرات گوناگونی که دارند، نمی‌توان پیش‌بینی قطعی صادر کرد؛ اما به لحاظ آماری با توجه به وضعیتی که وجود دارد می‌توان این‌گونه نتیجه گرفت با توجه به اینکه در حال حاضر فاز لانینا در حال تغییر به فاز خنثی است، احتمالاً از امسال تا سال آینده یک تحول بزرگ در اقلیم دنیا رخ خواهد داد.»

تغییر فاز لانینا به ال‌نینو و احتمالا تغییر در بارش‌ها

رئیس مرکز ملی اقلیم و مدیریت بحران خشکســالی، شرایط تغییر فاز لانینا به ال‌نینو را توضیح داد و گفت: «اغلب ســال‌ها وضعیت به این شــکل بوده که وقتی چنین تغییر دمایی در اقیانوس آرام رخ‌داده، میانگین بارش در کشور ما بهبود پیدا کرده است. بر همین اساس، تخمین می‌زنیم که با تغییر فاز لانینا به ال‌نینو(فاز گرم اقیانوس آرام) ادامه زمستان و به‌خصوص اوایل بهار، شرایط نسبت به سال گذشته بهبود پیدا کند.»

وی در پاســخ به این سؤال که آیا می‌توان به تغییر دمای آب اقیانوس و بهبود وضعیت بارش در کشور امیدوار بود، توضیح داد: «به‌طورکلی با توجه به میزان دریافت بارندگی در اغلب نقاط کشور شرایط نامطلوب است و احتمالاً در ادامه، مجموع بارشی که تا پایان ســال آبی دریافت می‌کنیم، به حد نرمال نرسد؛ به‌عبارت‌دیگر احتمال دارد که همچنان شاهد کاهش بارندگی نسبت به حد نرمال باشیم و متأسفانه این امر می‌تواند اثر نامطلوبی درآورد و رودخانه‌ها و تجمیع آب پشت سد داشته باشد.»

وضعیت بارش در استان‌ها

این کارشــناس احتمال ادامه روند کمبود بارش‌ها در کشور را قوی‌تر دانست و توضیح داد: «در استان‌هایی مثل آذربایجان شرقی و غربی، کردستان، زنجان و سپس دامنه‌های جنوبی البرز مثل تهران، مرکزی، قزوین، قم و نیز در شرق کشور استان‌هایی مثل سمنان و خراسان همچنان بارش‌هایی کمتر از حد نرمال خواهند داشت؛ اما وضعیت بارش در غرب کشور تا حدودی بهتر از ســال‌های قبل است؛ یعنی استان‌های ایلام، خوزستان، بوشــهر، فارس، چهارمحال بختیاری و کهگیلویه و بویراحمد، سال آبی نسبتاً خوبی را پشت سر گذاشته‌اند و به شرایط نزدیک به نرمال رسیده‌اند.»

وظیفه به وضعیت حوضه‌های آبریز در کشور اشاره کرد و گفت: «آنچه بیشتر باعث نگرانی است، حوضه آبی دریاچه نمک قم است که شامل استان‌هایی، چون تهران، قزوین و سمنان می‌شود. در گذشته بارش در این مناطق اتفاق می‌افتاد و در انتها، اگر رودخانه‌ها جاری می‌شــدند به دریاچه نمک قم می‌رســیدند. درحالی‌که الان خشک شده‌اند؛ به همین دلیل حوضه آبی دریاچه نمک قم، حوضه آبی دریاچه ارومیه، شمال‌شرق کشور، خراسان‌جنوبی و بخش‌های شمالی سیستان‌و بلوچســتان و خراسان رضوی با کمبود شدید آب مواجه هستند و سدهای برخی از این استان‌ها، تنها ۱۰ درصد ذخیره آبی دارند؛ حتی مجموع پنج سد تهران، تنها ۱۴ درصد ذخیره آبی دارند که به این ذخایر هم نمی‌توان امید داشت؛ چراکه اغلب به لجن رسیده‌اند.»

احتمال تنش آبی در تابستان سال آینده

رئیــس مرکز ملی اقلیم و مدیریت بحران خشک‌ســالی با تأکید بر این امر که وضعیت موجود جای نگرانی دارد و احتمال می‌رود تا پایان ســال آبی نتوانیم بارش مناســب را دریافت کنیم، خاطرنشان کرد: «با توجه به شرایط موجود، احتمال می‌رود تابستان سال آینده با تنش آبی زیادی مواجه باشیم و این مسئله در کلان‌شهرهایی که در این حوضه‌های آبی قرار دارند، سطح تنش و بحران را افزایش خواهد داد.»

وظیفه در ادامه یادآور شد: «همواره در تابستان‌های لانینا، شرایط بارندگی مطلوب‌تر است؛ اما در سال‌های ال‌نینو زمستان مطلوب‌تر و تابستان‌ها گرم‌تر می‌شوند و چون اکنون وارد سال‌های ال‌نینو می‌شویم، احیاناً با تابستانی گرم‌تر از حد نرمال روبه‌رو خواهیم بود. در این شرایط، اگر بحران آب هم جدی شود، موجبات تنش را فراهم کند؛ زیرا در بخش کشاورزی تأثیرگذار خواهد بود که این مسئله می‌تواند روی داشته‌های آبی یعنی آب پشت سد مؤثر باشد و اثر تخریبی از خود به‌جای گذارد.»

وی در ادامه به میزان و نحوه مصرف آب در بخش گوناگون اشاره کرد و گفت: «کمتر از ۱۰ درصــد از منابع آبی صرف آب شــرب، ۶ درصد صرف صنعت و مابقی به حوزه کشــاورزی اختصاص پیدا می‌کند. باوجود واردات، عمده سبد خانوار از محصولات کشاورزی تأمین می‌شود و حتی بخشی از صادرات کشور هم مربوط به بخش کشاورزی است.»

تغییر در سیاست‌های آبی، به‌سرعت مقدور نیست

رئیس مرکز ملی اقلیم و مدیریت بحران خشک‌سالی بابیان اینکه در شرایط فعلی، تغییر در مدیریت یا سیاست‌های آبی به‌ســرعت امکان‌پذیر نخواهد بود، اظهار داشت: «در کشورمان، تعداد محدودی سد و منابع آبی داریم و صدالبته باید مشکلات در بخش تأمین آب برطرف شوند؛ اما دست‌مان در تغییر و تحول وضعیت موجود باز نیست.

طبیعتاً خلق باران از سوی ما امکان‌پذیر نیست؛ اما در شرایط موجود، برنامه‌ریزی برای مدیریت منابع آبی و مصرف شهروندان اهمیت زیادی دارد.»

وی در ادامه، به بیان راهکار در مدیریت منابع آبی کشور پرداخت و گفت: «یکی از موارد مصرف در شهرها، آبیاری فضای سبز شهری است. باید روش‌های نوین، جایگزین روش‌های سنتی در آبیاری فضای شهری شوند و در فضای سبز با برنامه بهتری عمل کرد. مثلاً آبیاری قطره‌ای را جایگزین آبیاری غرقابی کنند یا در سطح کلان‌تر از حجم چمن بکاهند و درخت‌کاری انجام شود.

اگــر این اقدامات تنها در حوزه مدیریت شــهری رخ دهند، صرفه‌جویی بزرگی در مصرف منابع آبی اتفاق خواهد افتاد. مســئله دیگر، این اســت کــه آب صنایع اطراف کلان‌شهرها هم باید از آب شهر جدا شوند و در بخش صنایع، از بازچرخانی آب استفاده کنند.»

تاراج آب در بالادست

وظیفه در ادامه به حوضه‌های آبریز تهران و لزوم توجه به آنها اشاره کرد و گفت: «آبی که برای شهر تهران در پشت سد جمع می‌شود، از چشمه‌ها و نهرهای کوچکی است که در بالادست شهر قرار دارند.

به‌عنوان‌مثال، در بخش لواسان تهران روستای عمامه، فشم، زایگان، آبنیک و گرمابدر در ورودی دره‌هایی هســتند که در بالادست قرار دارند. این روستاها در مسیر رودخانه هســتند و آب این رودخانه‌ها، ماحصل نهرهای کوچک و چشــمه‌هایی اســت که در بالادست قرار دارند.»

وی افزود: «ســالیان گذشته، بستر این روســتاها طبیعی و متشکل از کوه و صخره و درخت بود؛ اما در حال حاضر این روســتاها به باغ و ویلا تبدیل شــده‌اند. متأسفانه در خروجی هرکدام از این چشــمه‌ها، یک چهاردیواری درست کرده‌اند که مستقیم آب از چشمه به آنجا هدایت می‌شود؛ به‌عبارت‌دیگر، آب در بالادست به تاراج می‌رود و دیگر آب چشمه‌ها به رودخانه نمی‌ریزند.»

نظارتی بر هدررفت آب نیست

وظیفــه با اذعان بــه این امر که عــلاوه بر خشکســالی و کمبود ریزش‌هــای جوی و درنهایت کمبــود ذخیره آبی، ورودی آب در بالادســت مدیریت نمی‌شــود، تصریح کــرد: «نه‌تنها هیچ‌گونــه نظارتی بر هدررفت آب در بالادســت نیســت؛ بلکه اغلب آلودگــی آب هم از همان بالادســت اتفــاق می‌افتد که درنهایت به رودخانه و ســپس ســد جاجرود می‌رســد؛ بنابراین در مدیریت منابع آبی مــورد بی‌توجهی قرارگرفتن آلودگی‌هاست.

هرچه از حجم منابع آبی کاسته شود، آلودگی در آن افزایش پیدا می‌کند و درنتیجه، از کیفیت آن کاسته می‌شود؛ لذا در این شرایط نه‌تنها آب کمتری در اختیار داریم؛ بلکه آنچه در اختیار داریم هم آلوده است.»

رئیس مرکز ملی اقلیم و مدیریت بحران خشکسالی در پایان خاطرنشان کرد: «همه آب در شهری مثل تهران از رودخانه‌های کوچک در حوضه‌های آبریزی که به آنها اشاره شد، تأمین می‌شود؛ اما هیچ نظارتی بر آنها وجود ندارد. به‌عنوان‌مثال، در دره‌های تهران آبی نیست؛ اما رســتوران‌های فرحزاد، دربند و ... با لوله‌کشی، آب چشمه‌ها را به انحصار خود درآورده‌اند. بخش اعظم آب‌هــا وقتی در فضایی خارج از رودخانه هدایت شوند، تبخیر می‌شــوند و به جوی برمی‌گردد که از دسترس ما و از کشور خارج می‌شود.»

صدای پای بی‌آبی

ملیحه زرین‌پور
خبرنگار

«آب» مهم‌ترین مسئله در عصر اخیر در میان تمام جوامع بشری است تا جایی که به اذعان برخی کارشناسان، جنگ بر سر آب می‌تواند یکی از معضلات آینده کشــورها در عصر پیش‌رو باشــد. همه این کره خاکی به دلیل افزایش دمای هــوا و کاهش بارندگی‌های مؤثر اکنون دچار کم آبی شــدید شده‌اند و رودخانه‌ها، چاه‌ها، چشمه‌ها و قنات‌های بسیاری خشــکیده اســت. ایران اسلامی هم کــه در فلات گرم و خشــک قرار دارد، منطقــه‌ای کــم آب و کم بارش اســت که افزایش گرمای هوا و کاهش بارندگی بیشتر به چالش منابع آبی و مشکلات عدیده آن دامن زده است.

کاهش بارندگی و تغییرات اقلیمی

به گفتــه کارشناســان و اقلیم‌شناســان، روند کاهشــی بارش‌های جوی همزمان با تغییرات اقلیمی و افزایــش میانگین دمای هوا، در چند سال اخیر به تشــدید بحران آب منجر شده و متأسفانه در چشــم‌انداز کوتاه‌مدت نیز جز با پافشــاری بر مدیریت مصرف و اولویت دادن به تأمین آب شــرب، راهکاری بــرای گذر از این بحران به چشــم نمی‌آید. مطابق با آمارها، میانگین بارش‌های جوی سال آبی گذشته، یعنی از ابتدای مهر ۱۴۰۰ تا ۳۱شهریور ۱۴۰۱ حدود ۲۰/۶ میلیارد مترمکعب، معــادل ۱۸درصد کمتر از میانگین بارش‌های کشور در ۵۴ سال اخیر بوده است.

خشکی و کم بارشی

به روایت همین پژوهش‌ها، ســال آبی جاری به‌جز یک دوره بارش مقطعی در بهار امســال، سالی خشک و کم باران بوده و هرچند در سایه تغییــرات اقلیمی و به‌خصــوص ورود جریان موسمی هند سیلاب‌هایی برای مناطقی ایجاد شده، اما درمجموع بارندگی‌های آن در مقایسه با میانگین بلندمدت نامساعد بوده است. این در حالی اســت که بررسی آمارهای مربوط به تغییرات دمای هوا نیز از تغییرات قابل‌توجه در این حوزه حکایت دارد؛ به‌گونه‌ای که متوســط دمای کشور در سال آبی گذشته نسبت به دوره زمانی بلندمدت ۱/۱ درجه افزایش داشته است.

سدهای خالی و لوله‌های خالی‌تر

پاییز ۱۴۰۱ هم گذشــت و به زمســتان رسید؛ فصلــی که به لحاظ بارش‌هــا نقش مهمی در سال آبی ایفا می‌کند، اما آمارها نگران‌کننده‌تر شــد؛ چرا که امســال جــدول خطرناکی به لحاظ میزان بارش در همه اســتان‌های کشور وجود دارد و حکایتی تلــخ از کاهش آمار ۱۶ درصدی بارش‌ها و کاهش ۲۵ تا ۷۵ درصدی ذخیره آب سدهای مهم کشور روایت می‌کند! سدهای خالی که لوله‌های آبی منازل را خالی‌تر و قطعــی و جیره‌بندی را در فصل گرم بیشــتر خواهد کرد.

ایرانی‌های پر مصرف

بایــد عنوان کرد کاهش منابع آبی در کشــور در حالی اســت که مصرف عمومی آب در کشور تغییری نداشــته و همچنــان ایران رکــوردار پــر مصرف‌ترین‌هــا در حــوزه آب در دنیــا به شــمار می‌آید. چنانچه ایرانی‌ها یک و نیم برابر خارجی‌ها آب مصــرف می‌کنند و مصرف ۲۴ ســاعت هر ایرانی ۲۳۰ لیتر اســت، در حالی که این آمــار در هلند ۱۲۹ و در بلژیک ۱۱۲ لیتر است. پر مصرفی چند برابری ایرانی‌ها در حالی تصویر می‌شــود که کاهش بارندگی‌ها در سال آبی جاری به کاهش شــدید منابع و ذخایر آبی کشور منجر شده است و ســدها درگیر کم‌آبی بوده و حدود ده سد بزرگ و مهم کشور با کاهش ۲۵ تــا ۷۵ درصدی حجم موجودی آب مواجه هستند. چنانچه ســد اکباتان همدان از ابتدای سال آبی جاری تا ۵ آذر با یک میلیون مترمکعب حجم مخزن و کاهــش ۸۵ درصدی، بیجار در گیلان بــا ۴۲ میلیون مترمکعب موجودی آب و کاهش ۵۸ درصــدی، تهم زنجان با ۱۴ میلیون متر مکعب موجودی آب و کاهش ۵۵ درصدی، چاه‌نیمه‌ها در سیستان و بلوچستان با ۱۴۷ میلیون مترمکعب آب و کاهش ۵۴ درصدی نســبت به مدت مشابه سال گذشته مواجه هستند. سد شهید رجایی در مازندران هم از ابتدای سال آبی جاری ۲۸ میلیون مترمکعب موجــودی آب با کاهش ۵۴ درصــدی، در ایلام با ۱۸ میلیون مترمکعب موجودی آب با کاهــش ۴۹ درصدی، کرخه با ۶۴۶ میلیون مترمکعب با کاهش ۴۲ درصدی، پانزده خــرداد در حوضه آبریز قــم ۵۲ میلیون مترمکعب با کاهش ۳۹ درصدی و ســفیدرود گیلان هم با ۱۱۵ میلیــون مترمکعب موجودی آب و کاهشی ۳۷ درصدی نسبت به مدت مشابه سال گذشــته مواجهند. لب‌های خشک زمین و بی مبالاتی‌ها در مصــرف آب و رعایت نکردن شرایط بحرانی در مصرف آب موجب شده است بار دیگر صدای پای جیره‌بندی برای حفظ منابع آبی موجود بلند شود؛ اما باز هم خیلی‌ها شرایط را درک نمی‌کنند و به پرمصرفی ادامه می‌دهند، بدون آنکه حتی به یک سال آینده بنگرند و خطر بی‌آبی را درک کنند.

کاهش ۷۰ درصدی منابع آبی

آمارها روایت‌های ناخوشــایندی از منابع آبی پایتخــت دارد. چنانچه منابع آبی با کاهش ۷۰ درصدی مواجه بوده و اگر مصرف سازماندهی و بهینه نشــود، با مشــکل کم‌آبی و قطعی‌های پی در پی و حتی جیره‌بندی آب مواجه خواهیم بود؛ در حالی که ممکن اســت جیره‌بندی هم چاره کار نباشد. به جز قطعی آب قطعاً وقتی منابع آبی به کف برسد، آب مصرفی با وجود کلرزدایی و ضدعفونی شدن با مشکلات بسیاری به سبب رســیدن به رسوبات کف حوضه مواجه خواهد شد و دیگر آب کیفیت سابق را نخواهد داشت. پیش‌بینی‌های هواشناســی به زمســتان خشک و ســرد و کم برکت امسال اشــاره دارد و این به معنای آن است که اگر مصرف را مدیریت و بهینه نکنیم، باید کم‌آبی و بی‌آبی‌های گسترده‌ای را نه تنها در پایتخت، بلکه در کل کشور شاهد باشیم؛ اما انگار گوش شنوایی نیست.

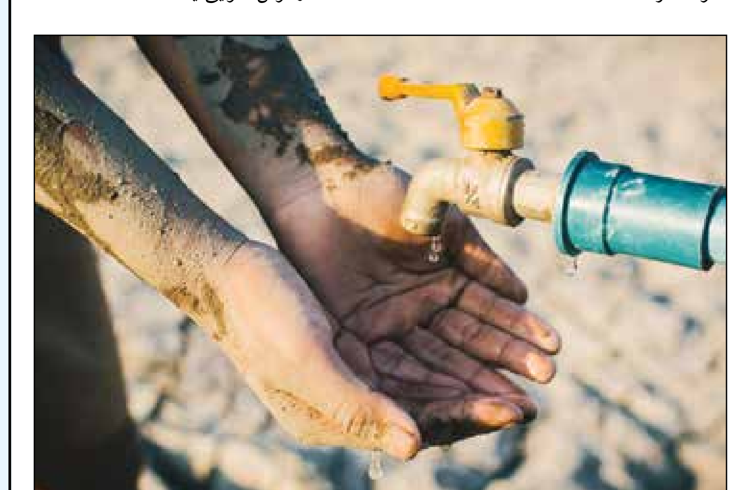

بارورسازی ابرها چقدر شدنی است؟

یکی از راه‌های نوین تأمین منابع آبی برای کشورها، به‌ویژه آنهایی که با بحران آب روبه‌رو هستند، بارورسازی ابرهاســت. در قرن نوزدهم میلادی، برخی کوشش کردند با توپ، موشــک و دینامیت ابرها را به بارش وادارند. از آغاز قرن بیســتم میلادی که دانش بشر درباره چگونگی بارش ابرها و سازوکار بارش افزایش یافت، کوشش‌های علمی برای تأثیرگذاری بر ابرها و تغییر روند طبیعی بارندگی آغاز شد. در سال ۱۹۳۲ ، دانشــمندان روسی در مؤسسه باران مصنوعی در جهت کشف راهی برای تعدیل مصنوعی آب‌وهوا ســرگرم تحقیق شدند. نخستین آزمایش باروری ابر در ســال ۱۹۳۷ در هلند به‌وسیله یخ خشک صورت گرفت. در سال ۱۹۴۲ ، یک دانشمند آلمانی به نام «فندایزن» آزمایش بارورسازی ابرها را از طریق هواپیما انجام داد. او برای بارور کردن ابرها از شن و ماسه استفاده کرد، اما نتیجه کار چندان موفقیت‌آمیز نبود. متأسفانه، فندایزن در طول جنگ جهانی دوم کشته شد و نتوانست آزمایش‌های خود را ادامه دهد؛ اما فعالیت‌های جدی در این زمینه پس از جنگ جهانی دوم آغاز شد. در سال ۱۹۴۶ میلادی، دکتر «برنارد ونگوت» کشف کرد که بلورهای بســیار ریز یدید نقره باعث تشکیل بلورهای یخ در بخار آب می‌شــوند. ونگوت به این دلیل یدید نقره را برگزید که فاصله مولکول‌ها در شبکه بلوری آن با فاصله مولکول‌های آب در شبکه بلور یخ بسیار نزدیک است. همچنین او روشــی را ابداع کرد تا بتوان ذره‌های بسیار ریزی از یدید نقره را فراهم آورد.

یخ خشک به کمک آمد

در همان زمان، «وین ســنت شیفر» و «اروینگ لانگمویر» در آزمایشگاه شرکت جنرال الکتریک آمریکا روی طرح بارورســازی ابرها با یخ خشک (دی‌اکسیدکربن جامد) کار می‌کردنــد. آنها مقدار زیادی یخ خشــک را با هواپیما در میان ابرها پاشــیدند و بارش مصنوعی ایجاد کردند. شیفر در آزمایشگاه جنرال الکتریک برای اولین بار موفق به ایجاد باران مصنوعی شد. وی پی برد یخ خشک می‌تواند قطره‌های آب ابر سرد (قطره‌های آب مایع با دمای زیر صفر درجه سانتی‌گراد) را به کریستال‌های یخ تبدیل کند. او در آزمایشی در حدود ۱/۵ کیلوگرم یخ خشک را از طریق هواپیما در داخل ابرهای استراتوکومولوس تزریق کرد. در این آزمایش، شفر پس از حدود پنج دقیقه بارش برف در زیر ابر را مشاهده کرد. به‌این‌ترتیب شــیفر و دیگران، آزمایش‌های خود را ادامه دادند و در حدود سال‌های ۱۹۵۰ باروری ابرها به صورت یک فناوری آغاز شد. از آن تاریخ تاکنون پروژه‌های باروری ابرها در بسیاری از کشورهای جهان اجرا شده است.

اجرای طرح «بارورسازی» ابرها در ایران

در ایــران، طرح بــاروری ابرها با اســتفاده از هواپیما و ژنراتورهــای زمینی در فاصله زمانی ســال‌های ۱۳۵۳ تا ۱۳۵۷ به‌منظور افزایش ذخیره آبی ســدهای لتیان و کرج در رودخانه‌های جاجرود و کرج همچنین از ســال ۱۳۶۸ با استفاده از ژنراتورهای زمینی در شیرکوه اجرا شد. مرحله جدید اجرای این طرح با استفاده از هواپیمای مخصوص از بهمن ســال ۱۳۷۷ آغاز شــد و تاکنون چندین پروژه در بخش‌هــای مرکزی ایران و اســتان‌های گیلان، مازندران، اردبیل، آذربایجان‌های غربی و شرقی، تهران و کرمانشاه به اجرا درآمده است؛ اما سؤالی که همیشه اذهان جامعه را در واکنش به خشکسالی به خود مشغول کرده، این است که آیا پروژه «بارورسازی» ابرها می‌تواند پایانی بر کاهش ریزش‌های جوی کشور باشد؟

موافقان و مخالفان چه گفتند؟

این روش همچون ســایر روش‌ها، موافقان و مخالفان زیادی دارد. موافقان اجرای روش «بارورسازی ابرها» معتقدند، اجرای این روش در بسیاری از کشورها موفقیت‌آمیز بوده و طبق اعلام سازمان جهانی هواشناسی، ۶۰ کشور در سال ۲۰۱۸ به شکل نتیجه‌بخشی ابرها را در کشور خود بارور کرده‌اند.

۴۹ درصد ابرهای کشور قابلیت بارورسازی دارند

ســال گذشته «علیرضا الوندی»، رئیس هیئت مدیره سازمان همبستگی کشاورزی ادعا کرده بود با توجه به خشکسالی بزرگی که در راه است، ۴۹ درصد ابرهای کشور قابلیت بارورسازی دارند و کشور دارای یک فروند هواپیما برای بارورسازی بوده است؛ در حالی که حداقل هواپیمای موردنیاز برای بارورسازی چهار فروند است. او همچنین ادعا کرده بود که اگر این کار انجام شود، ۸۰ میلیارد مترمکعب به بارندگی کشور اضافه می‌شود.

این ادعاها در شــرایطی مطرح می‌شــود که نظر مخالفان هــم در واکنش به روش بارورســازی ابرها قابل توجه اســت. آنها معتقدند، بارور کردن ابرها تأثیری در گذر از خشکسالی ندارد؛ زیرا در کنار بی‌اثر بودن این روش احتمال اینکه باعث کمتر شدن بارش شــویم هم زیاد است. آنها می‌گویند، طی سالیانی که از عمر بارورسازی ابرها در جهان می‌گذرد، کشورهای بسیار زیادی به این حوزه ورود کرده‌اند و سعی داشته‌اند به روش‌های مختلف، مقدار بارش را در مناطق موردنظر خود بالا ببرند و نتایج همه این تلاش‌ها منجر به انتشار مقالات متعدد در مجلات علمی جهان شد و جالب اینکه در میان این مقالات متعدد، حتی یک مقاله یافت نمی‌شــود که ادعا کند از طریق بارورسازی ابرها، مشکل کم‌آبی حتی در یک منطقه کوچک و در یک بازه زمانی کوتاه حل‌شده و در بسیاری از این مقالات به‌ویژه مقالاتی که به تازگی منتشر شده، به این نتیجه رسیده‌اند که باروری ابرها راه حل رفع مشکل خشکسالی و کم آبی نیست.

بارورسازی ابرها، فقط در شرایط خاص!

چندی پیش «امیرحسین مشکواتی» دانشــیار و استاد هواشناسی دانشگاه آزاد اسلامی گفت: «عملیات بارورســازی در یک منطقه باید با تمهیدات خاصی انجام شود؛ وگرنه بی‌فایده خواهد بود. مثلاً در کشور امارات با این بارش و باروری که ایجاد کردند، چقدر آب توانستند ایجاد کنند؟ این موضوع از نظر علمی امکان‌پذیر است، ولی باید مؤثر بودن را در نظــر گرفت. بارندگی از طریق بارور کردن ابرها باید در مکانی مناســب عملیاتی شود که به آب قابل‌استفاده تبدیل شود؛ وگرنه در بیابان فایده نخواهد داشت، مثلاً بارش باید بالای حوضه آبریز صورت بگیرد که به داخل نهر آب جاری شــود و سپس به پشت سد برسد. با توجه به کلیه مستندات علمی موجود، بارورسازی ابرها نمی‌تواند مشکل خشکسالی و کم‌بارشی کشورها را حل کنند.»

این دانشیار دانشگاه در ادامه افزود: «در شهری مانند تهران اگر باروری ابر برای بارش صورت بگیرد، به علت گرمی هوا قبل رسیدن به زمین تبخیر می‌شود. یا مثلاً در منطقه‌ای مانند یزد که در طول سال مقدار ابر در آن بسیار کم است و نوع ابر نیز برای بارش مناسب نیست، چگونه باید انتظار داشته باشیم عملیات بارورسازی ابرها نتیجه‌بخش باشد؟»

بارورسازی ابرها در ایران ادامه دارد

ســال ۱۳۹۷ نیز طرح بارورسازی ابرها در حالی دوباره در کشور مطرح شد که سازمان هواشناســی اعلام کرده بود این طرح نتیجه‌بخش نبوده و در افزایش بارش‌ها نیز تأثیری نداشته است، اما به گفته «رحیم میدانی» معاون وزیر نیرو در دولت دوازدهم، بارورسازی ابرها در بهترین شرایط ۱۵ درصد میزان بارش‌ها را افزایش می‌دهد که این مقدار بارش در برخی مناطق مؤثر است.

سال گذشته «علیرضا سعیدی» با بیان اینکه عملیات بارورسازی در کشور هیچ‌وقت متوقف نشــده، گفت: «حدود ۱۰ سال است که بارورسازی ابرها به شکل کلاسیک در ایران اجرا می‌شود. این عملیات با توجه به بودجه هر دو سال یک‌بار صورت می‌پذیرد که عمده بودجه مربوط به اجاره هواپیماست.»

سعیدی با اشــاره به قدیمی بودن تجهیزات، افزود: « پیش از این تا سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ دو فروند هواپیما برای بارورســازی در اختیار داشــتیم که به دلیل فرسودگی از عملیات کنار گذاشته شدند؛ اما با کمک هوافضای ســپاه، هواپیمایی را از سال ۱۳۹۹ تجهیز کرده‌ایم و به‌صورت فعال قصد داریم بارورسازی ابرها را انجام دهیم که عملیاتی هم در غرب انجام شده است.»

بهره سخن

در دنیــای امروز، بهره‌گیری از فناوری باروری ابرها یکی از راهکارهای مقابله با بحران کم‌آبی به شمار می‌رود که البته اجرای آن در کشورها همواره با اما و اگرهای زیادی مواجه بوده اســت. توجه به این نکته نیز ضروری است که میانگین بارش در کشور به‌طورکلی یک‌سوم جهان است؛ یعنی ایران همیشه با کمبود بارش و کاهش منابع آب مواجه بوده و هســت و این به معنای آن است که حتی در سال‌هایی که بارندگی نرمال یا بیش از میزان نرمال اســت، باز هم میزان بارندگی کمتر از میانگین جهانی است. بنابراین، نیاز است مسئولان کشور، هم بحث‌های صرفه‌جویی در مصرف آب را مدنظر داشته باشند و هم مدیریت منابع و تولید آب را. بارورسازی ابرها هم یکی از راهکارهایی است که همواره مورد توجه کشورهای خشک و کم آب است؛ اما طبق گفته کارشناسان باید روی حوضه آبریز سدها تمرکز کرد و برای مناطقی که سد وجود ندارد، چاره‌ای اندیشیده شود.

صبح صادق پدیده آب‌های ژرف را بررسی می‌کند

نجات‌دهنده یا کم اهمیت؟

انسیه ربیعی
خبرنگار

در نگاه کلی، می‌توان منابع آب را به دو گروه آب‌های متعارف و نامتعارف طبقه‌بندی کرد. آب‌های متعارف شامل آن دسته از منابع آب سطحی و زیرزمینی هستند که در دسترس بوده و اغلب به صورت رودخانه، چاه‌های عمیق و نیمه عمیق، چشمه و قنات بهره‌برداری شده‌اند و آب‌های نامتعارف نیز شامل آب‌های ژرف و فسیلی، آب‌های شور، پساب‌ها و آب‌های جوی هســتند که به دلیــل محدودیت‌ها و هزینه‌های مطالعه و بهره‌بــرداری کمتر مورد توجــه قرارگرفته‌اند. بر اســاس مســتندات علمی موجود، آب‌های ژرف شامل آب‌های زیرزمینی اســت که در عمق بیــش از ۱۵۰۰ متری زمین قرار دارد. البته برخی کارشناسان آب‌های پایین‌تــر از عمق ۳۰۰ متری زمین را آب ژرف می‌داننــد؛ چراکه به‌ســادگی قابل دستیابی نیست. هرچند بخشی از این آب‌ها، به منزله آب‌های فســیلی چندین هزار ساله و تجدیدناپذیر شناخته می‌شود، اما تحقیقات علمی نشان می‌دهد، حجم عظیمی از آب‌های ژرف، قابل استفاده است.

چند دهه بحران آب

قدر مســلم اســت که ایران در منطقه خشــک جهان قــرار دارد؛ به‌گونه‌ای کــه میانگین بارش آن یک ســوم میانگین جهانــی و نزدیک به ۲۵۰ میلی‌متر اســت. طبق آمار، بارندگی کشور ۴۱۳ میلیارد مترمکعب در ســال است که از این میان، ۲۹۳ میلیارد مترمکعب در کشــتزارها و زمین‌ها جذب و بخشی نیز تبخیر می‌شود و ۱۳۰ میلیارد مترمکعب آن قابل برداشت است که از این میزان نیز ۱۰۵ تا ۱۰۷ میلیارد مترمکعب آن برداشــت شده است. از منابع برداشتی نیز که نزدیک به ۹۸ میلیارد مترمکعب است، ۸۸ میلیارد مترمکعب در بخش کشــاورزی، ۷/۵ میلیــارد مترمکعب در بخش آشــامیدنی و بهداشــت و ۲/۱ میلیارد مترمکعب نیز در بخش صنعت مصرف می‌شود. طی چند دهه گذشته، برخاسته از رشد جمعیت، خشکسالی‌های پیاپی، همراهی نکردن مردم در بهســازی الگوی مصرف، باورناپذیری نسبت به چالش کمبود آب، مدیریت نادرست و ناکارآمد، ضعف برنامه‌ریزی و کشــاورزی ناکارا به بحران آب در کشور انجامیده‌اند.

آب‌های ژرف، راهکار وزیر نیرو

بر اساس آمار موجود، نزدیک به ۸۰ درصد منابع آب زیرزمینی ایران به پایان رســیده است. با این همه، شــهریورماه ســال ۱۴۰۰ بود که علی‌اکبر محرابیان، وزیر نیــرو در دفاع از برنامه‌های خود در صحن علنی مجلس، اســتفاده از آب ژرف را راهکاری برای حل مشکل آبی کشور اعلام کرد که با انتقاد برخی از کارشناسان این حوزه مواجه شــد. طبق گفته کارشناسان، اســتفاده از منابع آب‌های ژرف باید بســیار محتاطانه انجام شود و در شرایط خاص و ضروری باید به سراغ آب‌های ژرف رفت و وضعیت کنونی زمان مناســبی برای استفاده از این منبع نیست. سخن از آب‌های ژرف در کشور تاکنون در چند مقطع زمانی به میان آمده است که در دولت دوازدهم نیز، به‌ویژه در مناطق کم‌آب، همچون سیستان و بلوچستان به‌طور جدی مطرح شــده بود. با این همه، به‌طور مشخص دو گروه درباره این مســئله اظهارنظر می‌کنند. گروه مخالفان با دلایل زیســت‌محیطی به‌طورجدی مخالــف اســتفاده از آب‌های ژرف هســتند و گــروه موافقان نیز معتقدند، ایــن آب‌ها از منابع تجدیدپذیرند و استخراج این منابع برای کشور در وضعیت کنونی بسیار حیاتی است.

مدیریت غیر قابل دفاع نیست

در همین راســتا، داریوش مختاری، کارشــناس ارشــد حــوزه مدیریت منابــع آب نیــز درباره آسیب‌شناسی و مشــکلات موجود اجرای طرح برداشــت از آب‌های ژرف گفته بــود: «یکی از آســیب‌های جدی مدیریت آب کشــور از دهه ۳۰ تاکنون، ســاده‌انگاری و برخورد ســطحی و شــتاب‌زده در حوزه مدیریت آب بوده است؛ از این رو مدیریت بهره‌بــرداری پایدار از منابع آب سطحی و زیرزمینی در گستره سرزمین ایران هرگز قابل دفاع نیست. تا جایی که برخی منابع خبری، ایران را در پایین‌ترین ســطوح مدیریتی در حوزه منابع آب معرفی می‌کنند.» وی معتقد است: «این ویژگی نه‌تنها از نظر اقدامات مهندســی ساخت کاریزها (قنات‌ها)، سدها، بندهای کهن انحراف آب رودخانه‌هــای بــزرگ و پل‌هــا خودنمایی می‌کند؛ بلکه از دیدگاه نرم‌افــزاری در مدیریت تأمین و مصرف آب سکونتگاه‌ها، حقوق عرفی آب در تقسیم حقابه‌ها و جانمایی سازه‌های آبی نیز به‌طور شگرف به چشم می‌خورد.»

آب‌های ژرف کشور را نجات می‌دهند؟

در مقابــل عــده‌ای معتقدند، باید با اســتفاده از آب‌های ژرف کشور را از خشکسالی نجات داد. در همین راستا، اســماعیل نجار، رئیس سازمان مدیریت بحران کشــور در دولت یازدهم نیز در ســفری که دی ماه سال ۱۳۹۶ به چابهار داشت، در جمع مدیران شورای هماهنگی بحران سیستان و بلوچســتان زمانی که مدیران استانی مهم‌ترین دغدغه این استان را بی‌آبی اعلام کردند، گفته بود: «استفاده از آب‌های دریا و آب‌های ژرف تنها راه نجات از بی‌آبی در این اســتان و کشور است که می‌تواند بســیاری از مشــکلات را در بلندمدت حل کند.» همچنین اسفندماه ســال ۱۴۰۰ بود که «ســورنا ســتاری» معاون علمــی و فناوری ریاست‌جمهوری در زمینه اهمیت آب‌های ژرف و ضرورت انعقاد قراردادهای لازم برای پیشرفت این پــروژه، اعلام کرد: «در حــال حاضر، روی توسعه مدل علمی کشف این آب‌ها کار می‌کنیم تا به آب با کیفیت بهتری برســیم و امیدواریم در چاه‌های جدید به آب شرب نیز دست یابیم.»

سخن آخر

قطار مطالعات آب‌های ژرف در کشور چند سالی است که به حرکت در آمده است. یکی از مواردی که به منزله مســئله جدی از ســوی پژوهشگران حوزه مهندســی منابع آب مطرح می‌شود، هزینه اســتحصال آب از اعماق زمین اســت که بسیار بیشتر از دسترسی به چاه‌های عمیق آبرفتی خواهد بود. با این همه، سؤالی که پس از اظهارنظر درباره بهره‌برداری از آب‌های ژرف مطرح می‌شود، این است که آیا وضعیت مناطقی از ایران که قرار است برای بهره‌برداری از آب‌های ژرف استفاده شوند، با شهرهای گوناگون کشورهایی که این طرح را اجرا کرده‌اند، یکسان اســت؟ در همین راستا، برخی معتقدند، آب‌های ژرف نه نجات‌دهنده بحران آب در کشور هستند و نه مسئله کم‌اهمیتی است. باید به این موضوع در ابتدا به‌صورت کارشناسی و فنی توجه و ســپس اظهارنظر کرد؛ چراکه پیامدهای سیاسی و اجتماعی اظهارنظرات غیر کارشناسی در این زمینه می‌تواند بسیار مضر باشد.

ادعای برپایی ارتش مردمی

طرفداران انحلال ارتش- ۱

مهدی سعیدی
دبیر گروه تاریخ

سیاست و مشی مسالمت‌آمیز و غیرمسلحانه مبارزاتی حضرت امام(ره) در طول مبارزات علیه رژیم پهلوی، توانست ارتش شاهنشاهی را خارج از تصور همه انقلابیون از صف حامیان شاه بیرون کرده و در مسیر انقلاب همراه ملت کند. پس از پیروزی انقلاب اسلامی، مسئله جایگاه ارتش در نظام سیاسی نوین به مسئله‌ای پرمناقشه تبدیل شد. حضرت امام(ره) و همراهان ایشان می‌خواستند ارتش حفظ شود و رویکرد اصلاحی و تغییر سران وابسته به رژیم پهلوی را خواهان بودند؛ اما برخی جریان‌های سیاسی از انحلال ارتش سخن می‌گفتند. از نگاه امام(ره)، انحلال ارتش می‌توانست به بحران بزرگی در جهت ناامن‌سازی کشور بدل شود و این در حالی بود که استکبار جهانی از شکل‌گیری نظام اسلامی در کشوری بزرگ در خاورمیانه که شعار «نه شرقی و نه غربی» سر داده بود، خشمگین بود! در این وضعیت، حضرت امام(ره) در پیامی روز ۲۹ فروردین ماه را روز «ارتش جمهوری اسلامی» نام نهادند و اعلام داشتند: «ملت ایران موظفند از ارتش اسلامی استقبال کنند و احترام برادرانه از آنان نمایند. اکنون ارتش در خدمت ملت و اسلام است و ارتش اسلامی است، و ملت شریف لازم است آن را به این سِمت رسماً بشناسند و پشتیبانی خود را از آن اعلام نمایند. اکنون مخالفت با ارتش اسلامی که حافظ استقلال و نگهبان مرزهای آن است، جایز نیست.»

نکته قابل ملاحظه در زمینه پاکسازی ارتش این بود که این اقدام نیز مبتنی بر روندی منطقی و معقول انجام شد که متولیان آن خود از ارتشیان بودند. امیر سرتیپ «سیدناصر حسینی» از فرماندهان عالی‌رتبه ارتش در این باره می‌گوید: «بنیه ملی و مذهبی در ارتش چنان قوی بوده که خودش را تقویت و بازسازی کند. پاکسازی به موارد و نفرات بسیار کم محدود می‌شد که سرسپردگی‌شان به رژیم طاغوت محرز بود یا اینکه علیه انقلاب درصدد توطئه و مقابله بودند؛ اما بخش بسیار زیادی از بدنه ارتش با حفظ سمت و درجه‌ها در ارتش باقی ماندند و در مقابل توطئه‌ها هم ایستادند. این نکته را هم باید در نظر گرفت که در پاکسازی‌ها خود نیروهای ارتش اقدام کردند و خارج از آن نهادی اقدام نکرد. کودتایی هم که قرار بود علیه انقلاب انجام شود، توسط خود نیروهای داخل ارتش کشف و خنثی شد.»

در مقابل، جریان‌های چپ که با خط امام(ره) همسو نبودند، از ضرورت «انحلال ارتش» سخن می‌گفتند و بحث تجدید سازمان و اصلاح ارتش را عملی ارتجاعی می‌دانستند. سازمان مجاهدین خلق و چریک‌های فدایی خلق از جمله گروه‌هایی بودند که بحث انحلال ارتش را به دلیل تضعیف کانون‌های انقلابی برای نخستین بار مطرح کردند. گروه نخست با این ادعا که ارتش باقیمانده از حکومت شاهنشاهی متأثر از ارزش‌های طاغوتی است، معتقد بود انقلاب برای رسیدن به اهداف خود به «ارتشی خلقی» نیاز دارد و در واقع می‌خواست به این ترتیب نفوذ خود را در سیستم‌های امنیتی بیشتر کرده و جایگاهی ویژه در نظام جدید برای خود باز کند. همچنین، گروه دوم به این بهانه که ارتش در دوران طاغوت در خدمت امپریالیسم بوده و امروز قابل اعتماد نیست، شعار انحلال ارتش را سر می‌داد؛ اما علت اصلی این تقابل‌ها با ارتش آن بود که این افراد ارتش را بازوی قوی نظام نوپای انقلاب اسلامی می‌دیدند که در وضعیت حساس می‌توانست در خدمت اهداف انقلابی قرار گیرد.

«مسعود رجوی» یک روز پیش از پیروزی انقلاب اسلامی مدعی شد: «مردم ما به یک ارتش مردمی نیازمندند؛ یعنی روابط ارتش و مردم و روابط درونی ارتش (بین اقشار بالا و پایین) بایستی خصیصه مردمی پیدا کند و این هم مستلزم یک دگرگونی بنیادی در وضع موجود است تا دیگر سینه مردم بی‌گناه و بی‌پناه آماج گلوله‌ها قرار نگیرد.» هدف اصلی از طرح این شعار جلوگیری از انسجام و قدرت گرفتن ارتش و فراهم شدن زمینه‌های ضعف و تزلزل در نظام نوپای اسلامی و در نهایت فروپاشی و انهدام آن بود. مخالفان ارتش، همواره از قابل اعتماد نبودن ارتش، روحیه شاهنشاهی داشتن افراد ارتش، ناکارآمد بودن ارتش و... سخن می‌گفتند و اظهار می‌کردند که چاره‌ای به جز انحلال ارتش وجود ندارد.

۱۳ روز پس از پیروزی انقلاب نیز مسعود رجوی در دانشگاه تهران خواستار انحلال ارتش شد. وی اعلام کرد، اگر این کار انجام نشود، اساساً انقلابی رخ نداده است. وی گفت: «انقلاب ما ناقص و ناتمام و رو به افول خواهد بود مگر اینکه نظام ارتش مزدور و پس مانده‌های شاه اساساً و بنیاداً منحل و به طور انقلابی تجدید سازمان شود... . این مبرم‌ترین مسئله کنونی ماست. انحلال و تجدید سازمان انقلابی ارتش.... اگر صحبت از انقلاب است، یعنی دگرگون کردن. یعنی حکومت‌کننده کنار برود و حکومت شونده بیاید روی کار. یعنی طبقه حاکم داغان شود. انقلاب یعنی زیر و رو شدن... این یعنی دگرگونی انقلابی که به اعتقاد ما در قدم اول با انحلال و تجدید سازمان ارتش باید شروع شود. و الّا صحبت از انقلاب نکنید. به خصوص صحبت از انقلاب اسلامی نکنید. خود انقلاب به اندازه کافی مسئولیت دارد؛ چه برسد به انقلاب اسلامی.»

بار دیگر سازمان در اطلاعیه‌ای به مناسبت سالگرد شهادت «سرگرد محبی» چنین اعلام می‌کند: «اینک استبداد رخت بربسته است، اما تا انحلال ارتش ضدخلقی و برپایی ارتشی مردمی این پیروزی از خطر شکست محفوظ نیست.»

در مقابل حضرت امام(ره) با صراحت اعلام می‌دارند: «تضعیف ارتش ما تضعیف اسلام است. تضعیف نکنید... آنهایی که می‌گویند شما باید اینها را تضعیف کنید یا تبلیغاتی می‌کنند که موجب تضعیف است، آنها خائنند؛ آنها می‌خواهند که... ارتش را تضعیف کنند تا از نو یک سازمان دیگری درست کنند که ملت و همه چیز ما را دوباره برگردانند به حال اول. بیدار باشید!»

تقویم انقلاب

معضلات ناشی از جنگ

سیدمهدی حسینی
مورخ و پژوهشگر

با شروع کار دولت شهید رجایی، حزب بعث عراق جنگ تحمیلی را آغاز کرد. در مباحث گذشته تا حدودی به برخی از موضوعات و نقش دولت در جنگ تحمیلی اشاره شد؛ اما گفتنی است، برخی از موارد آن با اختصار بیان می‌شود.

۱ـ بنی‌صدر همچنان محور اختلافات باقی بود. هنگامی که طرح‌های او به ویژه در عملیات آزادسازی هویزه شکست خورد، دیگر جنگ را جدی نمی‌گرفت و بیش از هر مسئله‌ای دنبال مذاکره با متجاوزان بود و می‌گفت برویم سر میز مذاکره با دشمن بنشینیم. وی با این عنوان به امام(ره) پیشنهاد پایان جنگ را می‌داد. بنی‌صدر چون با مجلس ، دولت شهید رجایی و اعضای شورای عالی دفاع و نهاد سپاه پاسداران و سایر مسئولان کشور نمی‌توانست هماهنگ شود، کشمکش و اختلاف را سرعت بیشتری داده بود؛ به گونه‌ای که در یک بن‌بست راهبردی درمانده شده بود و با گروهک‌های سیاسی مسلح هم‌صدایی می‌کرد و به آنها چراغ سبز نشان می‌داد که عاقبت به آن سمت غلتید.

۲ـ تعطیلی مراکز صنعتی و اقتصادی دولت هم معضل دیگری بود که با بمباران کارخانه‌ها و مراکز تولیدی و صنعتی، به تعطیلی آنها انجامیده بود. از آنجایی که در شرایط جنگی مراکز صنعتی و تولیدی یک هدف برای دشمن به شمار می‌آمد و خطر بالقوه‌ای هم برای دیگر کارخانجات و مناطق مسکونی به شمار می‌رفت، حتی بسیاری از کارخانه‌هایی که از حملات دشمن در امان بودند، به دلیل نرسیدن مواد اولیه از انجام کار بازمانده بودند.

۳ـ شرایط جنگی گروهی را به فکر کسب سود انداخته بود و به عبارتی برای‌شان فرصت سودآوری فراهم شده بود؛ احتکار اجناس و ایجاد کمبود با هدف گران‌تر کردن قیمت کالاها یکی از اقدامات آنان بود. از این رو مقابله با احتکار و مجازات محتکران به منزله سیاست رسمی نهادهای دولتی و انقلابی قانونی شد؛ برای نمونه، حاکم شرع دادگاه‌های امور صنفی اخطار داد به کسانی که گران‌فروشی می‌کنند و بیش از حدی که شرعاً برای اجناس تعیین شده، اجناس خود را بفروشند، طبق مصوبه شورای عالی قضایی [وقت] جنس آنها حراج می‌شود و سود غیر شرعی اجناس مصادره شده و ده برابر سود نامشروع جریمه خواهند شد. همچنین، کسانی که اجناس را احتکار کنند، کالای آنها به نفع بیت‌المال حراج شده و ۱۰ درصد بهای جنس به عنوان جریمه از آنها اخذ خواهد شد؛ در صورتی که احتکارکننده دستگیر شود، افزون بر مجازات‌های دیگر، تصویر وی از سیمای جمهوری اسلامی پخش خواهد شد.

۴ـ مبارزه با فساد و گران‌فروشی و کسانی که در مراکز دولتی تولید و توزیع اجناس حضور داشتند و با فعالیت‌های غیرقانونی اقتصاد کشور را مختل می‌کردند. برای نمونه، با دستگیری راننده یک تانکر که به فروش غیرقانونی بنزین دولت پرداخته بود، راز یک باند بزرگ فروش بنزین قاچاق که چند نفر از کارکنان پالایشگاه تهران با آنها همکاری داشتند، فاش شد و تحقیقات وسیعی برای شناسایی و دستگیری این باند آغاز شد.

دهلیز

جولان بیگانگان

نگاهی به نفوذ سرویس‌های اطلاعاتی خارجی در رژیم دیکتاتوری پهلوی

یکی از مهم‌ترین چالش‌های دولت پهلوی سپردن همه امور کشور به بیگانگان، به ویژه سرویس‌های جاسوسی انگلیس و آمریکا بود. این امر موجب شد عملاً نفوذ تا حیاط خلوت پهلوی نیز رسوخ کند و اطلاعات همه چیز در اختیار آنان باشد.

در این بین، ماجرای شکل‌گیری «دفتر ویژه اطلاعات» دربار پهلوی که از طریق اینتلیجنت‌سرویس انگلستان شکل گرفت، تأمل‌برانگیز است. نقل شده است، محمدرضا پهلوی در دو دهه اول حکومت خود بیشتر گزارش‌های خبری را که از منابع گوناگون درباره ایران و جهان دریافت می‌کرد، به قول خودش به دلیل نداشتن وقت کافی در بخاری می‌سوزاند. او به همین دلیل در سفرش به انگلیس در اردیبهشت ۱۳۳۸، در جلسه‌ای با حضور ملکه آن کشور، ضمن اشاره به این اقدام خود، از مقامات آن کشور برای یافتن راهی بهتر از مطالعه روزمره گزارش‌های واصله، کمک خواست و انگلیسی‌ها نیز از فرصت استفاده کرده، سازمان اطلاعاتی خود را برای حل این مشکل شاه به کار گرفتند.

«حسین فردوست» که از دوستان و نزدیکان پهلوی به شمار می‌آید، در خاطرات خود در کتاب «ظهور و سقوط سلطنت پهلوی» که مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی آن را در دو جلد منتشر کرده، به نقش «شاپور جی» در شکل‌گیری این دفتر اشاره می‌کند. فردوست از سوی شاپور جی مأموریت می‌یابد تا برای آموزش به لندن رفته و پس از آموختن فرآیند کار به کشور بازگردد و «دفتر ویژه اطلاعات» را مبتنی بر آموزه‌های اینتلیجنت‌سرویس و با هدایت و نظارت آنها راه‌اندازی کند!

فردوست اعتراف می‌کند: «انگلیس و آمریکا مشترکاً به این فکر افتاده بودند که در ایران به تشکیل سازمان‌های اطلاعاتی منسجمی بپردازند؛ زیرا دیگر قطعاً ایران را متعلق به خود می‌دانستند. طبق توافق میان مقامات اطلاعاتی انگلیس و آمریکا، مأموریت تشکیل ساواک به سازمان «سیا» و مسئولیت تشکیل «دفتر ویژه اطلاعات» به اینتلیجنت‌سرویس انگلستان واگذار شد. در نتیجه، نهادهای اطلاعاتی ایران شکل سازمان‌یافته‌ای یافت و به عنوان شاخه‌هایی از سرویس‌های اطلاعاتی غرب به فعالیت‌های گسترده در داخل کشور و در منطقه پرداخت. در مرحله بعد با برنامه‌ریزی مشترک دو سرویس اطلاعاتی انگلیس و آمریکا، به تدریج و گام به گام نفوذ اطلاعاتی اسرائیل در ایران توسعه یافت و انگلیسی‌ها و آمریکایی‌ها خود را عقب کشیدند و جا را برای نقش اصلی اسرائیل در ساواک باز کردند و آمریکایی‌ها توجه اول خود را به ارتش و اداره دوم آن معطوف داشتند.»

حافظه

قتل‌عام در ویتنام

مروری بر جنایت غرب علیه زنان

کشتار زنان، روی دیگر سکه جنایات گسترده‌ای است که در تاریخ لشکرکشی غربی‌ها به قاره‌های آمریکا، آفریقا، آسیا و اقیانوسیه موارد فراوانی از آن ثبت شده است.

جنایات آمریکایی‌ها علیه زنان و تجاوز و قتل‌عام آنان در دوران اشغال ویتنام یکی از داستان‌های تلخ در این زمینه است که در تاریخ ثبت شده است. با این همه، وحشتناک‌ترین جنایات در روستای «مای لای» اتّفاق افتاد که با واکنش جهانیان همراه بود. در مارس ۱۹۶۸ میلادی، تعدادی از سربازان آمریکایی گزارشی را دریافت کردند مبنی بر اینکه تعدادی از ویت‌کنگ‌ها در روستای مای لای مخفی شده‌اند. نظامیان آمریکایی به فرماندهی سرهنگ «ویلیام کالی» وارد این روستا شدند و عملیات جست‌وجو و تخریب را از صبح ۱۶ مارس آغاز کردند. نظامیان آمریکایی در این عملیات به جای ویت‌کنگ‌ها، مردم غیر نظامی را یافتند که بیشتر آنها زن، کودک و پیرمرد بودند. آنها روستاییان، از جمله مردم پیر و زنانی را که بچه در آغوش داشتند، جمع کردند و دستور دادند همگی به درون گودالی بروند؛ سپس همه را به گلوله بستند و قتل عام کردند.

«رایند هور» در خاطرات خود از جنایت مای‌لای می‌نویسد: «دستور بود که حتی مرغ‌های مای‌لای نباید زنده بماند. اول ساکنان را در وسط دهکده جمع کردیم و بعد سرهنگ میچل دستور آتش داد! از طرف روستا هیچ خطری متوجه ما نبود. چون در آنجا هیچ مرد یا پسر جوانی وجود نداشت و فقط تعدادی زن و بچه و افراد پیر در روستا مانده بودند. اول خانه‌ها را آتش زدیم و بعد هنگامی که بچه‌ها و زن‌ها با گریه و ترس از خانه‌ها بیرون می‌دویدند، آنها را کشتیم! خیلی از مادرها سعی می‌کردند بچه‌های‌شان را بغل کنند و مانع تیر خوردن آنها بشوند، اما فایده‌ای نداشت و ما بعد از کشتن مادرها، بچه‌ها را به گلوله بستیم. وقتی کارمان تمام شد، نشستیم تا غذایی بخوریم؛ اما ناله زخمی‌ها مزاحم استراحت‌مان بود و مجبور شدیم بلند شویم و همه زخمی‌ها را راحت کنیم و بعد به غذا خوردن ادامه دهیم. ناگهان صدای گریه بچه‌ای بلند شد و به دنبال پیدا کردن مادرش به سمت انبوه جنازه‌ها رفت. یکی از سربازها او را نشانه گرفت و با شش تیر کارش را ساخت.»

در این جنایت، ۵۰۴ شهروند غیرنظامی کشته شدند که بیشتر آنها زنان و کودکان بیگناه بودند و به اعتراف خود مقامات آمریکایی بسیاری از آنها پیش از به قتل رسیدن شکنجه شدند و به بسیاری از زنان تجاوز شد. دولت ایالات متحده، اما واکنش درخوری به فاجعه نشان نداد و احکامی سبک برای جانیان جنگی صادر کرد. برای نمونه، یکی از فرماندهان ارتش آمریکا که به تنهایی ۲۲ نفر را کشته بود و به بسیاری از زنان تجاوز کرده بود، تنها به سه سال حبس خانگی محکوم شد. مابقی نیز به بهانه اینکه تنها از دستورها پیروی کرده بودند، تبرئه شدند.

ایران و مسئله ناپایداری

مصطفی قربانی
دکتری علوم سیاسی

حاکمیت شرایط نبود اطمینان، پیش‌بینی‌ناپذیر و به‌تبع اینها، ناپایداری بر حیات سیاسی-اجتماعی ایرانیان قدمتی به اندازه حداقل دو قرن دارد؛ به گونه‌ای که در بسیاری از برهه‌ها، به شیوه‌های گوناگون تکرار و بازتولید شده است. کاهش ارزش پول ملی در برابر ارزهای خارجی یکی از مسائلی است که خود محصول ناپایداری‌های موجود و در عین حال، به مثابه عاملی برای تشدید آنهاست؛ امری که در روزهای اخیر، با توجه به نوسانات بازار و افزایش ناگهانی قیمت ارز، شاهد آن بودیم.

چیستی و منشأ ناپایداری

ناپایداری در اینجا به معنای نبود ثبات، عدم حاکمیت شرایط پیش‌بینی‌پذیر و به طور دقیق‌تر، نوسان ناگهانی و نسبتاً شدید شرایط زندگی در ابعاد فردی و اجتماعی است. درباره منشأ این ناپایداری هم می‌توان به دو دسته عوامل داخلی و خارجی اشاره کرد. مهم‌ترین عوامل داخلی عبارتند از: حاکمیت کوتاه‌مدت‌نگری و نداشتن افق‌مندی بر حیات ذهن و فرهنگ ایرانیان، شکاف دولت-ملت در ایران معاصر که به طور عمده به دلیل ماهیت استبدادی و وابسته حاکمان و بیگانگی آنها با جامعه یا مردم وجود داشته است، نوسان در تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری‌های دولتی، ضعف قدرت اقتصادی ایران، نبود دلبستگی قوی و کافی به سرنوشت کشور و ترجیح منافع فردی و گروهی بر منافع ملی، ناتوانی حکومت‌ها در تطبیق با شرایط متحول محیطی، نداشتن درک دقیق از مناسبات قدرت در نظام بین‌الملل به خصوص در دوره قاجار، به ویژه ضعف قدرت دفاعی که همواره امکان دخالت بیگانگان در تعیین سرنوشت ایرانیان را فراهم می‌کرد و ناپایداری‌های شدیدی در تاریخ معاصر ایران ایجاد کرده است و... .

مهم‌ترین عوامل خارجی ایجاد ناپایداری‌ها در ایران معاصر نیز به طور مختصر عبارتند از: نگاه استعماری(استثماری) قدرت‌های خارجی، قرار دادن ایران در موقعیت حاشیه‌ای اقتصاد جهانی و درواقع، قرار دادن ایران در موقعیت تحمیلی؛ امری که هرگونه پیشرفت ایران را با موانع ساختاری در سطح نظام بین‌الملل مواجه می‌کند؛ جنگ، تحریم و... .

واقعیت مهم درباره این عوامل آن است که اگرچه سهم عوامل داخلی به اندازه لازم تأثیرگذار است و نمی‌توان منکر آن شد، اما می‌توان گفت سهم عوامل خارجی در ایجاد ناپایداری‌های متداوم در ایران، بسی بیشتر بوده است. برای نمونه، پدیده‌های ناپایدارکننده بزرگی، مانند قحطی، جنگ و تحریم در تاریخ ایران معاصر به طور عمده به‌واسطه دخالت بیگانگان و عوامل خارجی در ایران رخ داده است.

پیامدهای ناپایداری

زیست در شرایط ناپایدار و پرنوسان، فرد و جامعه ایرانی را در وضعیت خاصی قرار داده است؛ وضعیتی که هم پیامدهای فردی و مادی و هم پیامدهای جمعی و فرهنگی بر جای گذاشته است. برای نمونه، اتفاقاتی شبیه آنچه امروزه در بازارهای مختلف شاهد آن هستیم، مانند ذخیره دلار در خانه، هجوم فروشندگان به برخی فروشگاه‌ها، به ویژه فروشگاه‌های لوازم خانگی و خرید سریع و آنی تمام وسایل این قبیل فروشگاه‌ها، احتکار خانگی بسیاری از لوازم و ملزومات و... نتیجه مستقیم و لحظه‌ای این ناپایداری یا احساس ناپایداری است.

پیامد مهم‌تر و خسارت‌بارتر این قضیه، رشد فردیت و ترجیح منافع شخصی و گروهی بر مصالح کلان ملی در حوزه اقتصاد است؛ یعنی در وضعیتی که در اقتصاد کشور ناپایداری وجود دارد، فعالان اقتصادی بیشتر می‌کوشند تا به‌قول معروف، به‌نحوی «گلیم خود را از آب بکشند» نه اینکه به مصالح کلان و ملی در این حوزه توجه داشته باشند. بنابراین، در چنین وضعیتی، رقابت‌پذیر کردن کالاهای داخلی، با افزایش کیفیت و رعایت ظرافت‌های تولید در آنها، در عمل به حاشیه می‌رود؛ یعنی در این وضعیت، عملاً قوی شدن اقتصاد در محاق قرار می‌گیرد. به لحاظ فرهنگی نیز این وضعیت، فرهنگ فرصت‌طلبی، «در لحظه زندگی کردن» و عوارض مشابه را تقویت می‌کند و به طور دقیق‌تر، در شرایطی که زندگی به ویژه در بعد اقتصادی آن در معرض نوسان و تلاطم دائمی و پرشدت قرار دارد، اقتصاد به مهم‌ترین مسئله افراد تبدیل شده و به تبع این، فرهنگ و معناهای متعالی در زندگی فردی و اجتماعی مورد بی‌توجهی یا کم‌توجهی قرار می‌گیرد. با توجه به آنچه گفته شد، ناپایداری اگرچه معلول برخی عوامل است، اما در عمل با وقوع ناپایداری، عوامل ایجاد آن نیز تشدید می‌شود. بنابراین، پایداری و عوامل آن در یک وابستگی هستی شناختی متقابل به سر می‌برند و پیوسته همدیگر را تشدید و تقویت می‌کنند.

ناپایداری در جوامع دیگر

از مهم‌ترین سؤال‌هایی که در این زمینه باید به آن اشاره کرد، آن است که آیا ناپایداری مختص جامعه ایران است و جوامع دیگر، به ویژه جوامعی که اقتصادهای توسعه‌یافته دارند، گرفتار ناپایداری نیستند؟ در پاسخ باید گفت، زندگی در شرایط امروز دنیا، اساساً حاوی خصلت ناپایداری است؛ زیرا جهان امروز در برهه‌ای به سر می‌برد که سرعت و شدت تحولات آن، بالاست و به طور عمده، توان تطبیق با این تحولات برای افراد و حکومت‌ها دشوار است. با این حال، به سبب مشکک بودن مفهوم و مصادیق ناپایداری، می‌توان گفت شدت و درجه ناپایداری در جوامع گوناگون با توجه به وضعیت فرهنگی، اقتصادی، کیفیت مواجهه جوامع با مسائل، میزان دخالت عوامل خارجی در آنها و... متفاوت است.

چه باید کرد؟

اگرچه با توجه به تأثیرگذاری عوامل گوناگون بر میزان تولید ناپایداری در ایران، به طور طبیعی باید به سهم و نقش هر کدام از آنها توجه داشت و مجموعه‌ای از راهکارها را برای کنترل ناپایداری‌ها در ایران ارائه داد، اما همانگونه که پیش از این نیز در فرصت‌های گوناگون یادآور شده‌ایم، می‌توان گفت مهم‌ترین راهکار در این زمینه، احیای منزلت دولت در ایران و قوی و فعال شدن آن است. ممکن است گفته شود، این راهکار صرفاً داخلی است و برای مدیریت عوامل خارجی چه باید کرد؟ در پاسخ می‌گوییم که اتفاقاً اثر عوامل ناپایدارساز خارجی نیز در سایه وجود یک دولت قوی و فعال که با اتخاذ سیاست‌های درست و متقن کشور را اداره کند، کاهش پیدا می‌کند. شاهد مثال تاریخی در این زمینه، امیرکبیر است که با وجود همه مشکلات، اما با اتخاذ سیاست‌های مستحکم، گام‌های مهمی برای ایجاد اصلاحات و کنترل ناپایداری‌ها در ایران برداشت.

بنابراین، برای مدیریت ناپایداری‌ها لازم است، کیفیت سیاست‌گذاری در ایران دچار تحول شود. اتفاقاً دولت سیزدهم در این زمینه گام‌های امیدبخشی برداشته است. تلاش دولت برای تقویت تولید در داخل، توسعه تجارت، تنوع‌بخشی به گزینه‌های سیاست خارجی، اتخاذ راه‌حل‌های درست و کارشناسی برای جبران کسری بودجه، کنترل نقدینگی و... نویدبخش آن است که با تداوم مسیری که این دولت در پیش گرفته است، می‌توان از شدت مشکلات کاست و ناپایداری‌های حاکم بر زندگی فردی و جمعی ایرانیان را تا حدودی مرتفع کرد.

تبیین

جنگ روایت‌ها و جهاد تبیین - ۳۰

نهضت کتاب‌خوانی

امیر قلی‌زاده
کارشناس فرهنگی

امام علی(ع) در بخشی از نامه ۳۱ «نهج‌البلاغه» که به فرزندش امام حسن(ع) نوشته‌اند، پس از بیان علت نگارش این نامه، توصیه می‌فرمایند: «همه اینها برای آن است که با تصمیم جدی به استقبال اموری بشتابی که اندیشمندان و اهل تجربه تو را از طلب آن بی‌نیاز ساخته، و زحمت آزمودن آن را کشیده‌اند تا نیازمند به طلب و جست‌وجو نباشی و از تلاش بیشتر آسوده‌خاطر گردی.» در واقع، امام(ع) در این بخش از سخنان خود به اهمّیت استفاده از تجارب دیگران، که یکی از نشانگان انسان‌های معقول است، اشاره می‌کنند.

یکی از نکات خیلی با اهمیت در جهاد تبیین، آن است که مطالب و معارف انقلاب اسلامی در قالبی درست و متقن به مخاطبان عرضه شود. لازمه این امر مطالعه آثار علمی و معرفتی گذشتگان و خوشه‌چینی از خوان دانش و تقوای علمای عامل است. رهبر معظم انقلاب بارها به این امر مهم تذکر داده‌اند و مخاطبان خود را به استفاده از بیانات حضرت امام راحل برای رسیدن به معارف انقلاب اسلامی تشویق کرده‌اند. در واقع، بیانات حضرت امام(ره) اصلی‌ترین منبع برای معارف انقلاب اسلامی است. پس از رهبر کبیر انقلاب اسلامی، بیانات رهبر معظم انقلاب که هم از لحاظ دینی ژرف و عمیق است و هم به دلیل ملازمت با تفکر حضرت امام(ره)، بهترین شرح بر معارف حضرت امام است و هم تجربه گرانسنگ چند ده ساله مجاهدت و مدیریت و آشنا بودن با مباحث کلان امروزی به تفکر ایشان غنای خاصی بخشیده و آن را متمایز از بقیه کرده است، می‌تواند سرچشمه‌ای برای سیراب شدن نسل حاضر و آینده باشد. پس از رهبران جمهوری اسلامی، می‌توان به اندیشمندان دیگر انقلاب اسلامی همچون شهیدان صدر، مطهری، بهشتی، باهنر و مرحوم علامه‌طباطبایی، علامه‌جعفری، آیات مصباح‌یزدی و جوادی رجوع و از تجارب و نظریات آنها استفاده کرد. رهبر معظم انقلاب در دیدار با دانشجویان در تاریخ ۱۳۹۸/۳/۱ درباره استفاده از اندیشمندان این گونه فرمودند: «شما احتیاج دارید بخوانید، احتیاج دارید بدانید. (حالا من ان‌شاءالله اگر فرصت شد عرض خواهم کرد) شما نهضت کتاب‌خوانی باید راه بیندازید، واقعاً کتاب بخوانید، مطالعه کنید. من البتّه در جلسات قبلی که با دانشجوها داشته‌ام، مکرّر صحبت کتاب‌های شهید مطهّری را کرده‌ام؛ امّا نمی‌خواهم بگویم صرفاً آن؛ نه، شماها خودتان، هیئت‌های اندیشه‌ورزتان، بچّه‌های پیشکسوت‌ترتان بنشینند فهرست مطالعاتی و برنامه مطالعاتی برای جاهای مختلف، قشرهای مختلف برنامه‌ریزی کنند، طرّاحی کنند و تعریف کنند، و مانند این کارها. این خیلی چیز لازمی است.»

آفاق

چهره پنهان سیاست - ۶۷

نفوذ تربیتی و آموزشی

سیامک باقری
دکترای علوم سیاسی

یکی از جنبه‌های الگوی نفوذ هویت‌محور، نفوذ تربیتی و آموزشی است. این الگوی نفوذ، راهی برای تربیت انسان‌های مورد نظر است، به گونه‌ای که مانند آنها بیندیشند و مطابق خواسته‌های آنها در کشور هدف عمل کنند. در این الگو، پرورش بدون آموزش امکان‌پذیر نخواهد بود. وقتی فرد آموزش می‌بیند، تحت تأثیر نوعی پرورش هم قرار می‌گیرد که ناشی از آموخته‌ها و مهارت‌های آموزشی است. از سوی دیگر، آموزش و تربیت رابطه وثیقی با فرهنگ، فرهنگ‌پذیری و جامعه‌پذیری دارد و فرهنگ هر جامعه‌ای تا حدود زیادی بازتاب نظام آموزشی و تربیتی آن جامعه است. بنابراین، نفوذ آموزشی و تربیتی، اثرات بنیادینی بر جامعه می‌گذارد.

وابستگی فرهنگی اولین پیامد نفوذ آموزشی و تربیتی است؛ به همین دلیل، امام خمینی(ره) می‌فرمایند: «اگر بخواهیم استقلال حقیقی را به دست آوریم، باید سعی کنیم تمامی اشکال نفوذ- چه سیاسی و چه فرهنگی- را از بین ببریم.»(موسوی‌خمینی، همان ج ۶: ۲۶۲-۲۶۱) چراکه به اعتقاد ایشان، استقلال و موجودیت هر جامعه از استقلال فرهنگی نشئت می‌گیرد. واضح است که هر نوع آموختنی را نمی‌توان نفوذ تهدیدآمیز دانست یا هر نوع آموزشی را هر چند با نیت نفوذ باشد، نمی‌توان تحقق یافته تلقی کرد. شهید مطهری در خصوص اقبال می‌گوید: «از جمله مزایای اقبال این است که فرهنگ غرب را می‌شناخته و با اندیشه‌های فلسفی و اجتماعی غرب آشنایی داشته... لذا وی در عین دعوت به فراگیری علوم و فنون غربی از هرگونه غربگرایی و شیفتگی به ایسم‌های غربی، مسلمانان را بر حذر می‌داشت.»(مطهری، ۱۳۶۸: ۴۸) شهید مطهری در توضیح ویژگی برجسته سیدجمال‌الدین اسدآبادی نیز فراتر رفته، می‌گوید: «او می‌خواست مسلمانان، علوم و صنایع غربی را فراگیرند؛ اما با اینکه اصول و تفکر مسلمانان، یعنی جهان‌بینی آنها، جهان‌بینی غربی گردد و جهان را با همان عینک ببینند که غرب می‌بینند، مخالف بود.» (همان: ۱۸)

شهید چمران یکی دیگر از شخصیت‌های علمی بودند که در مراکز آموزشی غرب درس خوانده و در آنجا زندگی کردند، اما نه تنها اصالت و هویت خود را از دست ندادند، بلکه مستحکم‌تر هم شدند. بر عکس نمونه بالا، در تاریخ ایران کم نیستند کسانی که برای تحصیل به غرب رفتند و مدتی در غرب زندگی کردند، ولی نتوانستند هویت خود را حفظ کنند. این دسته افراد مصداق وصفی است که جلال آل‌احمد در غربزدگی نوشت: «آدم غربزده‌ای که عضوی از اعضای دستگاه رهبری مملکت است پا در هواست، ذره گردی است معلق در فضا. یا درست همچون خاشاکی بر روی آب. با عمق اجتماع، فرهنگ و سنت رابطه‌ها را بریده است.»(آل احمد، ۱۳۵۷: ۲۵۰)

سیاست نامه

سیدمحمدکاظم یزدی-۵۸

حفظ حصارهای معنوی

فتح‌الله پریشان
دبیر گروه اندیشه

در مرور درس‌های مشروطه از بیان رهبر معظم انقلاب تا کنون به ۱۲ مورد اشاره شد. بازخوانی درسی دیگر از این مقطع مهم و تأثیرگذار در تاریخ حیات سیاسی ملت ایران می‌تواند به تجارب امروز ما بیفزاید.

۱۳- تجربه مشروطه و تلاش برای نگه داشتن حصارها؛ مؤلفه‌های قدرت ملت‌ها تنها ابزارها و تجهیزات مادی نیستند. تاریخ ملل بسیار سراغ دارد تمدن‌ها و قدرت‌های مادی قوی را که از صدر به زیر کشیده شده‌اند، اما مللی که مضاف بر این سازوکارهای قدرت مادی، از گونه‌ای ارزش‌مداری و منزلت و هنجارمندی معنوی هم برخوردار بوده‌اند، توانسته‌اند قدرتی پایدارتر به وجود آورند. مؤلفه قدرت معنوی همان چیزی است که امروز از آن به قدرت نرم و شناختی یاد می‌شود. ملت ایران نیز زمانی توانست وضعیت بغرنج مستبدانه خود در داخل را متحول کند که این قدرت را شناخت و در صدد حفظ و تقویت آن برآمد. اساساً یکی از تمایزات حرکت‌های تکاملی اجتماعی و سیاسی گذشته ملت ایران با انقلاب اسلامی همین بود که توانست انقلابی مبتنی بر معنویت و فرهنگ ارزشی خود ایجاد کند. رهبر معظم انقلاب در سال ۱۳۸۳ به زیبایی به این موضوع اشاره کرده‌اند: «سال‌ها این ملت در سختی‌های ناشی از سلطه بیگانه گذراند تا اینکه زمینه برای انقلاب اسلامی آماده شد. رهبری حکیم، پرقدرت، با اراده و عزم راسخ و نافذ در همه دل‌ها، در میان مردم به‌وجود آمد و وارد میدان شد؛ ملت هم تجربه پیدا کرده بودند؛ لذا انقلاب اسلامی شکل گرفت و این دفعه ترفند دشمن بی‌اثر ماند؛ چون ملت و رهبران در انقلاب اسلامی تجربه پیدا کرده بودند. در دوره مشروطه، رهبران و مردم نمی‌دانستند کمین بیگانگان با آمادگی‌های قبلی چقدر خطرناک است؛ لذا حصارهای خودشان را برچیدند و مهیای قبول حمله دشمن شدند؛ دشمن هم آمد و هر کار خواست، در این کشور کرد. این دفعه در انقلاب اسلامی، با استفاده از تجربه مشروطیت، هم ملت ما، هم رهبران روحانی ما و هم روشنفکران صادق ما فهمیدند که باید حصار معنوی- یعنی حصار ایمان، ارزش‌های انقلابی و حصار بیداری- را در مقابل توطئه‌های دشمن محکم نگه دارند.»

۱۴- ایستادگی روی پای خود؛ از دیگر تجارب و درس‌آموزی‌های مشروطه برای انقلاب اسلامی و البته امروز ما این است که باید روی پای خود بایستیم و البته قدر پیشرفت‌های به دست آمده را بدانیم؛ در همین زمینه، رهبر معظم انقلاب معتقدند: «یک روز در آغاز گشایش دروازه زندگی غربی به روی ایران، سیاستمداران و متفکران و نخبگان آن روز ما به جای اینکه وقتی آن پیشرفت‌ها را دیدند، به فکر جوشش از درون باشند... گفتند راه نجات کشور ایران این است که جسماً، روحاً، ظاهراً و باطناً فرنگی شود! به جای اینکه برای جبران عقب‌افتادگی‌ها به درون مراجعه کنند و گوهر خویش را جست‌وجو کنند، به جای اینکه خویش را در خویش پیدا کنند، رفتند سراغ اینکه خود را در راه طی شده اروپا پیدا کنند! آنها این اشتباه را کردند. بعد هم رژیم پهلوی به‌وسیله خود انگلیسی‌ها روی کار آمد... امروز خطاست که جوان ما بخواهد آن راه را طی کند. آن راه، راه خطایی است.»

شماره ۱۰۷۷ | دوشنبه ۱۹ دی ۱۴۰۱
صبح صادق

به وقت بازگشت

آیا همه افرادی که مهاجرت می‌کنند، نخبه هستند؟

امیرمهدی صالحی
کارشناس فناوری اطلاعات

به تازگی نقل قولی از قائم مقام بنیاد ملی نخبگان منتشر شده که اعلام کرده است: «با اجرای برنامه بازگشت نخبگان به کشور ۲۷۰۰ نفر از نخبگان به کشور بازگشتند.» «ناصر باقری‌مقدم» با بیان اینکه ۵۷ درصد نخبگان برگزیدگان المپیادهای علمی هستند که ۳۹ درصد آنها مهاجرت کرده‌اند و ۶۹ درصد نخبگان نفرات ۱ تا ۱۰۰ کنکور هستند که ۲۷ درصد آنها مهاجرت کرده‌اند، به برنامه‌های این نهاد برای بازگشت نخبگان به کشور اشاره کرد و گفت: «ایران همانند بسیاری از کشورهای دنیا با پدیده مهاجرت نخبگان مواجه است. ما اعتقاد به گردش نخبگان داریم، چرا که امری طبیعی است و حتی اعتقاد داریم نخبگان آخرین یافته‌های علمی را بیاموزند و آنها را در این زمینه تشویق می‌کنیم. مهاجرت نخبگان در سال‌های ۱۳۸۳ تا ۱۳۹۹ بوده است و با اجرای برنامه بازگشت نخبگان به کشور ۲۷۰۰ نفر از نخبگان به کشور بازگشتند.»

اما نخبه در معنا کیست؟ نخبه به فردی برجسته و کارآمد اطلاق می‌شود که در خلق و گسترش علم، فناوری، هنر، ادب، فرهنگ و مدیریت کشور در چارچوب ارزش‌های اسلامی اثرگذاری بارز داشته باشد و همچنین فعالیت‌های وی بر پایه هوش، خلاقیت، انگیزه و توانمندی‌های ذاتی از یک‌سو و خبرگی، تخصص و توانمندی‌های اکتسابی از سوی دیگر، موجب سرعت بخشیدن به پیشرفت و اعتلای کشور شود. در کشور ما استعدادهای برتر زیادی وجود دارد و در صورتی که جامعه زمینه نخبگی را برای افراد فراهم کند، این افراد به مرحله نخبگی می‌رسند؛ اما در حال حاضر بخش زیادی از افرادی که در پایگاه بنیاد ملی نخبگان هستند، جزء استعدادهای برترند و بخش کمی از آنها نخبه هستند. افزون بر افراد نخبه، در جامعه ما گروه نخبه داریم که به هر یک از گروه‌ها، سازمان‌ها و نهادهایی که در مقایسه با سایر هویت‌های مشابه، توانمندی انجام فعالیت‌های نخبگانی را دارند، گفته می‌شود و شناسایی این نهادهای نخبگی در تداوم فعالیت‌های نخبگی و تبدیل استعدادهای برتر به نخبگان اثرگذارند. بحث بازگشت نخبگان به ایران موضوع قابل‌تحسینی است، اما کارشناسان معتقدند، جلوگیری از مهاجرت موضوع مهم‌تری است که باید به آن رسیدگی شود. در حالی بنیاد ملی نخبگان به‌دنبال بازگرداندن سالانه هزار نخبه به ایران است که آمارهای رصدخانه مهاجرت نشان می‌دهد، طی ۱۰ سال گذشته، سالیانه بیش از ۲۸ هزار ایرانی از کشور مهاجرت می‌کنند که آمار زیادی است، هرچند در این بین همه ۲۸ هزار نفر نخبه نیستند؛ زیرا ویژگی‌های یک نخبه را که پیشتر گفتیم ندارند، اما در بیشتر موارد افرادی که مهاجرت می‌کنند، از نیروهای ماهری هستند که کشورهای دیگر آنها را جذب خود می‌کنند. نکته مهمی که در مهاجرت افراد به خارج از کشور باید به آن توجه کرد، این است که بیشتر نخبگانی که از کشور خارج می‌شوند، به منظور تجربه شرایط جدید و به دست آوردن دانش بیشتر به کشورهای دیگر که وارد می‌شوند و تقریباً همه آنها حس وطن‌دوستی و علاقه به ایران را دارند؛ به گونه‌ای که بسیاری از آنها با کسب تجربه‌های جدید در کشورهای پیشرفته‌تر، هرجا که لازم بوده است تجارب خود را به کشور مادرشان ایران انتقال داده‌اند و مهاجرت نخبگان به معنای دل‌کندن کامل فرد نخبه از ایران نیست. بازگشت ۲۷۰۰ نفر از نخبگان در طول ۱۰ سال گذشته به کشور هرچند آمار مطلوبی نیست؛ اما نشان می‌دهد، با کمی حمایت ویژه از نخبگان مهاجر، می‌توان آنها را به کشور بازگرداند؛ نخبگانی که لازمه رشد و اعتلای کشورمان ایران هستند. اینکه فکر کنیم به اندازه کافی نخبه وجود دارد و مهاجرت آنها خللی در توسعه کشور ایجاد نمی‌کند، کاملاً اشتباه است، مهاجرت حتی یک نخبه هم زیانبار است، فردی که تمام رشد خود را در کشور ما داشته است و حالا که به ثمر نشسته است، بهره آن را دیگران می‌برند. متأسفانه، ما قدر نخبگان خود را نمی‌دانیم و حتی برخی اعتقاد دارند دادن تسهیلات و امکانات ویژه به نخبگان، فرق گذاشتن بین افراد است؛ در حالی که دشمنان ما با دادن امکانات ویژه و یک زندگی تضمین شده، همین افرادی را که ما خیال می‌کنیم نباید تفاوتی با دیگران برای آنها قائل شویم، از ما می‌دزدند! نخبه چرخ پیشرفت وطن است، اگر تمرکز نداشته باشد و خیالش پرت کارهای زائد باشد، توانی نخواهد داشت و ترجیح خواهد داد به جایی برود که آرامشش حفظ شود. امید است با طرح‌های بنیاد ملی نخبگان و تمهیدات در نظر گرفته شده برای حفظ آرامش نخبگان و ترغیب آنها به بازگشت، بازگشت نخبگان سرعت بیشتری به خود بگیرد.

نکته‌گرام

امیرعلی ابوالفتح، کارشناس مسائل آمریکا: وقتی گفته می‌شود جنگ اوکراین برای آمریکا سود دارد؛ یعنی این: «فروش تسلیحات آمریکایی به کشورهای عضو ناتو در سال ۲۰۲۲ به لحاظ تعداد و ارزش، تقریباً دو برابر شده است.» قربانیان هم، مردم اوکراین هستند.

عباسعلی کدخدایی، عضو حقوقدان شورای نگهبان: تروریسم و افراطی‌گری دو روشی است که آمریکا و کشورهای همسو برای تحکیم سلطه غیرقانونی و نامشروع خود در منطقه غرب آسیا از آن بهره می‌برند. اعتراف مقامات آمریکایی دلیلی انکارناپذیری بر این مدعاست. در مقابل این نقض آشکار حقوق بین‌الملل چه باید کرد؟

هادی بیگی‌نژاد، فعال سیاسی: حضور خیره‌کننده مردم در مراسم تشییع شهدای گمنام در سراسر کشور، واقعیت ملت ایران است. آقایان مثلاً جامعه‌شناس که صبح تا شب مطلب می‌نویسند که مردم از اعتقادات اسلامی و انقلابی خسته شده‌اند، نظری در مورد این نمایش باشکوه دینداری ملت در شهرها و روستاها ندارند؟

محمد لسانی، فعال رسانه‌ای: از کانادا تا مکزیک ۵۶ نفر به خاطر سرما کشته شدند. وقتی رسانه کاخ باکینگهام، نمی‌خواد بگه آمریکا در بحران فرو رفته، پای دو تا کشور همسایه رو میاره وسط! بین کانادا تا مکزیک چیزی جز آمریکا نیست.

ناصر کنعانی، سخنگوی وزارت امور خارجه: رژیم صهیونیستی در سال ۲۰۲۲، ۲۲۰ فلسطینی را کشت، ۹ هزار نفر را مجروح، ۶ هزار و ۵۰۰ نفر را دستگیر، ۸۳۲ ساختمان را ویران و ۱۳ هزار درخت زیتون را ریشه‌کن کرد. از نظر آمریکا و اروپا، این همه جنایت حتی علیه زنان و کودکان نه تنها نقض حقوق بشر نیست، بلکه شایسته حمایت است!

محمد ایمانی، فعال سیاسی: رئیس جدید پارلمان اسرائیل یک همجنسگراست! این خود سند فروپاشی رژیم نامشروع صهیونیستی است، روشن‌تر از این؟!

حسین دلیریان، سخنگوی سازمان فضای ایران: سازمان فضایی ایران با بررسی تصاویر ماهواره‌ای اعلام می‌کند، پل کلانتری نقش بسزایی در خشک شدن دریاچه ارومیه داشته است. میزان مصالح واردشده به دریاچه برای احداث این میانگذر و برهم خوردن چرخه جریان‌های آبی در نیمه شمالی و جنوبی این دریاچه، یکی از عوامل تخریب اکوسیستم و خشک شدن آن است.

محمد اکبرزاده، فعال رسانه‌ای: بی‌نزاکتی مشمئزکننده و کم‌سابقه علی کریمی، بیشتر از هر چیز نشان‌دهنده خالی بودن دست‌ها و عصبانی بودن از «شکست» و همراه نشدن مردم است! ناجنبش مبتنی بر «فحش» به ته خط رسیده!

احسان صالحی، فعال رسانه‌ای: برآشفتن آقای همتی از انتشار آمارهایی که در دوره ریاستش جزء ممنوعه‌ها شد، قابل انتظار بود؛ چون نشان داد علاوه بر سلطان چاپ پول، سلطان تورم هم هستند. جداول، تولید همان اداره و کارشناسانی در بانک است که در دوره شما این وظیفه را داشتند. نتیجه اخلاقی: وقت عصبانیت دست به توئیت نشوید!

عبدالله گنجی، فعال رسانه‌ای طی یادداشتی در کانال تلگرامی خود نوشت: بعد از شهادت چهار کودک در شیراز و ایذه عده‌ای- حتی افراد شناخته شده در داخل- بلافاصله نظام را عامل آن معرفی کردند، حتی نمی‌گفتند این کار چه دستاوردی برای نظام دارد؟ اما ناگهان کاشف به عمل آمد که این اتهام محصول اتاق فکر سرویس‌های امنیتی در همسایگی است که باید عبارت «رژیم کودک‌کش» را از روی اسرائیل برداریم و پشت گردن جمهوری اسلامی سوار کنیم و تصویری نو از آن بسازیم.

رسانه

اندکی تأمل کن!

هادی البرزی
کارشناس رسانه

سواد رسانه‌ای افزون بر علم بودن، هنر هم هست؛ یعنی بخشی از سواد رسانه‌ای بر اساس تجربه به دست می‌آید. ما در تعاملات رسانه‌ای‌مان، با توجه به اینکه در معرض اخبار و اتفاقات مختلف در فضای رسانه‌ای قرار می‌گیریم، کم‌کم تجربه‌مان نسبت به فضای رسانه‌ای زیاد می‌شود، اما علاوه بر تجربه، باید آموزش هم مد نظر قرار بگیرد. در بسیاری از کشورها، برای سواد رسانه‌ای در مقاطع گوناگون تحصیلی در مدارس، دانشگاه‌ها و مکان‌های دیگر آموزش‌های سواد رسانه‌ای داده می‌شود؛ به ویژه در دوران کودکی در مدرسه بسیاری از کشورها درس سواد رسانه‌ای را پیش‌بینی کرده‌اند؛ اما در کشور ما فقط در یک مقطع و آن هم دهم متوسطه یک کتاب سواد رسانه‌ای تدریس می‌شود که به نظر من کافی نیست. شروع این سواد رسانه‌ای باید در مقاطع پایین‌تر، مانند ابتدایی باشد تا دانش‌آموزان بتوانند از همان ابتدای ورود به مدارس، با بحث سواد رسانه‌ای و مهارت‌ها و تکنیک‌های رسانه‌ای آشنا شوند تا هجمه‌ها کمتر روی اذهان آنها اثرگذار باشد و اخبار جعلی و رویدادهای نادرست بی‌تأثیر شوند.

من یک پیشنهاد همیشگی دارم برای مواقعی که در معرض اخبار اتفاقی قرار می‌گیریم، الآن در دوره‌ای قرار گرفته‌ایم که می‌گویند خبر می‌آید ما را پیدا می‌کند، یعنی خبر کاربر و شنونده‌اش را پیدا می‌کند. با توجه به اینکه ما در معرض اتفاقی اخبار قرار گرفته‌ایم، ممکن است اول صبح گوشی هوشمندمان را باز کنیم و یک خبر به ما برسد، به نظر من اولین پله این است که حداقل دو دقیقه هنگام خواندن اخبار تأمل کنیم و به انتشار دست نزنیم و به ابعاد آن فکر کنیم.

بیشتر اخباری که به دست ما می‌رسد، ما را ترغیب می‌کند که آنها را ارسال کنیم، یک شگفتی برای ما در آن خبر وجود دارد و ما را ترغیب می‌کند؛ در واقع قلابی می‌اندازد تا این خبر را برای دیگران هم بفرستیم، اما ما باید با تأمل، آن را بررسی کنیم.

حالا به چه شکل آن را بررسی کنیم؟ بیاییم این خبر را جست‌وجو کنیم، ببینیم کجاها این خبر را استفاده کرده‌اند. اگر دیدیم حداقل در سه منبع معتبر منتشر نشده، آن را برای کسی نفرستیم؛ یعنی ما به سه پایگاه اینترنتی مهم یا سه خبرگزاری مهم نگاه کنیم و ببینیم این خبر در داخل آن هست یا نیست. اگر نبود روی آن شک بکنیم، چون خبرگزاری‌ها حرفه‌ای کار می‌کنند و زودتر از ما اخبار دست‌شان می‌رسد. اگر پی برده بودند که این خبر درست است، قطعاً آن خبر را منتشر می‌کردند. بنابراین، اولین راه این است که در اینگونه اخبار حداقل ۱۵۰ ثانیه روی آن تأمل و تمرکز کنیم تا اخبار جدیدتری به ما برسد. البته می‌توانیم از دیگران هم بپرسیم، یعنی به کسانی که اعتماد داریم و آنهایی که از نظر رسانه‌ای و حرفه‌ای از ما بالاتر هستند، از آنها بپرسیم که آیا این خبر درست است یا درست نیست. بنابراین، اولین راه بررسی منابع آن خبر است. ما در یک دنیایی قرار گرفته‌ایم که به شدت رسانه‌ای شده است و تمام تحولات حوزه اجتماعی، اقتصادی و سیاسی را در شبکه‌های اجتماعی و فضای اجتماعی رقم می‌خورد و ما روزانه خیلی از موضوعات را در این فضاها می‌بینیم. اگر اندکی تأمل کنیم، کمتر به خود و دیگران با انتشار اخبار دروغ آسیب می‌زنیم.

نرم افزار

مامانا

بارداری هفته به هفته

«مامانا» برنامه‌ای در حوزه زنان و بارداری و تربیت کودک است که سعی دارد اطلاعات و ابزارهای مفید و کاربردی را از بارداری و تربیت کودک در اختیار مادرها و پدرها بگذارد. در صفحه اصلی مامانا به صورت دقیق می‌توان دید روز چندم بارداری سپری می‌شود و چند هفته و چند روز از بارداری گذشته است. همچنین با توجه به هفته‌ای که در آن قرار دارید، اطلاعات دقیق و مفیدی در مورد وضعیت جنین، وضعیت بدن خودتان، مراقبت‌ها، آزمایش‌ها و سونوگرافی‌ها، مکمل‌های غذایی و توصیه‌هایی به مادر و پدر در اختیار شما قرار می‌گیرد.

پژواک

حریم خصوصی

گوگل و یوتیوب زیر ذره‌بین

یک دادگاه تجدیدنظر در ایالات متحده شکایتی را احیا کرد که در آن گوگل و چندین شرکت زیرمجموعه آن به نقض حریم خصوصی کودکان زیر ۱۳ سال از طریق ردیابی فعالیت یوتیوب بدون رضایت والدین متهم شده بودند. در این شکایت آمده است: «شرکت‌ها از اطلاعات کودکان برای ارسال تبلیغات هدفمند استفاده کرده‌اند.» این شکایت پیش از این با رأی یک قاضی در سانفرانسیسکو رد شده بود؛ اما پرونده با رأی دادگاه تجدیدنظر به قاضی قبلی برگشت. ردیابی فعالیت کاربران به وسیله گوگل بارها برای این شرکت دردسرساز شده است.

دانش‌بنیان

بر لبه فناوری

بومی‌سازی تسمه‌های صنعتی

تسمه‌های صنعتی که قدرت را از یک قسمت ماشین صنعتی به قسمت دیگر منتقل می‌کنند، با تلاش یک شرکت دانش‌بنیان بومی‌سازی شده‌اند. این تسمه‌ها که به شکل وی هستند، در بیشتر صنایع سبک و سنگین کاربرد داشته و جنس تسمه‌های وی شکل، از لاستیک و نخ بوده و سطح مقطع آن به شکل ذوزنقه است. تولید تسمه در داخل کشور سبب شده است تا نیاز کشور با هزینه کمتر برطرف شود و صرفه‌جویی ارزی قابل توجهی رخ دهد. تولید تسمه‌های صنعتی در داخل کشور ده‌ها فرصت شغلی ایجاد کرده است.

نگاهی به طرح جدید وزارت آموزش و پرورش

امیدوار به اردوهای سینمایی

ندا کرمانشاهی
خبرنگار فرهنگی

طرح «سینما اردو» با همکاری گروه سینمایی هنر و تجربه و سازمان دانش‌آموزی وزارت آموزش و پرورش با نمایش فیلم «عینک» از مدتی قبل آغاز شده است. «محمد طیب» سرپرست گروه سینمایی هنر و تجربه درباره این طرح فرهنگی و هنری گفته است: «این طرح با هدف تماشای فیلم توسط دانش‌آموزان و سپس نقد فیلم‌های سینمایی گروه کودک و نوجوان راه‌اندازی شده است. همچنین در این طرح بخشی به نام «پویش» در نظر گرفته شده که دانش‌آموزان با ارسال ویدئوی نقد خود از فیلم، در مسابقه شرکت می‌کنند.» قطعاً این اتفاق خوبی است که به نظر می‌رسد می‌تواند هم سینمای کودک و نوجوان را رونق بخشد و هم از طرفی می‌توان بسیاری از مسائل و مؤلفه‌های سبک زندگی ایرانی ـ اسلامی را در آن به روش‌های مختلف و جذاب، به دانش‌آموزان یاد داد.

روزهای ناخوش سینمای بچه‌ها

واقعیت این است که حداقل در یک دهه اخیر، کارهای چندان قابل توجهی در حوزه سینمای کودک و نوجوان ساخته نشده و شاید اگر در این مدت، انگشت‌شمار آثاری در حوزه کارهای واقعی نبودند، دست سینمای کودک و نوجوان برای مخاطبانِ چنین رده سنی کاملا خالی بود.

همانطور که اشاره شد، آثار ساخته شده هم انگشت‌شمار هستند؛ مانند «قهرمانان کوچک» یا «منطقه پرواز ممنوع». «قهرمانان کوچک» داستان چند نوجوان را روایت می‌کرد که برای نجات یک کارخانه نوشت‌افزار ایرانی و جلوگیری از بیکاری کارگران و تعطیلی تولید، مجبور بودند با قاچاقچیان نوشت‌افزار مبارزه کنند. «منطقه پرواز ممنوع» هم روایتگر داستان سه نوجوان است که در حین آماده‌شدن برای مسابقه دانش‌آموزی ساخت پهپاد، با پیدا شدن یک یوزپلنگ در حوالی محل زندگی‌شان، وارد مسائل و درگیری‌های مهیجی می‌شوند که از دل آن، نکات آموزنده اجتماعی و ملی را دریافت می‌کنند.

شاید بتوان گفت، در چند سال اخیر، صنعت پویانمایی رشد خوبی در حوزه کارهای کودک و نوجوان داشته، اما در عین حال باید اعتراف کرد که در حوزه کارهای واقعی، نه تنها پیشرفت نداشته‌ایم؛ بلکه بسیار هم پسرفت کرده‌ایم! چرا که در سال‌های پس از پیروزی انقلاب یکی از مهم‌ترین حوزه‌هایی که به آن اهمیت داده می‌شد، همین سینما و تلویزیون کودک و نوجوان بود؛ به گونه‌ای که هنوز «کلاه قرمزی و پسرخاله» پس از گذشت حدود سه دهه، جزء صدرنشین‌های فروش در گیشه سینمای پس از انقلاب به شمار می‌آید.

ماجرای یک افول

اما این افول از جایی شروع شد که یادمان رفت آینده کشور در دست همین کودکان و نوجوانان امروز است. کسانی که قرار است کارهای کلیدی کشور را به دست گرفته و سرنوشت انقلاب اسلامی را در گام دوم رقم بزنند؛ البته در این میان، بسیاری از مسئولان گاهی بی‌مهری‌ها و رفتارهای غیرمسئولانه‌ای داشتند که سبب شد رغبت هنرمندان متعهد و دغدغه‌مند برای تولید چنین آثاری بسیار کم شود و حداقل بسیاری از کارگردانان بزرگ کشور به سراغ فیلم‌های ژانر کودک و نوجوان نروند؛ به گونه‌ای که همین چند سال پیش «محمدحسین لطیفی» کارگردان صاحب‌نام کشورمان، در جشنواره فیلم رشد و زمانی که اثرش (مرد نقره‌ای) در حوزه کودک و نوجوان توانست جایزه «شهید لندی» را از آن خود کند، درباره ساختِ اثر گفت: «با دست خالی این فیلم ساخته شد،... کسی پای کار نبود، اما خدا بود، خدا بود و خدا بود، مانند «روز سوم» که در آنجا هم خداوند با ما بود. هر چند که حداقل‌هایی را تهیه‌کننده و سرمایه‌گذار فیلم فراهم کردند.»

درد تناقض و اعمال سلیقه

«مرد نقره‌ای» از جمله کارهای حوزه کودک و نوجوان ساخته محمدحسین لطیفی با موضوع قداست و عزت پرچم ایرانی است، اما با وجود اینکه این اثر، مسئله تقویت غرور و هویت ملی را مطرح می‌کرد، متأسفانه در وزارت آموزش و پرورش و در رابطه با اکران‌های دانش‌آموزی، با اعمال سلیقه شخصی برخی مدیران بایکوت شد!

در صورتی که هنوز یک سال از زمان این فیلم اکران شده نگذشته بود که بسیاری از متولیان فرهنگی متوجه شدند تا چه حد کار کردن برای حوزه نوجوان مهم است، به ویژه با موضوع عزت و هویت ملی.

الان نیز باید مراقب بود که کارهایی، مانند طرح اردوی سینمایی برای دانش‌آموزان تحت اعمال سلیقه‌های شخصی قرار نگیرد؛ زیرا قضیه شبیه همان می‌شود که در سال گذشته شاهدش بودیم؛ یعنی فیلمی که در جشنواره متعلق به آموزش و پرورش (رشد) جایزه ویژه «شهید علی لندی» را کسب می‌کند، در همان وزارتخانه با نظر یک مدیر، از اکران دانش‌آموزی حذف شده و در نتیجه، در جامعه هم چندان دیده نمی‌شود!

برداشت

نشر مظلوم کودک و نوجوان!

بهاره صمدی
خبرنگار فرهنگی

«بر اساس آمارهای حوزه نشر، در آذر ماه سال جاری ۹۱۳۶ عنوان کتاب منتشر شده که نسبت به بازه زمانی مشابه در سال گذشته ۲۵ درصد کاهش داشته است. این در حالی است که قیمت کتاب‌ها نسبت به بازه زمانی مشابه ۵۰ درصد رشد را نشان می‌دهد.

از میان تعداد عناوین منتشر شده در آذرماه، ۶۶۸۶ عنوان کتاب تألیفی و ۲۴۵۰ عنوان ترجمه هستند. در حوزه کودک و نوجوان ۸۵۶ عنوان چاپ اول و ۱۰۳۰ عنوان تجدید چاپی هستند. فزونی گرفتن شمار تجدید چاپی‌ها نسبت به چاپ اولی‌ها در حوزه کودک و نوجوان، به یک روند ثابت در آمار نشر تبدیل شده و دغدغه و نگرانی بسیاری از فعالان این حوزه را برانگیخته است.» به حتم بخش مهم یا بهتر بگوییم سهم عمده و اصلی در این کاهش آمار نشر، به دلیل گرانی‌های پی‌درپی کاغذ است. گرانی کاغذ و در پی آن گرانی کتاب موجب می‌شود «کتاب» به منزله اصلی‌ترین کالای فرهنگی یک کشور از سبد مردم آن کشور حذف شود. تمامی این موارد هم به نوعی، به قاچاق کتاب و کتاب‌سازی منجر می‌شود؛ بنابراین پس از این اگر کتابی هم در سبد کالای مردم ببینید، کتاب‌های بی‌کیفیت و بعضاً مخرب است که گاهی با ترجمه‌های نادرست روانه بازار شده است.

بدون تعارف، باید فکری به حال حوزه نشر کرد؛ فرهنگ یک کشور، سینمای یک کشور، ماندگاری زبانِ مادری یک کشور و... همه و همه به حوزه نشر کتاب وابسته است. از همه مهم‌تر، آموزش و تربیت درست نوجوانان و کودکان در گرو ساماندهی نشر کودک و نوجوان است. اینکه در خبر آمده است، تجدیدچاپی‌ها نسبت به چاپ اولی‌ها در حوزه کودک و نوجوان به روند ثابت در آمار نشر تبدیل شده است، به این معناست که حوزه کودک و نوجوان برعکس دهه‌های طلایی ۶۰ و ۷۰ انقلاب، حوزه‌ای بی‌اهمیت قلمداد شده و متأسفانه در چنین وضعیتی نمی‌توان از نسل آینده انتظار داشت که از دریچه دنیای کتاب، با سبک زندگی ایرانی ـ اسلامی مأنوس‌تر شوند، چون برعکس متولیان فرهنگ ما، در کشورهای غربی مهم‌ترین حوزه، مربوط به رده سنی کودک و نوجوان است و به شدت برای نوجوانان کشورهای دیگر، از جمله کشورهای ما محتواهای مورد دلخواهشان را تولید و به آنها تزریق می‌کنند!

کتاب

سلام حاج قاسم

کتاب سرگرمی چند رسانه‌ای کودک

اولین کتاب سرگرمی چند رسانه‌ای حوزه کودک با عنوان «پویش سلام حاج قاسم» با محوریت موضوعی «شخصیت حاج قاسم سلیمانی»، ویژه تمامی کودکان کشور در حال برگزاری است. هدف از برگزاری این پویش «شناساندن شخصیت چندوجهی حاج قاسم سلیمانی به نسل جدید به عنوان یک الگوی مناسب انقلاب اسلامی» و «خنثی‌سازی تبلیغات مسموم دشمنان حول شخصیت‌های انقلابی» اعلام شده است. گفتنی است، مهلت شرکت در این پویش تا پایان بهمن‌ماه بوده و به برگزیدگان هدایای نفیسی اهدا خواهد شد.

دیوارنگاره

میدان انقلاب

افتتاح بزرگ‌ترین دیوارنگاره

از دیوارنگاره میدان انقلاب تهران با تصاویر شهدای چهار دهه اخیر و شعار «شهادت؛ رسم فدائیان ملت» رونمایی شد. این دیوارنگاره با مساحت ۱۴۰۰ متر مربع بزرگ‌ترین دیوارنگاره ایران به شمار می‌آید.

تصاویر شهیدان صیاد شیرازی، چمران، آوینی، هاشمی‌نژاد، ابراهیم هادی، احمدی‌روشن، طهرانی‌مقدم، حججی، کاظمی آشتیانی و عجمیان، از شهدای اتفاقات اخیر با پرچم‌داری شهید سلیمانی بر روی بزرگ‌ترین سازه تبلیغی ایران نقش بسته است.

تلویزیون

قندون

سری جدید در شبکه نسیم

فصل دوم «قندون» به تهیه‌کنندگی مجید فتاحی، نویسندگی هادی حوری و با روایت مرتضی زارع کاری از تأمین برنامه شبکه نسیم است که با تمرکز بر ادبیات کلاسیک و روایت داستان‌های کوتاه از متون گذشته با روش طنز در لوکیشن تاریخی خانه موزه بازار تهران به مدت ۱۵ دقیقه روزهای فرد ساعت ۲۰ به روی آنتن شبکه نسیم می‌رود. این برنامه با روایت داستان‌های کوتاه به شکل طنز نمایشی و معرفی مفاخر ادبی فرهنگی، آموزش نگارش صحیح و معانی کلمات و ارائه معادل فارسی کلمات بیگانه که وارد زبان فارسی شده است، به روی آنتن خواهد رفت.

یادداشت

زمستان سرد گردشگری گرم

شاهرخ صالحی
روزنامه‌نگار

وضعیت گردشگری داخلی پس از شیوع کرونا روز به روز رو به افول رفت؛ تا جایی که برخی‌ها از احتمال ورشکستگی این صنعت خبر می‌دادند؛ اما با وجود امیدهایی که بعد از سفرهای مردم در نوروز و سپس نیمه اول سال ۱۴۰۱ ایجاد شده بود، حالا صنعت گردشگری پس از یک خزان بزرگ، به دنبال عبور از زمستان و رسیدن به بهار است. هرچقدر آمارها در تابستان افزایش یافته بود، با رشد تورم و وقوع اغتشاشات به یکباره، همه چیز فرو ریخت تا جایی که گفته شده است آمار سفر در پاییز امسال حدود ۸۵ درصد کاهش یافته است. حالا برای عبور از این وضعیت و بر اساس طرحی که قرار است با کمک انجمن صنفی خدمات مسافرتی و وزارت میراث فرهنگی و گردشگری اجرا شود، پیشنهاد شده در شهرهای کمتر مسافرپذیر تخفیف‌هایی تا ۶۰ درصد در هزینه هتل‌ها لحاظ شود تا مسافران بیشتر راهی این شهرها شوند. البته این طرح قرار است از ۱۵ دی ماه تا آخر بهمن‌ماه اجرا شود و هتل‌داران امیدوارند با عبور از اسفند، نوروز خوب را تجربه کنند.

اگرچه تصور می‌شد در فصل سرد سال، شهرهایی مانند قشم و کیش و سایر شهرهای جنوبی کشور وضعیت بهتری از نظر مسافرپذیری داشته باشند؛ اما آمارها نشان می‌دهد سطح اشغال هتل‌ها به ۶۵ درصد کاهش یافته و تخت‌های زیادی در این هتل‌ها خالی مانده است. در همین راستا، بخش مهمی از هتل‌های کیش هم در طرح «حراجی سفر» وارد شدند تا با تخفیف ارائه شده، بتوانند بخشی از مشکلات خود را در زمستان پشت سر بگذارند.

البته مشکلی که در طرح حراجی سفر به آن توجه نشده، موضوع قیمت بلیت هواپیما و قطار است. در واقع، تنها چیزی که در این طرح مشمول تخفیف می‌شود، اقامت هتل‌هاست؛ در حالی که بخش مهمی از هزینه سفر را ـ به ویژه برای سفر به کیش، قشم یا مشهد ـ هزینه بلیت هواپیما تشکیل می‌دهد که هزینه بالایی است. برای نمونه، هزینه معمول بلیت هواپیما در روزهای اخیر به مقصد مشهد یا کیش، به صورت میانگین برای هر نفر و در هر مسیر پروازی حدود یک میلیون تومان برآورد می‌شود که با محاسبه رفت و برگشت یک خانواده چهار نفره، چیزی حدود ۸ میلیون تومان تنها هزینه بلیت هواپیما خواهد بود. موضوعی که به نظر می‌رسد اگر فکری به حال آن نشود، می‌تواند کل طرح مذکور را با شکست مواجه کند.

البته پس از عبور از زمستان هم، با لحاظ قیمت‌هایی که روز به روز در حال افزایش است، هزینه هتل‌ها در ایام نوروز به طور حتم، با افزایش قابل ملاحظه‌ای نسبت به نوروز ۱۴۰۱ همراه خواهد بود که در این صورت باز هم، بعید است هتل‌داران بتوانند از فرصت نوروز طرفه‌ای برای خود ببندند. به نظر می‌رسد، در وضعیت فعلی، دولت باید تسهیلاتی برای موضوع گردشگری داخلی لحاظ کند تا هم مردم بتوانند مانند سابق به سفر بروند و هم چرخ صنعت گردشگری داخلی بچرخد.

وقتی آمریکا در مقابل ایران ذلیل شد

روایتی از عملیات کربلای ۵

۳۷ سال قبل در چنین روزهایی، منطقه عملیاتی «شلمچه» واقع در شرق بصره، شاهد یکی از سخت‌ترین نبردهای تاریخ بود؛ عملیات کربلای ۵، نقطه اوج دفاع ملت مسلمان ایران از حقوق قطعی خود در جنگی نابرابر با رژیمی متجاوز و تبهکار. دو هفته پس از توقف عملیات کربلای ۴، یعنی در ۱۹ دی‌ماه سال ۱۳۶۵ سپاهیان مسلمان ایرانی، حمله سنگین و پرتوانی را، این بار از محور شلمچه به سمت بصره آغاز کردند. ارتش عراق که تصور نمی‌کرد ایرانیان ظرف ۱۴ روز، بتوانند عملیاتی با این وسعت تدارک ببینند، به شدت غافلگیر شدند. ایرانی‌ها مرز ایران را رد کرده و وارد خاک عراق شده بودند؛ از همین‌رو، ارتش عراق نیمی از تمام توان نظامی خود را وارد این منطقه کوچک کرد تا حداقل جلوی پیشروی ایرانی‌های پُرخروش را بگیرد.

عملیات کربلای ۵ در «شلمچه» را نه‌تنها باید بزرگ‌ترین نبرد سال‌های دفاع مقدس به شمار آورد؛ بلکه می‌توان آن را سنگین‌ترین عملیات نظامی در آسیای غربی، پیش از تهاجم آمریکا به عراق دانست. این عملیات به‌گونه‌ای رقم خورد که حتی منافع آمریکا در خلیج‌فارس به خطر افتاد و جنگ از نبرد میدانی به عرصه سیاسی کشانده شد؛ تاجایی‌که قطعنامه ۵۹۸ تصویب و برای نخستین‌بار، درخواست‌های ایران تاحدودی در آن قطعنامه لحاظ شد.

از همین‌رو، می‌توان عملیات کربلای ۵ را بیش از هر چیز، نمایشی از کارآمدی، خلاقیت و شجاعت نیروهای سپاه و جسارت تصمیم‌گیری فرماندهان در آن وضعیت بحرانی دانست. ارتش عراق با اینکه به سبب تجربیات قبلی و شناخت روش‌های رزمندگان اسلام، راه نفوذ را سد کرده بود؛ اما خلاقیت، شجاعت و جسارت تصمیم‌گیری موجب شد این دژ مستحکم تودرتو و لایه‌لایه که خطوط دفاعی شرق بصره را تشکیل می‌داد، درهم شکسته شود و نفوذ نیروهای مؤمن به شرق بصره شکل بگیرد. نفوذ در این دژ نفوذناپذیر که شهرت جهانی داشت، موفقیت چشمگیری را برای ایران به همراه داشت.

تلفات عراق، ۵۰هزار نفر پیش‌بینی شده بود. تنها اقدام عراق در این عملیات برای عقب راندن ایرانیان از منطقه، جلوگیری از پیشروی بیشتر رزمندگان بود. نتایج این عملیات، تیر خلاصی بر اعتماد قدرت‌های جهانی به عراق به‌منزله عامل مهار ایران و برقراری موازنه جدید قوا در آسیای‌غربی بود.

با شکست رژیم بعث در شلمچه، وضعیت جدیدی در عرصه نبرد ایجاد شد؛ چراکه در توانایی نظامی عراق تردید ایجاد شد. این تحلیل قوای نظامی رژیم بعث، در رسانه‌های غربی بازتاب فراوانی داشت و آنها، برتری نظامی ایران در عملیات کربلای ۵ را شوک بزرگی برای عرصه بین‌الملل دانستند.

در این عملیات، غرب درباره امکانات دفاعی عراق تردید کرد. در این زمینه روزنامه «آبزرور»، چاپ پاریس نوشت: «برای اولین بار از آغاز جنگ تاکنون، ناظران و کارشناسان غربی در مورد امکانات دفاعی عراق دچار تردید شده‌اند؛ زیرا ارتش عراق در عملیات والفجر در عین ناباوری، فاو را از دست داد؛ اما شکست نظامی در شلمچه با هیچ‌یک از شکست‌های عراق قابل مقایسه نیست؛ زیرا این شکست، آن هم در سال هفتم جنگ و در حساس‌ترین منطقه نبرد، آینده حکومت عراق را در تاریکی فرو برد.»

این پیروزی رزمندگان اسلام حتی به عرصه روابط و سیاست بین‌الملل هم کشیده شد. آمریکا برای اینکه از پیروزی انقلاب اسلامی جلوگیری کند، دیپلماسی منطقه‌ای و بین‌المللی‌اش را فعال کرد و نمایندگان کاخ سفید سفرهای متعددی به عراق و کشورهای منطقه انجام دادند. به همین دلیل در سال ۱۳۶۶، شاهد ورود رسمی نظام بین‌الملل در جنگ هستیم که آمریکا در آن نقش محوری و فعال داشت و هدف اصلی این اقدام، ممانعت از پیروزی جمهوری اسلامی بود.

حتی این تلاش‌ها در شورای امنیت و مجمع عمومی سازمان ملل نیز جریان داشت و راه برای تصویب قطعنامه ۵۹۸ فراهم شد. علت این امر، حتی از نگاه روزنامه «گاردین» هم مخفی نماند: «تحلیلگران پنتاگون که معمولاً عزم و قوه ابتکار ایرانی‌ها را در مقابل مواضع کمتر از آنچه هست، ارزیابی می‌کردند، دیگر احتمال پیروزی بزرگ‌تر ایران را رد نمی‌کردند.»

روزنامه «نیویورک‌تایمز» پس از عملیات کربلای ۵، از شکست راهبرد آمریکا برای تحمیل صلح بر ایران نوشت: «اینکه کفه به‌نفع ایران چرخیده و عراق از برابری با نیروهای ایران عاجز مانده و نه‌تنها آمریکا و متحدانش، بلکه شوروی نیز خود را در آستانه بازندگی می‌بیند.» با این وجود، یکی از تأثیرات مثبت عملیات کربلای ۵، این بود که برای اولین‌بار شورای امنیت ناچار به پذیرش قطعنامه‌ای شد که تا حدودی نظرات جمهوری اسلامی در آن اعمال شد و در نهایت روز ۲۰ ژوئیه ۱۹۸۷ میلادی (۲۹ تیرماه سال ۱۳۶۶) قطعنامه ۵۹۸ تصویب شد.

تا قبل از کربلای۵، عملاً وضعیت جنگی میان عراق و ایران به رسمیت شناخته نمی‌شد و هیچ نقطه قابل‌اعتنایی برای آغاز مسیر منتهی به اتمام جنگ وجود نداشت. قطعنامه ۵۹۸ اگرچه از مطالبات حقه ایران فاصله قابل‌توجهی داشت؛ اما نشانه‌ای واضح بود که متحدان منطقه‌ای و جهانی صدام، از رسیدن به اهداف خود علیه انقلاب ایران، در جبهه نظامی منصرف شده و یقین حاصل کرده‌اند که هزینه‌های نجومی برای پروارکردن ارتش صدام، با هدف سقوط جمهوری اسلامی یا حداقل تضعیف و کاهش ضریب نفوذ آن در آسیای غربی، نتیجه‌ای نخواهد داشت.

در خصوص انتخاب شلمچه به منزله منطقه عملیاتی کربلای ۵، باید گفت هرچند ارزش سیاسی ـ نظامی منطقه، شرایط روبه‌راه منطقه برای غافلگیری دشمن، تناسب منطقه با توان موجود و همچنین قابل پدافندبودن منطقه از عوامل اساسی در مستقرشدن نیروهای بسیجی، سپاهی و ارتشی در شلمچه بود؛ اما عمده دلیل انتخاب، هدفی بود که پیروزی را تضمین و دشمن را به پذیرش شرایط ایران مجبور می‌کرد. این هدف باارزش، همان بود که قبلاً انتخاب شده بود؛ نزدیک‌ترین شهر بزرگ عراق به مرزهای ایران، جواهر درخشان مشرق عربی و پایتخت اقتصادی این کشور: «بصره».

تصرف و تهدید بصره برای ایران که در پی اتمام جنگ بود، برنامه‌ای راهبردی به‌شمار می‌آمد. پیشتر، هاشمی‌رفسنجانی در مجمع فرماندهان و مسئولان سپاه گفته بود: «در محاسباتی که تاکنون انجام شده، به نظر ما هیچ شرایطی بهتر از اینکه تسریع کنیم در پیشبرد کار جنگ به چشم نمی‌خورد... وضع عمومی کشور و شرایط اقتصادی کشور هم ایجاب می‌کند که ما این مسئله را اگر بتوانیم، زودتر به نقطه‌ای برسانیم.»

فرمانده کل سپاه نیز درباره مفهوم شعار تعیین سرنوشت جنگ گفته بود: «سال سرنوشت، قطعاً سال آخر معنی ندارد؛ ضمن اینکه می‌تواند سال آخر هم در آن مفهوم داشته باشد. سال سرنوشت، به این معنی است که اگر امسال ما جهتی در جنگ پیدا نکنیم، عواقب بسیار سختی را در پیش داریم.» به همین دلیل، ضرورت اتمام جنگ و پیروزی غیورمردانه، دو مسئله مهم برای ایران به شمار می‌رفت.

روایت عملیات کربلای ۵ از زبان قاسم سلیمانی

ارزشمندترین منطقه موجود، شلمچه بود که دشمن در آن، مستحکم‌ترین مواضع و موانع را داشت؛ به‌طوری‌که عبور از آنها غیرممکن بود و با توجه به اصول نظامی شناخته‌شده و محاسبات کمی، ضریب موفقیت بسیار ناچیز بود و بالطبع، تضمین پیروزی از سوی فرماندهان عملیات را غیرممکن می‌کرد؛ لیکن ضرورت غیرقابل‌انکار ادامه جنگ در آن موقعیت و لزوم تسریع در تصمیم‌گیری پس از عملیات کربلای ۴، سبب شد که صرفاً برای انجام تکلیف و با امید به نصرت‌الهی، تمامی نیروهای خودی اعم از رزمنده و فرمانده برای عملیات بزرگ کربلای ۵ آماده شوند.

قبیله عشق

اطمینان قلبی

در ارتفاعات مریوان بودیم. روزهای اول استقرار توپخانه در منطقه بود. در یکی از شب‌ها ضد انقلاب بی‌محابا به سمت قله یورش آورد و با استقرار در تپه کوچک زیر قله دکاکا به درگیری و حتی دادن فحش و ناسزا به نیروهای ما و حتی ناسزا به رفتگان کرد مسلمان پرداخت. اصلاً از این کار خود دست‌بردار نبود. در این موقع سیدمهدی با توجه به تجربیات وافر خود در دیده‌بانی با تخمین مسافت و محاسبه ارتفاع و شیب قله و زاویه فرود احتمالی گلوله نسبت به هدف مذکور با استفاده از توپخانه سبک ۱۰۵میلیمتری، در خواست آتش کرد. به دلیل نزدیکی ضد انقلاب به نیروها و پایگاه خودی امکان مقابله و دفع حملات آنها با سلاح‌های سبک موجود در پایگاه نبود واز طرفی توپخانه نیز محدودیت داشت. دیگر اینکه اینگونه در خواست آتش‌ها به دلایل مذکور و همچنین کوهستانی بودن منطقه و وجود موانع تیر متعدد هم کار خطرناکی بود و هم اینکه از عهده هر کسی بر نمی آمد؛ ولی شهید سیدمهدی با اطمینان خاطر تمام به این کار مبادرت کرد و فقط برای اطمینان بیشتر از نیروها خواست به هنگام شنیدن صدای شلیک توپخانه در داخل سنگرها رفته و پناه بگیرند. در کمال ناباوری، گلوله‌ها درست روی همان تپه و میان نیروهای ضد انقلاب فرود آمد و صدای گریه نکبت‌بار آنها را به همراه شلیک گلوله‌های آرپی‌جی و تیر بارشان خاموش کرد و در پی اجرای بعدی گلوله ضد انقلاب پا به فرار گذاشت؛ در حالی که از این حرکت غیر منتظره ما غافلگیر شده بودند. تمامی نیروها صدای ناله آنها را به جای فحش و ناسزای قبلی‌شان می‌شنیدند و فردای آن روز به واسطه مسافت کم آن تپه با قله همه نیروها خون‌های کثیف آنها و محل اصابت گلوله‌های توپ را با خوشحالی مشاهده کردند و این جز الطاف الهی نبود که به واسطه بندگان خاص و خوب خودش، همچون سیدمهدی نصیب رزمندگان اسلام کرده بود.

به نقل از همرزم شهید

«مهدی حسینی واعظ» چهارمین فرزند آقامیر در خانواده‌ای مذهبی در سال ۱۳۴۰ در شهر رامیان به دنیا آمد. تحصیلات خود را از مکتب‌خانه شروع کرد و سپس به مدرسه راه یافت. مهدی حسینی به هنگام سربازی در ارتش با سمت دیده‌بان توپخانه خدمت می‌کرد. محل خدمت او کردستان بود و در این منطقه با رزمندگان بسیج و سپاه نیز ارتباط صمیمانه‌ای یافت و در بسیاری از عملیات‌های شناسایی همراه آنها شرکت می‌کرد. بعد از خدمت وارد تشکیلات سپاه شد و به عنوان نیروی رسمی منطقه مرکزی تهران در مناطق جنگی حضور یافت. سیدمهدی حسینی با تشکیل لشکر ۲۷ محمد رسول (ص) به سمت نیروی اطلاعات و عملیات به این لشکر منتقل شد تا اینکه در عملیات بدر در تاریخ ۱۳۶۳/۱۲/۲۵ به شهادت رسید.

کتابخانه

زمستان داغ خوزستان

نگاهی به کتاب نبرد در کانال ماهی

«نبرد در کانال ماهی» عنوان کتابی مستند و روایی است که به قلم «مهدی حاجی خداوردی خان» به رشته تحریر درآمده است؛ از آنجایی که نویسنده خود یکی از نیروهای لشکر ۲۷ محمدرسول‌الله(ص) در عملیات کربلای ۵ است، فضای کتاب پر است از تحقیقات مفصل میدانی و تحقیقاتی، به ویژه اسناد و منابع مرکز «اسناد و تحقیقات دفاع مقدس»، از جمله دفاتر راویان، نوارهای صوتی، گزارش عملیات و اسناد نظامی مرتبط با عملیات کربلای ۵ و مصاحبه‌هایی با برخی از فرماندهان و رزمندگان لشکر ۲۷ محمدرسول‌الله(ص).

کتاب در ۹ فصل و بر اساس تاریخ رویدادها، حوادث، تصمیمات مهم در جلسات مختلف و گفت‌وگوها به ترتیب زمان وقوع و به طور منظم و منسجم بیان شده است.

بخش ابتدایی کتاب در اردوگاه شهید باهنر سیر می‌کند و روابط مخلصانه و رزمندگان با یکدیگر را روایت می‌کند. در قسمتی از این بخش می‌خوانیم: «ویژگی دیگر در محیط اردوگاه، تنوع کارکردهاست. هر رزمنده‌ای اگر هنر و تخصصی دارد و یا کاری بلد است، در ارائه خدمات آن به دیگران دریغ نمی‌کند؛ به عنوان نمونه یکی از رزمندگان که خبره واکس زدن است با شور و اشتیاقی وافر پوتین همرزمان خود را واکس می‌زند. دیگری که استعدادی در آرایشگری دارد توسط فرمانده گردانش از تهران برای او وسایل آرایشگری خریداری و در اختیارش قرار داده شده است و او خرسند از توجه فرمانده‌اش، در حالی که تابلو نوشته‌ای برای خود با مضمون «سلمانی صلواتی» تهیه کرده است در گوشه‌ای از اردوگاه با مهربانی سر دوستان همرزم خود را اصلاح می‌کند. مصطفی عرب ۱۶ ساله که دو برادرش قبلا در جبهه در رویارویی با دشمن به فیض شهادت رسیده‌اند، در خیاطی مهارت دارد. برای او نیز چرخ خیاطی تهیه شده و او با ذوق و دقت تمام به دوخت و ترمیم لباس‌های همرزمانش می‌پردازد. اثباتی، رزمنده‌ای که خوش‌نویس است و به خطاطی علاقه‌ای وافر دارد، در نوشتن اغلب تابلوها و پارچه‌ها در اردوگاه مشارکت می‌کند. او با مشاهده عکس یک شهید (محسن وزوایی) چنان تحت تأثیر قرار گرفته بود که پس از مدت کوتاهی عزم سفر به جبهه می‌کند.»

در قسمت دیگری از کتاب نویسنده به ایمان نیروهای جان بر کف ایران اشاره می‌کند و می‌نویسد: «ساعت سه بعد از ظهر دهم دی ماه ۱۳۶۵، یک روز نسبتاً سرد زمستانی؛ امروز ششمین روزی است که از عملیات نافرجام کربلای۴ می‌گذرد. اردوگاه کرخه متعلق به لشکر ۲۷ محمدرسول‌الله(ص) مملو از رزمندگان پرشور است. هر گاه اردوگاه تا این حد رزمنده در خود جای می‌دهد، بیانگر وقوع حکایت‌ها و تحولات جدید خواهد بود و از همه مهم‌تر اینکه اجرای عملیات در آینده نزدیک را به ذهن‌ها متبادر می‌کند. در این اوقات همه عزم‌ها جزم و دل‌ها در شوق و شور حضور در میدان کارزار می‌تپد، هیچ کس آرام و قرار ندارد؛ پیر و جوان در تکاپو برای اعزام به میدان نبرد به سر می‌برند. چهره‌ها عمدتا هیجان‌زده، شاد و با طراوت هستند.

کسی به زور نیامده که حالا در پی بهانه‌جویی و خروج از آوردگاه باشد. در این روزها بیش از همه واحد تبلیغات فعال است که با روشن کردن بلندگوهای خود و پخش سرودهای حماسی بر هیجانات و شور و شوق نیروها می‌افزاید.»

در همایش «مکتب شهید سلیمانی و نظم جدید جهانی» مطرح شد

حاج قاسم نفر سوم انقلاب

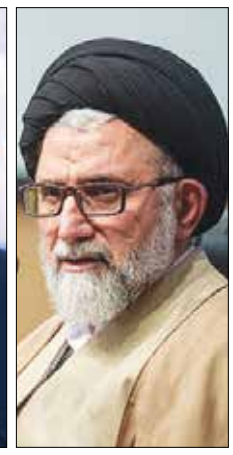
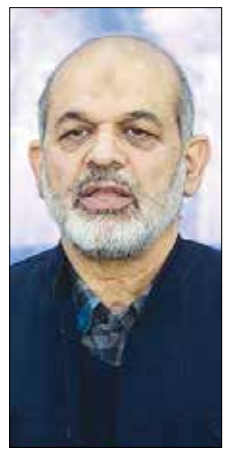
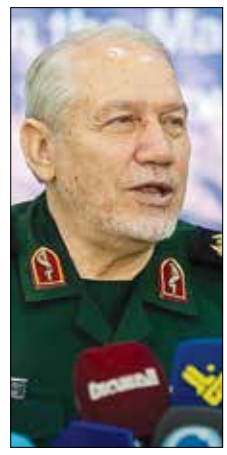
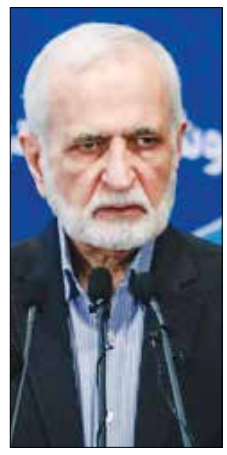

علیرضا جلالیان
دبیر گروه سپاه

همایش «مکتب شهید سلیمانی و نظم جدید جهانی» به همت پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، در دانشگاه عالی دفاع ملی برگزار شد. در این همایش جمعی از پژوهشگران، فرماندهان و همرزمان شهید سردار حاج قاسم سلیمانی و مقامات کشوری و لشکری حضور داشتند.

نفوذ انقلاب اسلامی در سراسر جهان

حجت‌الاسلام والمسلمین سیداسماعیل خطیب، وزیر اطلاعات در این همایش با بیان اینکه امروز اگر شاهدیم یکپارچگی و جنگ رسانه‌ای جهانی علیه انقلاب اسلامی ایجاد شده، به برکت این است که مقاومت آرام آرام پایه‌های نظام فکری استکبار را در اروپا به لرزه درآورده است، گفت: «اساساً نظام سلطه هیچ زمان به دنبال مهار یا تضعیف ایران نبوده؛ بلکه به دنبال براندازی بوده است و در اغتشاشات اخیر هم به شکلی در رسانه‌های‌شان جلو رفتند که خودشان هم تصور کردند انقلابی در حال رخ دادن است.»

وی افزود: «آنان اگر در این اغتشاشات با شکست روبه‌رو شوند هم آن را به هزینه‌سازی برای ایران تعبیر می‌کنند.»

خطیب شهید سلیمانی را قهرمان ملت، شجاع، مقاوم و نوع‌دوست، اهل معنویت و اخلاص و باتدبیر دانست و اظهار داشت: «شهید سلیمانی از دشمن پروا نداشت و از حرف این و آن و از زحمت هم پروا نداشت و پرورده مکتب امام و رهبری بود. او حماسه‌هایی آفرید و شرایط تازه‌ای ایجاد کرد و الزامات تازه‌ای بر جهان سلطه تحمیل کرد تا هر کس بخواهد در دنیا تصمیمی بگیرد، در منطقه اقدامی کند و نسبت به انقلاب نگاهی و نظری داشته باشد، نمی‌تواند محور مقاومت و یاران سلیمانی در منطقه و جهان را نادیده بگیرد.»

وزیر اطلاعات یادآور شد: «امروز رژیم صهیونیستی که ادعای نیل تا فرات را داشت و با حمایت همه رژیم‌های استکباری و همه سرمایه‌های قدرت سلطه و همه حمایت‌هایی که در ابعاد مختلف به نفع رژیم صهیونیستی شکل گرفت، مقاومت آنها را در اهداف‌شان ناکام گذاشت و شاهدیم خود آنان به ناامنی‌های روزانه در کشورشان اعتراف می‌کنند.»

خطیب در پایان یادآور شد: «مکتب شهید سلیمانی مبتنی بر عقلانیت، مقاومت و معنویت بود و متکی بر فکر ارزشی و ولایتی و انگیزش مردمی و مبارزه دائم با سلطه است.»

سومین چهره انقلاب اسلامی

در ادامه این مراسم، «دکتر احمد وحیدی» وزیر کشور هم از شهید قاسم سلیمانی به منزله سومین چهره برجسته انقلاب اسلامی یاد کرد و گفت: «شهید ما به چنین جایگاهی رسیده است که امروز یکی از نشانه‌های شناخت انقلاب شده است.»

وی با بیان اینکه شهید سلیمانی پس از امام و رهبر معظم انقلاب چهره سوم انقلاب اسلامی است، از شهید سلیمانی در مقام یک وجود توسعه‌یافته یاد کرد که با عرفان و عشق دیدار به خداوند راه خود را در یک جهاد عارفانه ادامه داد.

اولین فرمانده نیروی قدس سپاه به ارتباط عاطفی شهید سلیمانی با خانواده‌های شهدا اشاره کرد که در کنار شجاعت و قدرت عملی در مسیر جهاد، شخصیتی بی‌نظیر از وی ساخته بود و می‌توان گفت، او شجاعت بسزایی به همراه تمام تدابیر و ملاحظات داشت که شجاعت او از جنس یک ماجراجویی نبود؛ بلکه از جنس تدبیر و عقلانیت بود.

اشتباه استراتژیک آمریکا

سردار سرلشکر پاسدار سیدیحیی صفوی، دستیار و مشاور عالی فرمانده معظم کل قوا هم در این همایش گفت: «آمریکایی‌ها در چند دهه گذشته اشتباهات بزرگی را مرتکب شدند که از بزرگ‌ترین اشتباهات راهبردی آنان به شهادت رساندن حاج قاسم سلیمانی بود و شهید ابومهدی المهندس و همراهان آنها بود که با دستور رئیس‌جمهور تروریست آمریکا، ترامپ و ارتش تروریستی آنان صورت گرفت.»

وی افزود: «آمریکایی‌ها تصور می‌کردند با شهادت آنها جبهه مقاومت از هم پاشیده خواهد شد؛ اما شاهدید این جبهه به پیروزی‌های بزرگ‌تری نائل شده است.»

رئیس پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس شهید سلیمانی در ادامه با تشریح اشتباهات راهبردی آمریکایی‌ها، اظهار داشت: «آمریکا در سال ۲۰۰۱ به افغانستان و در سال ۲۰۰۳ به عراق حمله کرد. طی حدود دو دهه بیش از ۸ هزار میلیارد دلار هزینه کردند و ۳۵ هزار کشته و زخمی دادند، اما در نهایت با رفتن آبروی‌شان مجبور به فرار از افغانستان شدند و نیروهای خود را در عراق، شرق مدیترانه و خلیج‌فارس کاهش دادند. برخورد آنها با انقلاب اسلامی و جبهه مقاومت شکست بزرگی برای‌شان به شمار می‌آمد.»

سرلشکر صفوی ادامه داد: «آنها اسلام، شهادت و مقاومت ملت‌ها را نمی‌فهمند. اعلام می‌کنم آنچه در آینده اتفاق خواهد افتاد با آنچه در گذشته بوده است، تفاوت خواهد کرد. نظم جدیدی در منطقه و جهان در حال شکل‌گیری است و آن نظم نوینی که آمریکایی‌ها بعد از فروپاشی شوروی سابق به دنبالش بودند، کاملاً شکست خورده است.»

مشاور عالی فرمانده معظم کل قوا تصریح کرد: «در پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس شهید حاج قاسم سلیمانی، کتاب درسی دو واحدی را نوشته و به تصویب وزارت علوم رساندیم تا دانشجویان در دانشگاه‌ها شهید سلیمانی و مکتبش را بهتر بشناسند. همچنین به همت وزارت علوم، کمیته توسعه تخصصی فرهنگ پایداری و مقاومت به تصویب رسیده است. امیدوارم این موضوع موجب نهادینه شدن مکتب حاج قاسم سلیمانی شود.»

حاج قاسم در وجوه گوناگون شخصیتی بارز بود

رئیس شورای راهبردی روابط خارجی با بیان اینکه کشور ما و انقلاب اسلامی و مقاومت، بزرگانی را در ۴۰ سال گذشته از دست داده است، گفت: «یکی از ارکان مهم مقاومت در منطقه شخص شهید سلیمانی است و اگر امروز مقاومت منسجم شده و در برابر زورگویی‌های استکبار ایستاده، نتیجه مکتب شهید سلیمانی است.»

کمال خرازی افزود: «شهید سلیمانی نه فقط یک نظامی با استعداد و توانا، بلکه وجوه دیگر شخصیتی او هم بارز بود. او در عین حال دیپلمات هم بود، پیرو مرام و مسلک امام علی(ع) بود و ظلم‌هایی را که عامدانه و غیرعامدانه به مظلومان روا می‌شد، بر نمی‌تابید. اهل اخلاص بود و از دریچه‌های مختلف به دنیا می‌نگریست و همچنین تابع امر فرمانده و ولی امر خود بود.»

رکن مقابله با استکبار

سردار سرتیپ پاسدار اسماعیل احمدی‌مقدم، رئیس دانشگاه عالی دفاع ملی در نقش میزبان این همایش هم گفت: «یکی از ارکان اساسی مقابله با نقشه‌های استکبار جهانی در منطقه حاج قاسم سلیمانی بود.» وی افزود: «اگر قدری به گذشته برگردیم، کسانی خاورمیانه جدید را مطرح کردند که شالوده این طرح اسرائیلی و تجمیع این طرح با ایده‌های آمریکا با عنوان طرح خاورمیانه بزرگ و شمال آفریقا بود.»

احمدی‌مقدم اظهار داشت: «قرار بود این طرح به ایجاد کشورهای کوچک و از بین بردن قدرت‌های بزرگ در این منطقه منجر شود، اما شکست خوردند.» رئیس دانشگاه عالی دفاع ملی با بیان اینکه گروه‌های تکفیری و در نهایت داعش گام بزرگی برای اجرای این طرح به دوش گرفته بودند، تصریح کرد: «آنها تا آستانه مرزهای ما هم رسیدند و اگر نبود حضور جمهوری اسلامی و نمایندگی سردار سلیمانی این طرح غربی به شکست منجر نمی‌شد.»

۷ هزار عملیات در فلسطین

سردار سرتیپ پاسدار محمدرضا فلاح‌زاده، جانشین فرمانده نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی هم در این همایش گفت: «انتفاضه دوم در فلسطین در یک سال گذشته ۷ هزار عملیات انجام داد و موفقیت‌های بی‌سابقه‌ای را رقم زد.» وی افزود: «سردار قاسم سلیمانی با کار فرهنگی و اجتماعی و مقابله با اشرار و مقابله با تجزیه بخشی از کشور در منطقه جنوب شرق و در نیروی قدس خدمات بسیاری داشته است.»

ابوباقر ادامه داد: «در فلسطین اشغالی با کمک سیدحسن نصرالله و در عراق، افغانستان و یمن و در هر کجا پا گذاشت، مانند صاعقه بر دشمن و به ویژه آمریکا فرود آمد. اقداماتش به شکست طرح رژیم صهیونیستی نیل تا فرات منجر شد و دشمن را به عقب‌نشینی اجباری وادار کرد.»

جانشین فرمانده نیروی قدس سپاه با اشاره به تلاش‌های سردار سلیمانی در محور مقاومت و مبارزه با داعش، تصریح کرد: «تلاش‌های او تشکیل داعش و تجزیه سوریه را به شکست کشاند و سبب شد دولت اسلامی شیعی بعد از قرن‌ها در عراق مستقر شود و همه طرح‌های آمریکا در عراق و منطقه را ناکام گذاشت.» وی گفت: «هنر رهبری ایران این بود که توانست با کمک ملت‌های دیگر خطر را از کشور رفع کند؛ اما برخی در کشور متوجه این مسئله نیستند. اگر حرکت ایران و رهبر انقلاب نبود، داعش از ایران هم عبور می‌کرد و تا بنگلادش می‌رفت، این خطر متوجه صرفاً بشار اسد نیست؛ بلکه متوجه اسلام است.»

سردار فلاح‌زاده ادامه داد: «حاج قاسم جانش را در راه مردم شریف ایران اسلامی داد. او ولایتمدار و اطاعت‌پذیر بود و خود را سربازی مکلف می‌دانست. او خالصانه برای خدا کار کرد.» وی در ادامه سخنانش با اشاره به اجتناب حاج قاسم از ورود به سیاست و دوری از میز قدرت، تصریح کرد: «خودم سه مرحله به او در منطقه قنطاریه سوریه، بار دوم در دمشق و بار سوم در سال ۱۳۹۸ در تهران پیشنهاد شرکت در انتخابات ریاست‌جمهوری را دادم که آخرین بار گفت من دنبال یک تیر سرگردانم.»

هنر اصلی حاج قاسم

«سعدالله زارعی» رئیس پژوهشکده جبهه مقاومت پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس شهید سلیمانی آخرین سخنران این برنامه، این همایش را ادای دینی از سوی دانشگاه عالی دفاع ملی و پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس به شهید سلیمانی دانست.

وی با بیان اینکه تفکر و جریان شهید سلیمانی باید با شدت و دقت ادامه پیدا کند، گفت: «مسئله‌شناسی از ویژگی‌های شهید سلیمانی است و برای حل مسائل ابتدا قلب مسئله را پیدا می‌کرد تا تمرکز و انرژی خود را صرف آن کند و با این کار از پراکندگی انرژی ممانعت می‌کرد.»

در این همایش از سرفصل درس دو واحدی آشنایی با مکتب شهید سلیمانی و چهار جلد کتاب با عنوان سردار دل‌ها رونمایی شد و از خانواده‌های شهیدان وحید زمانی‌نیا، شهروز مظفری‌نیا و هادی طارمی که همراه حاج قاسم سلیمانی به فیض شهادت نائل آمدند، تجلیل شد.

روی خط

چرا وام جهیزیه تعطیل شده است؟!

۰۹۱۲۰۰۰۸۹۴۹/ از سال ۱۳۹۲ رهبر معظم انقلاب برای اجرای اقتصاد مقاومتی دستور دادند و بارها تأکید کردند. جدیت نداشتن برخی از متولیان امر در اجرای این موضوع مهم سبب شده است امروزه دشمنان با این اهرم همچنان درصدد فشار آوردن و بهم ریختن بازار و ایجاد بی‌ثباتی در وضعیت معیشت مردم و اقتصاد کشور باشند. کسانی که تعلل و ترک فعل کردند، باید مؤاخذه شوند./ «همدانی»

۰۹۳۳۰۰۰۱۸۵۸/ با سلام، درد و گرفتاری بزرگ بشریت این است که فراموش کرده مخلوق است و خالقی دارد.

۰۹۱۲۰۰۰۸۹۴۹/ از مدیریت خوب و توانمند فروشگاه‌های زنجیره‌ای اتکا که با فعالیت‌های شایسته فرهنگی و تبلیغی برای حفظ ارزش‌های اسلامی و انسانی در فروشگاه‌ها اقدامات مؤثری در زمینه حضور همراه با آرامش خانواده‌ها فراهم کرده‌اند، تشکر وافر داریم./ «جمعی از مشتریان اتکا»

۰۹۱۲۰۰۰۷۱۴۲/ با سلام، چرا وام جهیزیه فروشگاه‌های سپاه یک سال است که تعطیل شده است؟ ترغیب به ازدواج مگر یکی از فرامین فرمانده معظم کل قوا نیست؟ مگر یکی از برنامه‌های مصوب سپاه پرداخت تسهیلات برای ازدواج نیست؟

۰۹۳۰۰۰۰۵۷۴۱/ با عرض سلام و خسته نباشید خدمت زحمت‌کشان، جان بر کفان سبزپوش و سربازان ولایت، بررسی کنید و بپرسید ۱ـ چرا فوق‌العاده ویژه به صورت کامل ۳۵ یا ۵۰ درصد برای نیروهای مسلح اجرا نمی‌شود؟ ۲ـ سنوات تحصیلی دانش‌آموختگان برای بازنشستگی یا ارشدیت لحاظ نمی‌شود؟ ۳ـ چرا نیروهای مسلح پیگیر قانون ۲۰ درصدی افزایش کل حقوق نسبت به وزارتخانه‌ها و... نیستند؟

۰۹۱۵۰۰۰۱۱۰۵/ چرا خبری از مشوق‌ها و خدمات حمایتی سپاه جدای از خدمات دولت در بحث جوانی جمعیت و حمایت از فرزندآوری، به ویژه حمایت از خانوادهای با سه فرزند به بالا نیست. ما فقط وعده شنیدیم.

۰۹۱۲۰۰۰۹۸۳۶/ ما در سطح کشور در بخش‌بندی سیاسی استان و شهرستان و شهر و بخش و ناحیه و روستا و دهستان و این موارد را داریم. مثلاً در شهر اصفهان هم شهردار داریم هم فرماندار، یا در تهران همینطور. به نظر می‌آید با تغییری کوچک می‌توان شهردار و فرماندار و سایر رده‌های مشابه را یکی کرد و این منجر به کاهش نیروهای دولتی نیز می‌شود.

۰۹۱۲۰۰۰۶۲۸۱/ امروز که قیمت دلار و طلا این چنین است، دوستان دولتی و برخی اقتصاددانان چنین تلقی می‌کنند که به خاطر دستکاری دلالان بازار این اتفاق افتاده، درحالی که اتفاق اصلی را بانکداران خصوصی و خود دولت با ادامه خلق پول بانکی و کاهش ارزش ریال رقم زدند، این حجم تولید نقدینگی با وام بدون رشد تولید متناسب با آن عامل کاهش ارزش ریال شده است. تقریباً چیزی گران نشده و فقط ارزش ریال کم شده است. در این میان، فقط طبقه کارگر و کارمند روز مزد ضرر کرده، راهکارش محاسبه دستمزد و حقوق، مبتنی بر ارزش طلاست.

۳۰۰۰۹۹۰۰۳۳
سامانه پیامکی هفته‌نامه صبح صادق

صبح صادق

هفته‌نامه
سیاسی، فرهنگی و اجتماعی
صاحب امتیاز
معاونت سیاسی نمایندگی ولی فقیه در سپاه

مدیرمسئول: یدالله‌جوانی
سردبیر: علی حیدری

شورای‌سیاست‌گذاری:
علی‌قاسمی، سیامک‌باقری، سعدالله‌زارعی، عزیزغضنفری، فرهادمهدوی، مهدی‌سعیدی، فتح‌الله‌پریشان، احدکریم‌خانی، حسین‌عبداللهی‌فر
دبیرتحریریه: سیدفخرالدین‌موسوی
نگارش‌وویرایش: محبوبه‌حاجی‌آقایی
صفحه‌آرا: علی‌اکبر هدایتی
عکاس: حامدگودرزی
ناظرچاپ: سعیدقاسمی
چاپ: مرکز چاپ سپاه: ۳۸۵۲۲۴۴۶(۰۲۱)
تلفن: ۱۱۰و۷۷۴۶۰۱۰۰ (۰۲۱)
ssweekly.ir
@ssweekly
info@ssweekly.ir
نمابر: ۷۷۴۸۸۴۲۶
سامانه پیامک: ۳۰۰۰۹۹۰۰۳۳

شماره ۱۰۷۷ | دوشنبه ۱۹ دی ۱۴۰۱

صبحانه

گوهر ارزشمند

افکار منفی تو را از نعمت‌هایی که حق الهی توست، محروم می‌کند. هر فکر منفی برخاسته از باورهای منفی و بازدارنده توســت، آنها را با باورهای مثبت و الهی جایگزین کن و در مسیر زیباتری گام بگذار. «می‌شود» را به درونت بیاموز. می‌شود در هر شرایطی توفیق کمک به خود و دیگران را یافت، که گوهری است ارزشمند و می‌شود آرامش شد برای خویشتن و آنها که به شادی و آرامش نیاز دارند.

صادقانه

اصلاح ظاهر و باطن

امیرالمؤمنین علی(ع) می‌فرماید: اگر ســه چیز را در زندگی‌تان اصلاح کنید، خداوند سه چیز دیگر را برای شما اصلاح می‌کند. باطنت را اصلاح کن، خداوند ظاهرت را اصلاح می‌کند و خوبی‌ات را سر زبان‌هــا می‌اندازد. رابطه‌ات را با خدا اصلاح کن، خداوند رابطه‌ات را با مردم اصلاح می‌کند و باعث احترام خلق به تو می‌شود. آخرتت را اصلاح کن، خداوند امر دنیای تو را اصلاح می‌کند.

خصال شیخ صدوق

تلخند

دم خروس آزادی بیان غرب

مجله طنز «شارلی ابدو» در فرانسه با انتشار کاریکاتورهایی به مقدســات و ارزش‌های اســلام و مقامات جمهوری اســلامی ایران اهانت کرد که با واکنش شــدید وزارت امور خارجه ایران روبه رو شــد. ســفیر پاریس در تهران این اهانت را به آزادی بیان مربوط دانســت و از وضعیت داخلی ایران انتقاد کرد. اظهارات این مقام فرانسوی نشان می دهد که انتشار این کاریکاتورها برنامه‌ریزی شده است و هدف آن ضربه زدن به مقدســات اسلامی و اهانت به مقامات ایران است.
مازیار بیژنی کارتونیست انقلابی در واکنش به این اقدام توهین‌آمیز، کاریکاتورهایی را منتشر کرده است.

غیر رسمی

مشکل‌گشا

رهبر معظم انقلاب در ســفر به استان کهگیلویــه و بویراحمد به من فرمودند: «اینجا جایی اســت که باید کار کنی» و به همه مســئولان هم گفتند: «وظیفه شماست هر چه که می‌توانید برای مردم کار کنیــد.» در آنجــا واقعاً محرومیت بیداد می‌کرد. معلــوم بود اغلب مردم، حداقل زندگی را هم نداشتند. سال بعد از آن، از طــرف معظم‌له به کهگیلویه و بویراحمد رفتم تا برای ایشــان گزارش تهیه کنم. خوشــبختانه، متوجه شــدم کــه در این مدت یک ســال، چند باب کارگاه و کارخانه در آنجا تأسیس شده و مردمی که بیکار بودند، اکثراً به کار گرفته شده‌اند.

وضع آب آنجا هم درست شده بود، ظاهراً از گچســاران به آنجا آب کشیده و منطقــه را از نظر آب تقریباً غنی کرده بودند. اصلاً باورکردنی نبود؛ استانی که ســراپا فقر و محرومیت بود، در عرض یک ســال به کلی عوض شــود. کمیته امداد، بنیاد شــهید، بنیاد مستضعفان، همه و همه به دستور رهبر معظم انقلاب بســیج می‌شــدند و ســعی می‌کردند مشکلات منطقه را در حد امکانات‌شان و مقداری که به آنها مربوط است، حل کنند. من هم در هلال احمر اگر کاری از دستم ساخته بود، انجام می‌دادم.

آیت‌الله سیدعلی غیوری

داستان

اشک شوق

طاهره شیرازی
نویسنده

با خودش حساب کرد: «شصت‌هزار تومــن ماهیچه بگیرم، یــه کمی هم هویج و سیب، با بیست تومن باقی مونده چکار کنم، نمی‌رسه که...!»

بی‌حال روی صندلی درمانگاه نشست. رمق راه رفتن نداشت. باید فکر احمد و فرزانه را که مهمانش شده بودند، می‌کرد. تصور نمی‌کرد با داروی جدید خودش هم اینقدر بدحال شــود. جلوی پیشــخوان صندوق رفت و آرام گفت: «دخترم من پولم کمه، نمیشــه الان تزریق کنم فردا که برای تزریق دوم میام پولشو بدم؟ به خدا حالم خوش نیست...»

مســئول صندوق از جایش بلند شــد و با صدایی که بشــود از پشت ماســک و آن همه نایلون شنید، پاسخ داد: «والله مادر اینجا همه بدحالن، دســت من نیست. برو طبقه چهار با مسئولش صحبت کن، من نمی‌تونم فیش تزریق صادر کنم، تازه شما تا چهار روز تزریق داری!»

زن ناامید روی صندلی ولو شد. نفس‌هایش به شماره افتاده بودند. حتی نمی‌توانست قدم از قدم بردارد، چه برسد به اینکه خودش را تا طبقه چهارم بکشــد. اشــک توی چشم‌هایش موج می‌زد. نمی‌دانست اثرات داروست یا گریه...، باز هم با خودش حســاب کرد تا ببیند می‌شود کاری کرد. این مریضی پر خرج و مردی که دو هفته‌ای بود موتورش خراب شده بود و به خاطر سرماخوردگی حتی نمی‌توانست وسیله امرار معاشــش را تعمیر کند. دخترش که بعد از آن همه مراقبت باردار شده بود و آمده بود تا کسی مراقبش باشد و بیماری خودش که از همه پنهان کرده بود. عــلاوه براینها هزار و یک فکر دیگر داشت.

باید کاری می‌کرد، شــاید می‌شد از جلیل، بــرادرش قــرض بگیرد تــا حقوق انــدک از کارافتادگی‌اش برسد که البته جلیل هم با وجود قلب مهربانش، هزار بدبختی داشت. صدایی توجهش را جلب کرد. مرد بلند بالایی جلوی پیشــخوان بود و گفت: «فیش تزریق خانم رو بزنید، من حساب می‌کنم.» زن خواست تشکر کند. از جا بلند شــد که پسر جوانی خطاب به متصدی پذیرش گفت: «فیش فرداشــونم من حساب می‌کنم. صادر کنید.»

درد بــه یکباره از جســم نحیف و لاغرش بیرون رفت. نگاهی به اطراف کرد و آرام گفت: «خدا خیرتــون بده برادر...» زن با لبخندی که از پشت ماسک مشخص نبود، سرش را رو به آســمان گرفت. حالا مطمئن بود این اشک‌ها، اشک خوشحالی و شکر است.

کتیبه سبز

مادر بابا

کوثری از سوره طاها به دنیا آمدی
تا رسد اِنّا به اَعطینا به دنیا آمدی
تا یتیمی پدر را اندکی جبران کنی
دختری و مادر بابا به دنیا آمدی
هر کجا کردی تشرف صاحب تشریف شد
مکه شد آنجا که تو آنجا به دنیا آمدی
قُلْ هوَ الله اَحَد ای معنی کفوا اَحَد
تا که باشی همسر مولا به دنیا آمدی
تا که هجده سال هم اهل زمین دَرکَت کنند
پس به شکل حضرت زهرا به دنیا آمدی
بعد عمری که دلیل زندگی پوشیده بود
آخرش ای علّت دنیا به دنیا آمدی
با خبر بودی اگر از اتفاق کوچه‌ها
پس چرا اِنسیه اَلحَورا به دنیا آمدی
غصه ارباب ما را داشتی آن قَدْر که
باز هم در ظهر عاشورا به دنیا آمدی
مادرش بودی ولی یک لحظه بر بالای تل
در حقیقت زینب کُبری به دنیا آمدی

مهدی رحیمی

کشکیات

مصوبات شلم‌شوربایی

سمیه قربانی
طنز نویس

همزمان با اعتصاب سراسری در انگلیس تمام روزهای تقویم برای اعتصاب رزرو شــد. در همین راستا شورایی متشــکل از سازمانهای «بهداشت، پست و حمل نقل» مصوبات خود را قبل از اعتصاب خود شورا به شرح زیر اعلام کردند:
کلیه بیماری‌هــا از ســرماخوردگی گرفته تا تصادفات، ســکته‌های مغزی، قلبی سوسول بازی تلقی شده و به علت اعتصاب پرستاران توسط ارتش ارائه می‌گردد.
بــرای حمل بیماران خود بــه علت اعتصاب راننــدگان آمبولانس‌ها، با نیروهای جایگزین (ارتش) تمــاس بگیرید. در صورتی که ارتش ایــن افراد را بــا معترضین اشــتباه نگیرد، به نزدیک‌تریــن مرکز درمانی که تعطیل نشــده باشد، می‌رساند.
«ضمنا مادران بارداری که توســط قابله و در خانه وضع حمل کنند، اســم بچــه را رایگان دریافت می‌کنند.»
کلیه وســایل حمل و نقل عمومــی از جمله قطارها، اتوبوس‌ها، متروها به جز ســرویس حمل و نقل ســلطنتی ملکه جوان مرگ شده (کالسکه، اسب، فیل و سایر حیوانات حمّال) به علت اعتصابات سراســری قــادر به ارائه سواری نمی‌باشــند. در صورت نیاز به وسیله حمل و نقل ابتدا از تعطیلی یا باز بودن محلی که قصــد دارید به آنجا بروید اطمینان حاصل کنید، شاید اصلا وسیله لازم نشد.

راه نرفته

دوستی با نوجوان‌ها

محمد مفیدی
مشاور خانواده

دوره نوجوانی همراه با تحولات جسمی و عاطفی است؛ به همین دلیل در سال‌های نوجوانی برخی والدین و فرزندان، اختلاف پیدا می‌کنند، اما نگران نباشید. این دوره زودگذر است و اگر کمی درایت به خرج دهید، فرزندتان از این مرحله به خوبی عبور می‌کند. چند راهکار و دستورالعمل هست که با به کار گرفتن آنها مشکل شما کمتر خواهد شد.
۱ـ نوجوان ناسازگار، نمی‌داند چگونه به اهداف خود برسد. افکار اشتباه آنان موجب بدرفتاری می‌شــود. اگر به جای رفتار متقابل، توجه ویژه به افکار نادرستش داشته باشید و او را با مهربانی آگاه کنید، کم کم اصلاح می‌شود. ۲ـ بهترین کار آن است، زمانی را برای وی اختصاص دهید، با این کار او می‌فهمد که برای شما مهم است. ۳ـ پس از بازگشت از مدرسه یا در اوقات فراغت در مورد رویدادهای روزانه صحبت کنید و در شادترین و غم‌انگیزترین لحظات او شریک باشید. ۴ـ کارهای مهم و با ارزش را به فرزندتان محول کنید؛ مانند بخشی از حساب و کتاب‌های اقتصادی خانواده. ۵ـ جلسات خانوادگی برای حل مشکلات ایجاد کنید و همراه با محبت و احترام از نظرات وی استفاده کنید تا مهارت‌های اجتماعی و همکاری و مسئولیت‌پذیری در وی تقویت شود. ۶ـ والدین همیشه بهترین الگو برای فرزندان هستند. مراقب مدیریت ابعاد مختلف زندگی‌تان باشید تا فرزندتان آموزش ببیند. ۷ـ مادران می‌توانند با نوجوان دختر و پدران هم با فرزند پسر بهتر ارتباط برقرار کنند. سن بلوغ دوره بحران فرد است و او در این زمان بیشــتر از هروقت دیگر به همدلی و مهر و محبت نیاز دارد. ۸ـ از آنجایی که بیشــتر الگوبرداری نوجوانان از دوستان‌شــان اســت، باید نســبت به شــناخت دوســتانش مراقبت داشته باشــید. و آخر در مناجات‌های‌تان فرزنــدان را به طور ویژه دعا کنید و از خدا برای تربیت صحیح مدد بجویید.

سلامت

روغن زیتون

گروه جوان
صبح صادق

احتمالاً تا به حال روغن زیتون مصرف کرده‌اید، بعضی از آنها بودار و برخی بدون بو هستند. بعضی از آنها شفاف و در شیشه‌های روشن و برخی دیگر سبز رنگ و در شیشه‌های تیره بسته‌بندی شده‌اند و برخی نیز در قوطی‌های فلزی.
روغن زیتون در رژیم غذایی بسیاری از مردم دنیا، به ویژه در منطقه مدیترانه نقش ویژه‌ای دارد. این روغن بیشتر به شکل سس سالاد یا به عنوان روغن سرخ کردنی استفاده می‌شود. روغن زیتون قادر است با شاداب نگه داشتن دستگاه گوارش از بروز سرطان‌های روده بزرگ پیشگیری کند. این روغن همچنین به دلیل داشتن مقادیر بالای اسیدهای چرب غیر اشباع، می‌تواند کلسترول خون را کاهــش دهد. پس عامل بازدارنده در ابتلا به بیماری‌های قلبی و عروقی به حساب می‌آید. روغن‌های زیتون به دو گروه بودار و بدون بو تقسیم می‌شود. روغن‌های بودار: این روغن‌ها در صورتی که بوی آنها بوی طبیعی روغن باشد، عمدتاً شامل آن دســته از روغن‌ها می‌شوند که به روش مکانیکی استخراج شده‌اند و هیچ‌گونه عملیات شیمیایی برای تصفیه آنها استفاده نشده است.
روغن‌هــای بدون بو شــامل دو نــوع از روغن‌های زیتون اســت: الف- روغن‌هایی که به روش مکانیک استخراج شــده‌اند و به دلیل اسیدیته بالا و خصوصیات رنگ، طعم و بو برای مصرف انسانی باید تحت عملیات تصفیه قرار گیرند و طی این فرآیند بوگیری و رنگ‌زدایی می‌شوند، به این روغن‌ها، روغن‌های تصفیه شده می‌گویند.
ب- روغنــی کــه از کنجاله زیتون به دســت می‌آید. ایــن روغن پس از جداســازی باید تصفیه شود. پس فرآیند بوگیری و رنگ‌زدایی روی آن انجام می‌شود. به این نوع روغن پومیس زیتون گفته می‌شود. روغن‌های بودار که به گروه روغن‌های بکر معروف هستند، رنگ سبز تیره داشته، معمولاً در ظروف تیره بسته‌بندی می‌شوند. خواص دارویی و تغذیه‌ای، در این گروه از روغن‌های زیتون وجود دارد.

حسن ختام

مهم سعی توست

ایــن یک حقیقت اســت، انســانی که تلاش می‌کند بر انســانی که نشســته و سال‌هاست، در جا می‌زند، مقدم است. انســانی هم که گناه روی گناه آورده، اما پشــیمان شــده و تلاش کرده و گناه کم کرده، بر انســانی که سی‌سال یک گناه را بــه دوش می‌کشــد و از روی خود بر نمی‌دارد، مقدم است.

حقیقت زندگی همان سعی و تلاش ماست. نشستن و سازگاری و مماشات با مخرب‌های زندگی یک روز آدم را از پا در می‌آورد. قطره آب را ببین! قطره آبی که یک‌ریز بر فرق سنگ می‌خورد، سنگ را می‌شکافد و تا دل سنگ راه پیدا می‌کند. گناهی هم که مستمر باشد تا قلب آدم راه پیدا می‌کند و قلب را می‌خشکاند.

مولای من! یــا صاحب‌الزمان(عج) شاید گناهان کوچکی بر دل‌مان لانه کرده باشد که ما از آنها غافل باشیم. ترسم این است که همین‌ها مثل موریانه، وجودم را از ادامه دادن و جنگیدن متوقف کند، شما کمکی کنید و گناهانم را نشانم بدهید.